IOTECA NAZIONALE
8
4 G
20
TORIO EMANUELE

Digitized by Google

HERACLITVS CHRISTIANVS.

hoc eſt,

PECCATORIS POENITENTIS Suſpiria, Lachrymæ:

AVTHORE

R. D. M. PETRO BESSEO SS. THEOL. DOCTORE, REGI CHRISTIANISSIMO GALLIARVM à Concionibus.

Latinè traductus, Studio M. M.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Apud Ioannem Kinckium, ſub Monocerote.

ANNO M. DC. XV.

Cum priuilegio S. Ca

8.4.9.20

Ierem. 9.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte.

Matth. 5.

Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur.

Digitized by Google

REVERENDISSIMO IN CHRISTO DOMINO, D. IACOBO à CASTRO, ECCLESIÆ RVREMONDENSIS EPISCOPO VIGILANTISSIMO, Domino ſuo cumprimis obſeruando.

SEcretum quærit pœnitentia, & arcanum amant veræ lacrymæ, vt incuſtoditus dolor pientiùs ac liberiùs ſibi ſæuiat ac ſeruiat. Indultum idem ad tempus Doctiß. Viri PETRI BESSEI HERACLITO CHRISTIANO; *vt abditus intra Gallici regni cubiculum, gemitus ſuos & ſuſpiria, Patri, quaſi qui videt in abſcondito, atque vni orbis probaret familiæ, & Angelos ad ſuauem pœnitentium exultare doceret threnodiam. At poſtquam parietum (liceat dicere priuatorum) anguſtiam vrſi rugitus, & fontes erupere lachrymarum; & limitem indignata Gallicum magna velut mare contritio, Latino flumine Romanum orbem nouiter cœpit exundare, ſecretum ſuum agnouit proditum, ac quo iam ſe largiſſimè, exonerat oſtium nomini tuo, Præſul digniſſime ceu inuiolabili titulo iudicauit ſacrandum. Bonis certè hoc auibus, bono omine: quid enim optatius, quid tempeſtiuius, quàm pugnaciſſimo ſæculo, quod tectum tutumq; velis, Caſtro præmunire? vt ſi prodigioſis hiſce temporibus, nec lachrymæ inuidiâ, nec pœnitentia liuore careant, Chriſtianus Heraclitus in ſuo Caſtro* (ex quo mille clypei & omnis pen-

det armaturá fortium) *quaſi poſt principia, extra iactum tactumq́ue, ipſam qua petitur deploret iniuriam. Dignus omninò qui ſanè apud te, Antiſtes optime, ſecuritatem inueniat, quàm apud paucos (abſit verbo inuidia) æquè hodie ſperare poßit:* Cū *enim innoxiè, immò & gloriosè actum tibi ſemper æuum, gaudium & pacem, boni operis fructus, intra conſcientiam contegat, mirantur tamen omnes Reuerendiß. Paternitatem tuam, Apoſtolica planè ſorte, lugere omnes qui non egerunt pœnitentiam, & cum infirmantibus filijs infirmatum, acerbius aliena deflere peccata, quam peccantes propria. Veniat itaque in ampliſſimum fauoris tui ſinum, quâ dedicatur obſeruantiâ, iam primum latinè plangens* HERACLITVS. *Nec ingratus ſit quia paruus: cum & affectu oblatus profuſiſſimo, & minus futurus portanti grauis & magnum ferè putetur quodcunque Beſſeo meditatum eſt. Patrocinium itaque ſuum nomini tuo debeat; etſi alioqui non inualidus propria celebritate ſi quâ contra mutiuerit, ſugillantium premere maledicentiam: vt terribilior ingruat malis bonorum conſpiratio, ac boni laboris ſentiant condimentum, ſi ſtudia ſua Magnis curæ eſſe comperiant. Vale itaque Præſul Reuerendiß. & beneuolentiæ noſtræ primitias augere & fouere pro ſolita benignitate ne dedigneris. Nos Deum precabimur vt Reuerendiß. Paternitatem tuam nobis & Eccleſiæ diù ſoſpitet, ac terminatas bono fine lacrymas in æternum gaudium conuertat. Coloniæ Agrippinæ ex Officina noſtra. Pridie Annunciat. B. V. M. Anno M. DC. XIV.*

Reuerend. V. D.

Obſeruantiſſimus.

IOANNES KINCKES
ciuis & Bibliop. Col.

Digitized by Google

BENEVOLO LECTORI.

PRodit in ſcenam, vt vides, Lector, Heraclitus ille vetus, vera doloris imago, ſed non iam Philoſophico tectus palliolo, ſed Chriſtianum ſchema præferens: & quamuis à tot iam annis expirarit; ipſa tamen hominis forma, facies, vox, & omnes denique geſtus triſtitiam ac gemitus ſpirant, vt quotquot illum aſpexerint, lachrymas inhibere poſſe diffidam. Sed audi, ſub imagine veteris illius Heracliti, nouus deliteſcit peccator, at pœnitens, cuius ſuſpiria in cælum tendunt, lacrymæ in terram fluunt. Peccator inquam, qui longa ſuſpiriorum ſerie, & doloribus quos ob amiſſum Deum & animæ ruinam ſuſtinet enarratis, peccata deteſtatur, vanitates ſpernit, ob diſſolutiones priores ingemiſcit bonum omnibus eſſe exemplum deſiderat, & pœnitentiam paſſim deprædicat. Prædicat inquam neminem cogitare debere, peccata ſua occulta manſura, aut pœnam ob eandem promeritam euitare ſe poſſe; ipſa ſiquidem vltrix conſcientia nos exagitat, & vnum quidquid fecerimus, interiùs repræſentat. Addit inſuper, peccatum quamprimùm vt admiſſum eſt, ſuum ſecum iudicem, teſtes, tortorem, ac ſupplicium trahere, & qui occidere illud antequam occidat, potuerit, illum inimicos ſuos & aduerſarios ante mortem ſuam ſuperaſſe & occidiſſe. Atque ideo omnes peccatores qualis ipſe eſt inuitat, vt ſua ſecum peccata in torrente lacrymarum immergant. Deinde mundi vanitatem peroſus, eiuſque impoſturam detegens, vitam

hanc noſtram inſtar comœdiæ eſſe ait ad quam non tam requiritur, quàm longa ſit & prolixa, quam vt ſcitè & concinnè exhibeatur. Viuere ſcil. parum eſſe, vtpote quod cum beſtijs, arboribus;& plantis nobis commune eſt; at imprimis opus eſſe , benè viuere & benè mori aitque bonam vitam faciliorem eſſe ſceleſta: in illa .n. quies & malacia, in hac tempeſtates & procellæ. Subnectit inſuper bona mundi huius eſſe velut ſuppellectilem diuerſorij alicuius, de qua nemo diutius ſollicitus eſt, quam dum ibidem diuertit , omnem porro animi contentionem ad alterius ſæculi theſauros debere tendere. Atque ideo cælum ab Aegyptijs per cor deſignatum erat, quo denotatur , cor non in terra figendũ, ſed ad cælum ſuſtollendũ. An non hoc eſt ſublime philoſophari? an non egregia axiomata? dicet & alia , modò placidam accommodare aurem, & æquanimiter legere velis: inuenies. n. quod delectabit, hic diſces mundum & vanitates contemnere, ac vitæ rationem , quam hactenus forſan non rectè inſtituiſti, ad rectam Euangelij normam dirigere. Dicebat olim Pythagoras illos qui templa intrarent in quibus Deorum ſimulacra viſerentur, vel oraculorum vocem coràm reddi audirent, aliã quamprimum mentem ac cogitationem induere. De huius rei veritate non admodum mihi conſtat, at ſcio & certò mihi perſuadeo, quotquot ad tractatus huius templum acceſſerint, eius oracula intellexerint , huncque Philoſophum diligenter inſpexerint, ac lacrymas quas effundit attentius conſiderarint, animum quamprimum mutaturos , atque ad pietatem ſe conuerſuros: Vale igitur & fruere.

IN-

Digitized by Google

INDEX
CAPITVM
PARTIS PRIMÆ.

CAP. I. *Suſpirat ob multitudinẽ peccatorum.* 1
CAP. II. *Abhorret & deteſtatur peccata.* 22
CAP. III. *Ingemiſcit ob animæ ruinam.* 46
CAP. IV. *Suam deplorat ingratitudinem.* 64
CAP. V. *Dolet ob tempus amiſſum.* 84
CAP. VI. *Dolet de non acta pœnitentia.* 111

PARTIS SECVNDÆ.

CAP. I. *Deplorat voluptatũ & gaudiorum mundi huius vanitatem.* 134
CAP. II. *Ob propriam ſuſpirat miſeriam.* 151
CAP. III. *Mundi fallaciã & fraudẽ deplorat.* 160
CAP. IV. *Deplorat ob amiſſionẽ bonorũ cœleſtium.* 171
CAP. V. *Lachrymatur dum mortem cogitat.* 180
CAP. VI. *Lachrymatur dum diuina perpendit iudicia.* 190

Digitized by Google

BLandimenta, iocos, ludibria ſtulta rotati
Orbis, Heracliti flere pupilla docet.
Ne tibi diſpliceat lachrymoſa fronte magiſter:
Poſt mœſtas riſus ore migrabit aquas.

Digitized by Google

INDEX RERVM MEMORABILIVM HERACLITI CHRISTIANI.

A.

ADam ob vnum peccatum punitus. 26. eius dolor de ſuo peccato 4. pœna. 34
Adoleſcentiæ peccata. 14
Angelus cœlo deturbatus ob peccatum. 10. quam grauiter punitus. 34
Angeli peccatoribus compatiuntur. 21. ad hominum Cuſtodiam deputati 72. in die iudicij conſternabuntur. 195
Anima occupata libera eſt ab impreſſionibus malis. 99
Anima aliàs templum Spiritus ſancti, peccato fit cloaca. 16 à Deo derelicta ab omnibus derelinquitur. 27. merum deſertum eſt. 47. digna quæ à toto mundo explodatur. 50. ea nihil miſerius. 51. mira eius deſolatio. 53
Anima ſine lachrymis ſimilis terræ aridæ. 140
Animæ rationalis excellentia. 168
Anſelmi ſententia memorabilis. 44

B.

BEneficium creationis. 68
Beſtiâ deterior ingratus. 65
Bona opera in morte excutientur. 89

C.

CAni prænuntij mortis. 112
Catonis morientis pœnitentia. 95
Chriſtus mortem crudeliter pertulit. 38. in omnibus membris paſſus 75 eius mors à peccatis noſtris orta. 78
Ciceronis ſententia de virtutis pulchritudine. 44
Cogitationes malæ cor prophanum reddunt. 29
Confeſſio peccatorum in hora mortis noxia. 132
Creationis beneficium etiam alia complectitur. 70
Creaturæ omnes homini obſequi conantur. 71. punitæ ob hominis peccatum. 191. puniendæ & cur. 192

D.

DOemones amant peccatum. 39. ſemper tentant homines Ibid. gloriantur vbi hominem ad peccatum

tum pertraxerint. 48. eorum aſpectus terribilis. 43. 73 hoſtes implacabiles. 60
Dauidis dolor de duobus peccatis. 3
Deus peccatorum numerum exactè nouit. 10. non damnat peccatorem ſeipſum damnantem. 22 infinitò odio peccatum proſequitur. 33. in promiſſis fidelis. 55. condidit omnia ad hominis obſequium. 72. ex mera bonitate nos redimere voluit. 77. nunquam ſuos decipit. 170
Dei ira in peccatorem. 49. bonitas in eundem. 79 furor in die iudicij. 199
Deum qui contemnit contemnendus eſt. 13
Deo melius ſeruire quàm mundo. 170
Diabolus, caro, mundus fallaces mercatores. 174
Dies iudicij, dies belli. 191 in eo peccatores tractabuntur vt ſerui. 198. ignis comburet omnia. ibid.

E.

ELementa nunquam quieſcunt. 98

F.

FAcile contemnit terrena qui cæleſtia cogitat. 175
Falconum Noruegiæ prudentia. 123
Feſtinet homo vt in hac vita mereatur. 115. & operetur. 112
Fides ſine operibus nihil eſt. 65
Fœlix qui mundum ridet. 133

G.

GAudia mundi non ſunt durabilia. 137. ſunt proditoria. 144

H.

HOmo ante creationem nihil erat. 66. calamitati obnoxius à natiuitate. 158. ad peccati mentionem tremere debet. 42. eius corporis admirabilis compoſitio, 68. eo nulla creatura excellentior. ibid. ei omnia contraria. 158

I.

IEremiæ dolor de peccatis alienis. 2
Impij omnibus ludibrio. 55
Ingratitudo eſt Deum offendere. 17
Ingratitudo peccatoris quo ad beneficium creationis. 66

Ingra-

Digitized by Google

Ingratitudo peccatoris magna. 68
Ingratus beſtia deterior, 65
Intellectus hominis per peccatum deprauatus. 47
Inueteratus peccator elephanto comparatus. 118
Iuuentus arbori ſimilis. 94 deſtruitur otio, Ibid. eius amiſſio, 92. ambitio, 93 pericula, ſtudia. ibid.

L.

LAbor bonæ famæ parens. 96
Lachrymæ peccatoris ignem furoris Diuini extingunt. 135. non ſufficiunt ad ingratitudinem deplorandam. 65

M.

MAli ſemper occupantur. 90
Miſeria animæ in peccato agentis. 160
Mortis memoria ſemper habēda. 155 omnia facit contēnere. 182. remedium ad frænandos appetitus. 183. furi ſimilis 185. eius hora patebunt omnia ſcelera, 184. meditatio vera philoſophia, 186. encomia. 189
Multi damnati qui erant bonæ intentionis. 124
Mundus vanitatibus ſuis peccatores decipit. 54. Labano ſimilis. 166. impoſtor, 120 proditor, ibid. obliuiſcitur amicorum & inimicorum nomina celebrat. 168
Myſterium redemptionis obligat hominem. 10

N.

NAſcitur homo mancipium & moritur. 75
Natura plurimas adfert miſerias. 156

O.

OPeribus bonis ſemper intendum. 187
Originale peccatum, omne malū in orbē inuexit. 36
Otium viui hominis ſepultura, 56. deſtruit omnia corporalia, 97. & metalla, 98. ſimile aquæ ſtagnanti. 100

P.

PEccator perfidus. 2. propriæ calamitatis author. 2. 153. non meretur lumen cœli intueri, 3. nec vllum Dei opus. 4. indignus conſpectu ſolis, 5. & lunæ, 5. & influxu cœleſti, ibid. & voluptatibus naturalibus. 6 ſimilis filio prodigo, 6. 49. magnus debitor 7. in Deū iniurius, 11. mūdi idololatra, 14 & ſuiipſius, ibid. idolo ſimilis, 15 iterum Chriſtum crucifigit, 38. abutitur Dei patientia 61. ſeruit miſeram ſeruitutem. 62. cogit Deum ad vltionem, 65. deſperandi

 cauſam

cauſam non habet, 81. comparatur ficui Euangelicæ. 10 nunquam debet finem lachrymis imponere. 112. ſub merſo ſimilis, 126. ad lachrymas confugiat, 134. 154 cœlum pro terra relinquit. 172
Peccatoris ſtultitia, 28. captiuitas, 57. miſeria diaboli deliciæ; 159. infœlix conditio, 153 deliciæ auſteritates eſſe debent. 135
Peccatum omnes animæ facultates deſtruit, 16. interficit animam 23. quid ſit, ibid. omnium malorum cauſa. 26 107. virus noxium, 28 animæ ſtatum euertit. 46. peccatores excœcat. 50. animarum tyrannus 52. ter... carcer. 57. quæ mala adferat animæ ibid eius mala e...ema 40. crudelitas, 58. natura ibid.
Pœna reſpondeat peccato. 112
Pœnitentiam differre magna cæcitas: 130
Prouidentia Dei horologio ſimilis. 70

R.

Redemptionis myſterium obligat hominem. 10

T.

Tempus lapſum numquam redit, 85 95. cur datum, 86. poſt mortem non erit. 87
Tempus perdendo nos ipſos perdimus, 84. eius iactura deploranda. 84. 91

V.

Vanitas omne vitæ noſtræ tempus aufert. 93
Veniale peccatum non admittendum pro vniuerſo mundo 48 eius effectus. ibid.
Vita hominis cur breuis. 157. labore plena. ibid. fumo ſimilis, 180. floribus. ibid. vmbra vanior. 181

FINIS.

Digitized by Google

HERACLITI CHRISTIANI

PARS PRIMA.

IN QVA PECCATORIS POENITENTIS SVSPIRIA AC GEMITUS exprimuntur.

CAPVT I.

SVSPIRAT OB MVLTITVDInem peccatorum.

Tot licet, æthereis quod aguntur in orbibus aſtra,
Ex oculis manent flumina amara meis;
Nil tamen hæc facient ad noſtras flumina culpas:
Neue meas maculas eluet Oceanus.

IAM igitur, miſera & verè infelix creatura! præ dolore arefactam & quodammodo emedullatam, & ad extremos vitæ ſpiritus redactam, in deformi pudoris tabula, ſpiritus triſtitiam, cordis contritionē te exprimere oportet. Tuum iam eſt, infide ac perfide peccator, coram Angelis & hominibus multorum ac grauium ſcelerum ree, lacrymis & ſuſpirijs habenas, quantum potes, laxare, in ijſque prodigum te quodammodo oſtendere, vt nimirum cœlum ac terra, ad querulum & gemebundum planctuum tuorum accentum, velut Echo reſonante reſpondeant.

Magnus ille Prophetes Ieremias, verum virtutum exemplar, & gloriæ Dei Iſrael zelator acerrimus, ætatis ſuæ ſcelera; quæ paſſim tunc *Ierem. 9.*

inter homines regnabant cum animo voluerret, tanto intrinſecus animi dolore concutiebatur, vt caput in oceanũ, oculos in torrentes exuberantiſſimos petierit conuerti, quò ita noctu diuq; ploraret & lachrymarum flumina eiiceret. Eheu! Si Propheta ob delicta aliena ſic ingemuit, vt illis creſcentibus creſcerent illi gemitus ac lachrymæ; quibus me lacrymis propria & particularia deplorare oportet, quorum numerus & enormitas, ſtellarum numerum antecedit? an non exoptem, & toto animi deſiderio exoptem, caput vt in oceanum, & oculi in fontes commutentur, vt toto vitæ tempore iniquitatum mearum multitudinem plorem ac deplorem.

Ita profecto: æquum ſiquidem eſt, vt ſceleratus, qui è rationis præſcripto non vixit, eiuſque benemerita neglexit, toto vitæ tempore infortunia & calamitates videat, ſentiat, experiatur; æquum eſt, vt iucundum deliciarum ver & aprilis, in triſtem ac tetricam miſeriarum hiemem transformetur; gaudia voluptateſque in ſuſpiria & dolores, lilia, ròſæque tenerrimæ in horridos carduos & ſpinarum aculeos: æquum eſt inquam, vt dies illius in pleno meridie dum maximè ridẽt ac ſplendent ſubitò tenebris & tetra caligine offuſcentur.

Peccator propriæ calamitatis ſibi eſt auctor.

Cùm ipſemet ipſius deſtructor ſim, & mearum calamitatum auctor & fons, par eſt vt in oculos ſæuiam, lachrymis vultum repleam, & animum doloribus. Quin & omne tempus, ſi quód forte à ſuſpiriis ſuperfuerit, & aliqua data fuerit plorandi requies, ita vt loqui & reſpirare liceat interdum, triſtibus lamentis & anhelis deſiderijs amaritudine refertis impendam.

Hebræ-

Hebræorum rex Dauid, ſed qui non ſecus atque alij homines peccabat, cùm duorum tantummodo criminum, licet alioquin enormium & abominabilium, apud Deũ reus eſſet eadem agnoſcens, tantoperè ingemuit & doluit, vt inter cetera pœnitentis animi indicia lacrymarum torrentes oculis emanaſſe, & corde abyſſos quaſdam ſuſpiriorum lamentorumque erupiſſe confiteatur; quòd ſcilicet legem Dei ſui violaſſet, & diuina mandata conculcaſſet. *Pſal.118.*

O cœlum, ô terra! ſi Reges & principes, ob vnum atque alterum peccatum tam nouo & peregrino pœnitendi ſchemate vſi ſint, tantumque rigorem induerint; quò non me ipſe vilis & miſer, criminum tamẽ multitudine obrutus dimittam? quid non ſuſcipiam aut aggrediar? an non neceſſe, vt oculis egrediantur torrentes & flumina, & imo pectoris procellæ & tempeſtates prorumpant! cum toties tamq; grauiter cœlum iritarim, & ad iracundiam prouocarim ac toties in leges & edicta maieſtatis illius diuinæ peccarim.

Non meretur peccator ſolis lumen intueri.

Vale igitur iucundum cœli lumen, naturæ miraculum, influxuum Domine, Philoſophorũ omnium ſtupor, qualitatum regina, totius vniuerſi Princeps, & oculis te meis quamprimùm ſurripe: neque enim amplius tui ſplendoris adminiculo, & radiorum luce colluſtratus viuere cupio: noctis iam tenebras conſector & ambio, ipſa obſcuritas mea nunc voluptas, cauernæ, deliciæ & receptacula denique lamenta & ſuſpiria mea carmina & voces futura ſunt.

Digitized by Google

Nec vllum Dei opus.

Nolo iam impoſterum oculos ad hyanthinos illos & ceruleos cœlorũ fornices ſuſtollere, nec ad mundi cardines faciem conuertendo, opera altiſſima contemplari vel admirari. Sola deſerta iam frequentabo, cauernas abditiſſimas ſubibo, vnica voluptas mihi erit profundas ſpeluncas incolere, planctu & eiulatu velut cibo ſatiari.

Cùm enim Dei, cæli quoque & terræ ſim inimicus, ad extremos orbis angulos (imò, ſi fieri poſſet non eſſe, & in nihilum redigi exoptem) procul ab hominum & animalium conſortio ſecedam.

Gen. 8.

Adam, qui eodem penè momento, quo primus mundi incola conſtitutus eſt, primus item præuaricator exſtitit, tametſi nonniſi vnius commiſſi reus eſſet, in paradiſo etiam terreſtri; tantum internè dolorem concepit, itaq; indoluit, vt pudore ſuffuſus ſeſeque erubeſcens, latebras fugiendo petierit, & ſub arbuſtis delituerit, vt lacrymarum clanculò riuos emitteret, quibus delictum elueret & expiaret. Me verò, vtpote qui ab hoc Adamo originem duco, tamque infelicis patris infelix ſum filius, quid facere par eſt, me inquam maximo peccatorum pondere oppreſſum? Procul ſcilicet à mundo recedere, & confuſione oppletum abditiſſimas ſiluarum cauernas adire, vel ad extremos remotiſſimæ ſolitudinis angulos me conferre, vt tantum in ijſdem agam pœnitentiæ, totque eijciam lacrymas, quot vnquam toto vitæ curriculo delicta commiſſi.

Peccator ſolis conſpectu indignus.

Vale igitur ſplendide Sol, omnium horologiorũ gnomon & director, vitæ noſtræ textor & opifex, Planetarum caput, omnis motus caput;

Digitized by Google

put; qui toties ab Antipodibus reuerſus es auroram reducendo, quò iucundum oculis meis radiorum tuorum lumen afflares. Non ſunt mihi amplius oculi qui te videre mereantur, ſed tantùm illi digni ſunt, qui lachrymis madeſcant & innatent: conditus ſum ab initio homo rationis particeps, & ad te contemplandum & intuendum, ſed, quæ rerum vices! *factus* ſum iam *ſicut nycticorax* noctu, ac velut feralis quædam auis, quæ nonniſi tenebras, phantaſmata & nebulas conſectatur.

Vale tu quoque argentea Luna, humorum omnium diſpenſatrix, tenebrarum regina, triſtium ſolamen, quæ paulatim tetra noctis vela explicas & expandis, & vitæ noſtræ momenta temporas ac diſponis; euaneſce, exſtinguere quandocumque libuerit; mei namque oculi ad te videndam exſtincti ſunt; tu quidem ſceleratos abſcondis & tueris, laboribus finem imponis, ac quietem corporibus velut delinimentum iuducis: Ipſe verò quem paſſim omnes reum & ſuppliciis digniſſimum norunt, nonniſi tormenta & flagella promeritus ſum, tormenta inquam infinita, & flagella nullo vmquam tempore ceſſatura. *Conſpectu Lunæ.*

Vos autem rutilantia & igneſcentia aſtra, quæ quidem quàm citiſſimo motu ferimini, in cœleſti tamen regione, certa quadam ratione & menſura in debilia noſtra corpora, diuinam veſtram potentiam demonſtratis, curſum inhibete cùm viſum vobis fuerit, neque enim in mortuos (qualis prô dolor, ipſe ſum) vires veſtras poteſtis exercere: nonniſi in viuos veſtra valet potentia, viuos veſtra afflat virtus & influxus. Ipſe verò cùm animam mil- *Item influxu cœleſti.*

 le leta-

Digitized by Google

le letalibus vulneribus ſauciam habeam& interemptam, & omnis iam ſenſus & vitæ ſim expers, de curſu veſtro & motibus influxibuſque non laboro: veſtro ſcilicet dominio iam amplius non ſum ſubiectus.

Item voluptatib. quæ è rerum natura trahuntur.

Emarceſcite prata & viridantia hortorum ſiluarumque nemora, cùm allubuerit, florum ſi vultis decorem & diuinos illos colores ac delicias exuite: exareſcite, cum volueritis, vos ô cryſtallinæ ſcaturigines, ac vos, ô limpidi riuuli per confragoſa leniter ſuſurrantes currere deſinite: oculos ſiquidem peccatum mihi abſtulit, & voluptatibus quas è vobis oculi haurire nati ſunt, indignum planè me reddidit. Valeat igitur mundus, valeant voluptates, valeat quidquid aliquando me in terra recreauit; ſingultire iam iuuat, iuuat indulgere dolori, iuuat meipſum affligere; & vnica iam mihi vita ſit dolor. ſuſpiria, luctus, pœnitentia, & iucunda animi amaritudo.

Peccator filio prodigo ſimilis.

Sum etenim (ſumme, omnipotens, ac metuende Deus) informis, ſceleratus, ac perditus ille Prodigus, qui furibundo adoleſcentiæ aquilone abreptus, & iugi impatiens, præ libertatis amore, inſolenter me erga te geſſi, & violentum paſſionum impetum ſecutus, domum tuam deſerens, in longinquas & peregrinas regiones ſeceſſi, in quibus luxurioſè viuendo, & diſſolutè agendo, facultates omnes & ſubſtantiam diſſipaui, adeò vt, in iuſtam peccatorum caſtigationē, vrgente neceſſitate, ſiliquis ſuillis familicum ſaturare ventrem ſim coactus, porcorum factus conuiua: In quo peccaui, infinitè inquam peccaui, in

Lucæ. 15.

ui, in cœlum & coram te neciam dignus ſum vocare filius tuus, teque Patrem dicere.

Quamobrem, velut nouus quidam publicanus, confuſionem fronte, pœnitentiam corde, ſuſpiria ore, & oculis lachrymas præferens, ad te (ô ſumme Iudex, ſed benigniſſimè præuaricantium Iudex) venio, altaribus tuis prouoluor, & pudore & dolore exanimatus, peccata in me puniens, & aduerſus eadem inſurgens, corpus excrucians, & pectus tunſionibus dilacerans, intentiſſima voce inclamo, verbera verbis ſubnectens: Deus propitius eſto mihi peccatori, delictis ignoſce, nec iniquitates meas obſeruaueris Domine.

Publicanus peccatoris typus.

Mat. 18.

Sum namque miſer ille & infelix ſeruus, quem Euangelica parabola deſcribit, qui ad reddendam rationem à te (qui es Dominus & herus meus) vocatus, pluſquam decem talentorum millia tibi me debere comperio, mille inquam delictorum ſupplicia, quæ nondum perſolui; quapropter hinc veniâ obtinendâ deſperans, illinc dolore de iiſdem concepto exanimatus, quid acturus ſim neſcius, ante te me ſupplex proſterno, corde & oculis demiſſis, & in genua ſuper nudam prouolutus, humillimè & ardentiſſimè te obſecrans, vt patientiam habeas in me, benignè te mecum geras, neue tam rigidè ſolutionem exigas: Spero ſiquidem tam cautè me impoſterum vitæ meæ rationes adminiſtraturum, tam ſedulò negotia curaturum, tot verbera in corpus irrogaturum, tot ſingultus eiaculaturum, tantaque pænitentia & rigore in corpus hoc ſæuiturum, tibi vt penitus ſim ſatisfacturus;

Peccator coram Deo debet plurima vt ſeruus Euangelicus.

Matt. 18.

Digitized by Google

ƈurus, & omne debitum diſſoluturus.

Manaſſes Rex Iuda, & mei inſtar, peccator, cùm in carceris Babylonici tenebras coniectus, delicta ſupplex coram Deo confiteretur, eademque recognoſceret, ſuper arenas maris eadem multiplicata aiebat, nec cælorũ orbes ſe dignum eſſe intueri. Ego autem, infelix & calamitoſus, rege hoc etiam longè ſum deterior, meaque peccata & numero & magnitudine illius peccatis præponderant. neque enim Oceanus tot calculos ad littus voluit, nec tot cælũ ſtellas complectitur, quot anima peccata admiſit: adeo vt indignus ſim, qui oculos ad cælum erigam, aut palpebras ad cæleſtium orbium magnitudinem ſplendoremque contemplandum ſuſtollam.

Sui ipſius accuſatio. Sum profectò, ſanctiſsime, iuſtiſſime, ac ſimul benigniſſime Deus, infelix & infamis peccator, maledicto, morte, damnationeque perpetua & omnibus cæli fulminibus dignus: ſum ingrata & peruerſa creatura, qua nulla vnquã magis deteſtanda, execranda, abominanda, magiſque diuinæ tuę maieſtati rebellis exſtitit.

Ipſe iam à neſcio quot annis infinitorum criminum apud ſummam & metuendam iuſtitiã tuam accuſatus & conuictus fui, reus factus ſum innumerabilium & grauiſſimorum ſcelerum, quæ durante vitæ curriculo, coram immenſa & infinita bonitate tua, è mera malitia & ſumma nequitia commiſi.

Delictorum agnitio. At quis, Deus meus, eadem recenſeat? quis eorum quantitatem & numerum exprimat? quis Arithmeticus eorumdem ſummam ſubducat? non tot pilos habet caput, aut nemus

Eryman-

Erymanthium tot frondes, non tot cælum ſtellás, non tot littus arenas, quot ipſe toto vitæ tempore dilicta commiſi: fuit ſcilicet anima ſcelerum receptaculum, & omnigenæ iniuſtitiæ domicilium.

Quoties, heu quoties! Deus bone, peſtilens illa ſuperbia, inanis ille fumus, infernalis illa faſcinatrix, violento & intolerabili ſuo impetu extra rationis limites me abripuit; quoties auaritia, vſura, fœnora, aliaque irrationalia deſideria & concupiſcentiæ me concitarunt, vt aduerſus Creatorem meum inſurgerem, quò Creaturas amplecterer; Cœli obliuiſcerer, quò terram ambirem; vera bona negligerem, quò vanitates & fumos conſectarer? quoties ira & furor extra mentis ſtatum me præcipitem abripuerunt, ita vt ab inſania haud procul abeſſem? quoties inuidia, malitia, rancor, inimicitiæ, impatientia, vindictę cupiditas, furiæ illæ infernales cor meum diuexarunt, aduerſus proximum me concitarunt, oſſa emedullarunt, & ſexcentis animam aculeis & inquietudinibus excruciarunt?

De ſeptem peccatis mortalib. accuſatio.

Quoties gula, ingluuies, & deliciæ ſenſuales me delectarunt, & in infame voluptatum barathrum demerſerunt? quoties laſciuus amor, quoties impudicitia, quoties impura libido, quoties obſcena & impura deſideria cor meum illaquearunt, captiuum abduxerunt, tibiq; Deus meus (ad quem iure meritiſſimo pertinet) me tamen non impediente, iniquè ſurripuerunt? ſed ah nefariæ prædatrices!

Tu verò ô ſagaciſsime & prudentiſſime Deus, cùm noris omnia, & rerum ſingularum nomina

Deus peccatorum numerum exactè nouit.

mina teneas, melius delictorum meorum numerum, qualitatem & magnitudinem noſti, quàm ego ipſe: te non latet eorum enormitas, cùm oculi tui omnia & penitiſſima quæque intueantur, imò & ad rerum vſque penetralia, oſſium medullas, cordis latebras & intimas animarum fibras pertingant.

Ipſa fateor heu! peccatorum meorum ſeries adeò longa eſt, & pondus iniquitatum, quibus DEVM meum diuerſimodè offendi, adeo eſt graue, totus vt contremiſcam cùm eaſdem mente voluo, & tremens obſtupeſcam, elementa mihi adhuc ſuccurrere & opem ferre, aërem ſcilicet ſpiritum ad reſpirandum ſuggerere, ignem me calefacere, aquã humectare, terram denique me ſuſtinere: mirer inquam, me ab illa ſupportari, ita vt non dehiſcat nec ſub pedibus ſubſidat, mirer polos non collabaſcere, & tanto ſub pondere omnia non ſatisfacere, concidere, & peſſum ire.

Angelus cælo ob peccatum deturbatus.

O paradoxa! Video pulcherrimum, ſplendidiſſimum, ac perfectiſſimum Angelorum, iucundiſſimo Dei habitaculo priuari: video cælos, æris inſtar duros, imò & duriores, cùm nec frangi nec corrumpi queant, illo cadente rumpi, neu illum in ſe ſuſtinere aut continere poſſe. Et ecce ipſe ſceleribus grauatus, & ſub vitiorum faſce collabaſcens, adhuc viuo, adhuc ſuperſtes ſum, terra ſe ſolidã præbet, greſſus mei ſecuri ſunt, ac ſine vlla formidine & intrepidus ingredior.

Ecquis tam generoſus, imo tã fortis & validus fuit, vt diuina flagella auertere, & Dei omnipotentis ad feriendũ manũ parati cohibere potuerit, ne me iam à longo tempore, ſeue-

riſſimæ & iuſtiſſimæ æquitatis mucrone interfecerit, & duplici morte affecerit, vitam ſcilicet corpori, animæ ſalutem auferendo.

In veteri Teſtamento, ob vnicum contumaciæ peccatum, cælo indignante, & vindictam exigente, Chore, Dathan, & Abiron, murmurantium coryphæi & duces, dehiſcente terra viui ad inferos deſcenderunt. & ipſe ſeditioſorum caput, tot conſpirationum auctor, ac mille flagitiorum reus, ſecurus adhuc obambulo, capite erecto, fronte placida, nec terra ſe ſe aperit, vt me viuum velut mortuum cadauer abſorbeat, & ad inferos trãſmittat. Promereor tamẽ huiuſmodi ſupplicia, inferni pabulum & eſca, ac diuino Angelorũq; cõſpectu indignus. *Num. 16.*

Hic igitur Anima mea, dolores ingemina; & in vnum velut faſcem collectos plãctus effunde, ſimulque cogita, me vix natum fuiſſe, & in ciuium orbis numerum aſſcriptum, quin aduerſus diuinam maieſtatem conſpirauerim, inſurrexerim, in eã iniurius extiterim varijſq; modis, cies honorem læſerim ac peſſumdederim. Ecquod enim eſt malum, quod non tentarim? ecquæ abominatio, quam non perpetrarim? per omnia flagitiorum genera ſum peruagatus, & omnes vias iniquitatis calcaui.

Vbinam eſtis dolores? quin hîc magno numero adeſtis? quin animam opprimitis, quin vindictam de eadem ſumitis, cum Deum illa ſuum non dilexerit aut coluerit, ſed honoris & reuerentiæ loco mille ei iniurias irrogarit, ac mille eam modis offenderit; tantumq; abfuerit eum vt amarit, vt potiùs odio illum ſit proſecuta, & quamuis ſummum & optimum eſſe bonum, quod præ ceteris etiam nobi- *Peccator in Deum iniurius.*

nobiliſsimis amari & quæri oportebat, ipſa tamen prauo affectu excæcata, quiſquilias, nugas & nihil pluris fecit, quàm ſummam & ſanctiſſimam maieſtatem, vilem aliquam creaturam Creatoris loco amplectens, & ſummam felicitatem in turpi quadam voluptatula conſtituens, in his finem ſuum vltimum ſtatuit atque huc omnes cogitationes & ſpem retulit.

Quis obſecro, infelix, pro dignitate ſcelerum tuorum magnitudinem, delictorum quantitatem & offenſarum tuarum dedecus diſquirat, quis ſatis explicet, imò quis vel cognoſcere præſumat? Guttas Danubij quis citiùs enumerarit, aut auium per aëra volitantium, quã flagitiorum tuorum numerum ſubduxerit.

Omnes creaturæ in peccatorem inſurgunt.

Tuum ô ſceleſte, impie, ac nefande, Patrem, Creatorem ac Deum contempſiſti: an non ideo omnes creaturas cœli & terræ, ſimul & inferorum, iuſtè ſuccenſendo, aduerſus te inſurgere, ruinam tuam moliri, & arma induere, ad vindictam de peccatis aduerſus totius vniuerſi auctorem, quique ijs eſſe dedit, commiſſis, ſumendam, par eſſet?

Dic mihi, rogo te, candidè ac ſincerè, ô amice, ſine vllo fuco adulationeque; vllumne eſt in orbe ſupplicium, cruciatus aut tormentum, quod ad dilictorum meorum enormitatem, turpitudinem, vitæque diſſolutiones dignè & iuſtè caſtigandas ſufficiat? nullum profectò. omnis enim qui in mundo eſt cruciatus & ſeueritas finem habet, & certis limitibus eſt circumſcriptus; at ſupplicia, quæ peccatis meis promeritus ſum, finem habere, modum ſcire & limitari non merentur.

Tene-

Tenebar eheu! diligere Deum meum ex toto corde & ſuper omnia, tamen huius obligationis immemor, & amorem & deſideria aliò conuertens omnia dilexi ſuper ipſum,& neglecto obiecto tàm amabili, nobili & perfecto,quæ mea ſtultitia & ſtupiditas eſt,abiectiſſima quæque adamaui.

Dolor de nõ amato Deo.

Quomodo, clementiſſime, benigniſſime & patientiſſime Deus, tantam meam inſolentiam, talem contemptum tui, ac tantas iniurias tuliſti? quomodo iræ tuæ fulmina continere, iudicia tua ſuſpendere, ac vindictam tuam ſiſtere potuiſti? ſatiſne ad huiuſmodi piaculum expiandum, & aliqua ei ratione ſatisfaciendum, confundi queam?ſufficiuntne vilipendia & iniuriæ mihi irrogatæ? ſatiſne in mundo confuſionis & erubeſcentiæ futurum, quæ me rubore ſuffundat & præ pudore emori cogat?

Qui Deum contemnit, contemnendus eſt.

Iam inde ab incunabulis, & primo infantiæ tempore amoris tui iugum excuſſi Domine, vincula dilectionis tuæ diffregi, & à te diuertens, ad mundum me conuerti. Quin & longè deterior exſtiti; nam te deſerto, & omnibus animi facultatibus aduerſum te inſurgentibus, adeò imprudens, inſolens, ac temerarius exſtiti, vt publicè dicere non erubuerim, Omnino tibi ſeruire nolo, & ſeruitium tuum detrecto; non ſecus quàm ſi ſubditus aliquis aduerſus regem inſurgeret, & vaſallus aduerſus Dominum ſe extolleret, ſeruire nolens, iugum excutiens, eumque agnóſcere detrectans.

Adoleſcẽtia peccata.

Ah quanta mea fuit nequitia & malitia! idolum quoddam è carne mea, mundo, & diabolo concinnaui;& velut Pantheon quoddam omnium omninò creaturarum, in quibus infidũ

Peccator mundi idololatra.

cor

cor meum ... uptatulam aliquam potuit reperire; ipſ... nimirum altare fuere, in quo victimas immolaui; ipſæ templa in quibus preces & vota fudi; ipſę numina, quæ idololatricè colui. Et quæ mea cæcitas & nequitia, aliud agnoſcere recuſaui. Ipſe cœlorum motus, elementorum ſtatus; maris æſtus & ipſum denique vniuerſum conuincere & arguere facilè me poterant, vnum eſſe Creatorem & Deum dignum qui ab omnibus adoretur; aliud tamen numen agnoſcere nolui præterquam mundum, cui ſoli & obſequium & affectum dedicabam.

Nihilominùs bonus ille Deus, tantæ miſericordiæ, quantæ ipſe miſeriæ, calamitati & malis meis condolens, ſæpe me voce quadam amabili affectumq; ſpirante, quaque vel duriſſimas petras emolire & emouere potuiſſet, vocabat: Reuertere, reuertere, & te in gratiam admittam: cumque os nihil reſponderet, opera ipſa altùm clamabant, Non veniam, nihil efficiam; ſic ſtatui, hic mihi animus, dulcem voluptatum tramitē ingredi decreui, nil mihi cum cælo, mundo obſequi geſtio, huc omne meum vergit deſiderium, huic ſoli fidem meam obligaui.

Peccatoris nequitia & pervicatia.

Ah rem nimis ah! indignam! ô paſſiones cæcas & præcipites! Credidi creaturas eſſe quæ mihi eſſe dederant, quibus vitam debebam, & à quibus animæ dominium dependebat; atque ideò eaſdem adoraui, eiſquē fidele obſequium iuraui, & perpetuum etiam me ijs ſeruum fore promiſi: quin imò inordinatus quidam amor, quo me ipſum dilexi, ita tranſuerſum me & extra rationis limites abripuit, vt me ipſum adorarim, de me ipſo ſollicitus, propriæ

Peccator ſui ipſius idololatra.

volun-

Digitized by Google

voluntati fideliter obſequens, vbique & in omnibus, concupiſcentijs ſatisfacere ſatagens, & omni eas ratione adimplere.

Quod verò peſſimum; nubibus obſitus & tenebris penitùs coopertus ita cæcutiui, vt meipſum non agnouerim, nec viderim æneæ vel lapideæ ſtatuæ me eſſe perſimilem, vtpote cui ſint pedes, ſed non ad ambulandum per vias rectas; manus ſed ad virtutum opera ſtupidæ; oculi, ſed qui Deum videre & agnoſcere non poſſunt; aures, ſed ad omnem ſalutarem doctrinam ſurdæ; lingua, ſed in diuinis præconijs celebrandis impedita, odoratus, ſed qui ſæculi huius vanitates, & æternas alterius diuitias ſentire & percipere nequeat. *Peccator idolo ſimilis.*

Denique vt calamitates meas paucis complectar, & vno velut faſce conprehendam, generalem quemdam omnium donorum, quæ à Deo tempore creationis accepi, iacturam feci, in quodam vitiorum Oceano naufragium paſſus; & omnes dotes & ornamenta, quæ corpus & anima tam nobiliter & feliciter à naturæ auctore receperant, prodegi & nequiter peſſumdedi. *Peccator quidquid à Deo in creatione recepit, deſtruit.*

At nondum hic finis, occurrunt enim menti & alia magis deteſtanda. Ah poterone ſine lacrymis eadem recenſere? Anima mea, quæ in regium diuinitatis palatium, & ſacrum Spir.S. tēplũ deſtinata erat; miſerũ in modũ proſtituta eſt, ſatanæ propudiũ & concubina facta, flagitiorumq; & dæmonũ proſtibulũ ac lupanar. O rem funeſtam & lamentabilem! Nulla vnquam ſentina, colluuio, egeries, cloaca, aut ſterquilinium, tam ſordidum, tetrum, abominabile fuit, tantamque virulentiam exhalauit *Anima, quæ S. Spiritus templum, peccato conſtituitur ſentina & cloaca.*

quan-

quantam ipſe deteſtādis peccatis & ſceleribus putiſcens; ſi quis enim tetram faucium mearū mephitim ſenſiſſet, ſepulchrum patens ſe ſentire hauddubiè cenſuiſſet.

Peccatorum commiſſorū exaggeratio.

Et ſanè confitear neceſſe eſt, pudore vultus ſuffuſus, & ingemiſcens intrinſecus, nullum vmquam peccatorem tam abominandum & impium exſtitiſſe, quem non ipſe peccatorum numero & grauitate ſuperarim; proditiones meæ proditionem Iudæ Iſcariotis; adulteria ipſa Dauidis; ſacrilegia, Giezi; inuidiæ, Saulis; ſuperbia & arrogantia, Phariſæi orantis arrogantiam antecedunt. Denique nihil abominationibus meis & vitiis par ſol vmquam vidit & aſpexit.

Peccatum omnes animæ facultates deſtruit.

Et quid? me vbi perdidi, totum perdidi; memoria, quæ cōdita eſt, creatoris vt ſui recordaretur, inani creaturarum recordatione ſemper impedita & offuſcata fuit: intellectus meus, deſtinatus vt ſuperna & ſummum bonum cognoſceret, nobilitate ſua amiſſa; malum patrare velut repueraſcens didicit, & vanitatum ac fatuitatum ſcholam adire non dubitauit: voluntas omnis amoris domicilium, & piorū affectuum ſeminarium, impudicitiæ flammis ſe paſſa eſt vſtulari, & enormium deſideriorū & nefariarum concupiſcentiarum ardoribus aduri.

Ecquid non admiſi Deus bone! quid obſecro ad te ad iram concitādum reliquum fuit, quod non feci? Pœnitet, feciſſe pœnitet, millies idcircò ſuſpiro, dolore & pudore emorior; vtinam potiùs mihi numquam data fuiſſet vita; cùm eius compos factus, tam iniquè & peruerſè eam traduxerim, cùm eadem abuſus ſim (quę

mea

mea ingratitudo !) ad datorem illius offendendum. vtinā numquā fuiſſem? cur vitæ meæ telā mors præpropera nō ſuccidit, dū ordiri inciperet? cur recens natū fera Parca non ſuſtulit?

Anne me viuere tamdiu oportuit, mortis expertem, eò vt deuenirem audaciæ & præſumptionis, vt impudens & perfrictæ frontis:, temeritatis cornua, aduerſus altiſſimam Dei mei maieſtatem ſuſtollerem? Quomodo auſus fui tam audacter illi inſultare, inſoleſcere & ſuperbire? aut potiùs quomodo tu hæcce tam benignè ſuſtinuiſti? *Ingratitudo eſt vitam ad Dei offenſam impendere.*

Quid? tantum monarcham, tantam maieſtatem, tam admirabilem potentiam & bonitatem à tam abominabili creatura deſpectam & iritatam? ſatiſne opprobriorum, vituperiorum, confuſionum, iniuriarumùe in mundo haberi queat, vt in me pro flagitiorū grauitate exonerentur, & coram totius orbis nationibus me confundant? Dauid duorum tantummodo criminum reus, tant[illegible] eorum pudorem concepiſſe teſtatur, vt oculi quotidie præ verecundia ſuffunderentur; & qui ipſe plurimis delictis grauatus coram hominibus audeam comparere? cur non in antris & ferarū ſpelæis potius deliteſcens, hominum fugio conſortia? *Pſal 63.*

Quid enim diutius in mundo acturus ſum? vbinam ſecurus ero? ego inquam, qui Dei mei honorem diripui in regem meum coniuraui, Patris mei dilectiſſimi opes dilapidaui, quonā fugiā, quò me conuertā? ſi in cælū aſcendero, quē offendi, illic commoratur, ſi deſcendero in infernum, ibi quoque inuenitur, caſtigans illos, qui vti ego, aduerſus illum cornua erexêre, & fontes aquarum viuentium, Ganges il-

ges illos & Pactolos, in putiſcentes paludes & ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas, quemadmodum ego, conuerterunt.

Nullam apud Deum gratiam meretur peccator.

Quæ cùm reuera ita ſe habeant, anne aliquam à tua maieſtate gratiam & beneuolentiam exſpectem, benigniſſime creator? Nequaquam Anima, nequaquam, quin potiùs confiteor & agnoſco nihil me præter horrenda & crudelia tormenta, mille & mille infernorum ſupplicia & cruciatus nullo æuo terminandos promereri; neque vt ita omnino & penitus delictis ſatisfiat, pœnarum grauitate ad ſcelerum grauitatem commenſuratâ, ſed vt reliqua illorum portio hac ratione deleatur.

Pœna peccato debita infinita eſt.

Si enim cruciatus & tormenta criminibus vſquequaque reſpondere oporteret, non eſt profectò dubium, quin ſupplicium infinitum & intēſiuum promererer, quale nec apud inferos inuenire eſt; cùm tormenta, quæ apud inferos in æternum cruciant, extenſiuè ſolum, non verò intenſiuè ad temporis durationem commenſurata, non verò ad peccatorum nequitiam ſint proportionata.

Protoplaſtus vnicum ob crimen caſtigatus eſt.

Quid igitur de te ſceleſte & miſer futurum eſt? ſi enim diuina maieſtas Protoplaſti peccatis irritata; ob vnicum inobedientiæ peccatum paradiſo eum expulit, quid mihi euenturum eſt, qui tot tantaque admiſſi? Vnicum ſi delictum diuinæ iracundiæ ignem ita ſuccendit, tantamque caſtigationem promeruit; quam non mille & decies mille promerebunt? quem non ignem, ecquod incendium non excitabunt?

Ah quoties (tremiſcens refero) tam diuinas quam

quam humanas leges tranſgreſſus ſum? quot Deos alienos adoraui? quot idola colui? an non brutales appetitus, carnales & prauæ propenſiones, profani & nefarij erga creaturas affectus, quas maiori quam Deum ipſum honore colui (blaſphemiam intolerabilem!) idola quædam & adulterina numina fuêre, quæ mihi ipſe finxi, & quæ ſupplex flexo poplite, factus idololatra, adoraui?

Nonniſi vnicum mihi cor Deus dederat, quo illum vnum, excluſis ceteris, adamarem, ac nullum in eo amorem præter diuinum admitterem; at ego perfidus & ſceleſtus proditor ipſum deprauaui, violaui, ac mille in partes concidi, adeò vt nullus appetitus brutalis fuerit, cui non portionem aliquam aſſignauerim. Amor mundanus & indiſcretus ſuam rapuit partem, & ſenſualitas reliquũ ſibi vindicauit.

Nadab & Abiu veteris teſtamenti Sacerdotes Aaronis filij, quòd in ſacro altari ignem profanum & alienũ accendiſſent, à Deo morte repentina & horrenda percuſſi, dignam delicto vindictam experti ſunt. Ego igitur infelix & miſer quid non commerui, qui toties in ſancto cordis altari amorem alienum & profanũ ignem ſuccendi; amorem inquam mundi, amorem creaturarum, & amorem denique meipſius, qui omnes hauddubiè alieni ſunt & nullam cum corde cognationem & affinitatem habentes? an non mortem promereor? hauddubiò eamque ſempiternam. *Leuit. 10.*

Ah quomodo cor hoc profanaui?? nam magna turpium & noxiarum cogitationum, quæ ſemper illud circumuolitabant, circumſeciis obſidebãt atque inuoluebãt, copia tandẽ illud *Prauæ cogitationes cor reddunt profanum.*

 euer-

euertit; quo deprauato & corrupto haud potui quæ mihi agenda erant proſpicere, aut animum ad illa appellere; nihil vt omnino egerim quod aut ad Dei honorem, aut ad animæ ſalutem ſpectaret. In ſolam Mundi amplitudinem omnes meæ cogitationes intendebant, cor quoque prauo illius amore excæcatum, non niſi ad mundi honores & dignitates aſpirabat, & ſola ipſius obſequia ſectabatur.

Paſſionum acies aduerſus animam directa.

Mille paſſiones, furias intelligo crudeliſſimas, infirmum ac miſerum huncce locum obſederunt, oppugnarunt & expugnarunt. Inuidia, rabies & aduerſus proximum rancor crudeliter in illum ſæuierunt; auaritia, ambitio, & aliæ tortrices, anxietates & curæ magno cum furore in illũ debacchatæ ſunt; curioſitas omnium virtutum nouerca æquo ſublimiùs interdum illum euexit, vt deinde deijceret profundiùs & grauiore quàm vellet ad terram caſu collideret; ſuperbia ſocios manipulos iungens, & dominari geſtiens, humilitatem ſua ſede expulit, & ſancta quæque alienauit.

Peccator Dei deſerit obſequium, quò creaturis obſequatur.

Denique in omnibus actionibus meis laſciuus, impudicus, inhoneſtus & diſſolutus exſtiti, omnem moderationem, limitem, regulam, diſcretionem exoſus; feci illas prout lubebat, ac præceps impetus ſuadebat, imo numquam ad mentem reuocabam quid eſſem, cur aut quem ob finem creatus, & in hoc mundo conſtitutus. Cumque vanitatibus penitus immerſus eſſem, aliud non ſpectaui, quam laſciuire in hoc mundo, inſoleſcere, & dominari; ac graue non duxi Creatoris mei obſequium repudiare, eiuſque ſanctam legem violare, quò duras creaturarum leges ſequerer, eiſque ad

nutum

Digitized by Google

nutum quàm diligentiſſimè obſequerer.

Dignuſne ſum igitur qui viuã? quomodo me ſũma maieſtas, quæ omnib. perfectionib. es cumulata, in ſancta tua familia tã improbũ, nefariũ, inutilẽ, peruicacẽ ſuſtinuiſti? at quomodo vos, ſancti Angeli, vos inquam Spiritus mundiſſimi, cœleſtes legati, Altiſſimi nuntij, Diuinorum mandatorum executores, tot iniurias in Dominum & Regem veſtrum, ac Deum & Creatorem meum irrogatas à me tam æquo animo paſſi eſtis? cur vindictam de tot tantiſque quas aduerſus illum machinatus ſum conſpirationibus non ſumpſiſtis? *Angeli peccatoribus compatiuntur.*

Abiſai dux regis ſui honoris ſtudioſus, impudentem Semei, in Dauidem, regem ſuum conuitia egerentis temeritatem non ferens eamdem ferro expiare voluit. Vos autem cœli Principes, mentes beatiſſimæ, me æquanimiter ſuſtinuiſtis, me inquam, qui in Deum omnipotentem, Creatorem, regem ac Dominum veſtrum tam iniurius exſtiti; neùe audaciam, ingratitudinem, temeritatem & impudentiam meam vlti eſtis. Vnicæ id bonitati Dei aſſcribendum, qui vos in me noluit inſurgere. ô bonitas infinita! miſericordia ineffabilis! *2. Reg. 15.*

Hæcce, fateor, Deus, beneficia, hoſce fauores non merebar, ſed ſola ſupplicia & tormenta. Ideo aduerſus meipſum ſententiam ferre, iudicare, & condemnare me volo ex ore meo; vt ita miſericordiã in oculis tuis reperiam, qui peccatorem pœnitentem & contritum ſeſeque condemnantem damnare non ſolent. *Deus peccatorem non damnat, qui ſeipſum condemnat.*

Dignus ſum quem omnes odio proſequantur, exſibilent & velut peripſema reijciant:

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

dignus inquã ſum, in quem omnia tormentorũ, cruciatuum, ſuppliciorumq́ue genera debacchentur: dignus ſum qui priuer omnibus, quæ à benigniſſima manu tua recepi, dignus quoq; vt ab aula tua cæleſti expellar. Dignus ſum (eheu! anne & hoc dicendum?) qui in æternum à te ſeparer; & ſi quod ſupplicium grauius, aut tormentum reperiri poſſet enormius, illud proculdubiò mererer, quòd iniquitate, ingratitudine alijſque delictorum generibus, multis interuallis maximos & ingratiſſimos mundi peccatores ſim antegreſſus. Ah miſera, infelix, ah maledicta creatura.

CAPVT. II.

ABHORRET ET DETESTATVR PECCATA.

Vileſcunt lacrymæ tantis pro ſordibus, atque
Omnis pro tanto crimine vilis aqua eſt:
Solus erit ſanguis, dignè qui crimina tanta
Defleat; ergo meo corpore ſanguis eat.

TAMESTI nullus vmquam mortalium Domine, in delictorum ſuorum deteſtatione tantam intrinſecùs commotionem affectumq́ue ſenſerit, quantum ipſe modò perſentiſco, tamen oculis fletu offuſis, & ſtomacho præ ſuſpiriorum vehementia fatiſcẽte, nouos paroxyſmos ſuſtineam, ſuſpiria adaugeam & redintegrem neceſſe eſt, atque hac ratione exclamem:

Heu, quàm malè ominatæ erant influentiæ, infelix peccator, quibus cooperantibus in hoc

mundo,

Digitized by Google

mundo te naſci contigit; quàm deteſtabilis fuit horoſcopus, qui dierum tuorum ſtamina trahere cœpit, at quàm ferale punctum illud & ſpatium temporis, quo oculos aperuiſti ad vanitates contemplandas, calamitatis tuę fontes, & vitia tibi concilianda.

Heu! quis qualiſque ſum, ecquo agor Spiritu, cùm numquam adaperire oculos potuerim ad peccati turpitudinem & monſtri huius abominationem agnoſcendam, quãuis toties audiuerim vbique illud, eiuſque fœditatem deſcribi. Quid? hiccine me errare, hiccine mihi rationem deficere, anne œſtrum meum, bono meo infeſtum hanc mihi calamitatem reſeruauit, vt ita me penitus miſerum & infortunatum redderet?

Ah! quam intolerabilis mea fuit dementia, vt propter exiguam voluptatulam, quæ tamen mille parit ærumnas, ad malum me trahi paſſus ſim, vt ita in mortẽ animæ inciderem? Non fuit hæc vita ſinceri Chriſtiani, quia ſufficere debebat diuinæ maieſtatis me leges tranſgreſſum, etiamſi tantæ audaciæ mei ipſius homicidium non addidiſſem.

Peccatum interficit animam.

Sciebam quippe peccatum eſſe dictum, factum, aut concupitum contra mandata Dei, id eſt præfractam aduerſus diuinam maieſtatem rebellionem & contumaciam; quoties tamen, quæ mea inſania & ſtoliditas! locutus ſũ, quoties feci, quoties concupiui contra legem & iuſſa Dei, Deum meum, patrem meum, regem ac Dominum meum irritando?

Peccati definitio.

Nunquam eheu! cognoſcere potui peccatum naturæ aduerſari, atque ideo ipſum iuratum eſſe hoſtem ac incẽdiarium, qui totum vniuerſum

Peccatum naturæ repugnat.

ſum perturbet & concitet: virtutem verò naturæ conſentaneam eſſe, hominum delitias, vtpote quæ conſcientias oblectet, & totum orbem exhilaret. Cognoſcere ſcilicet non potui, quod culpam pœna premat comes, & acerrimos conſcientiæ ſtimulos aſſiduò torquere quotquot in delictis viuunt.

Iob. 1. Nunquam deerant Iobo inter caſus & infortunia nuntij, qui tam grauia rerũ diſpendia nuntiarent: vix enim ceciderat fulgur, vix directi erant greges & armenta, vix ruinâ oppreſſi liberi, quin ſtatim per nuntios id intellexerit. Ad eundem etiam modum vix admiſſum peccatum eſt, quin peccatori quamprimùm nuntietur, vt quem intrinſeci teſtes & propriæ conſcientiæ aculei ac remorſus accuſent. Sed ô miſerũ me! Solus ego viuens auribus caruiſſe videor, quibus clamores, occaſiones, remorſus & funeſtos illos rumores perciperē.

Durior quippe fui incudibus, ac ſaxis inſenſibilior, cùm aculeos, remorſus & incredibilia tormina, quæ miſerum cor meum lancinabant, percipere haud potuerim. Atque vt vulpes Samſonicæ in Philiſthæorum agros immiſſę, ignem flammarum infernalium *Iud. 15.* aſſiduò mecum circumtuli, nec vnquam cogitare aut in animam inducere potui vindictam peccato ſemper à tergo imminere, & ſcelus numquam à cruciatu liberum eſſe.

Luc. 15 Toto illo tempore, quo filius ille prodigus, diſſolutionis illud ſpeculum, conſanguineorum crux, familiæ probrum ac dedecus, paterna domo caruit, nil niſi labores, ærumnas, & amaritudines reperire potuit; quo hauddubiè notatur, peccatorem, verum illum prodigum

quam-

Digitized by Google

quamdiu, non dico domo, ſed gratia patris ſui cæleſtis exulat, aliud ſperare non debere, quã tormẽta, inquietẽ & continuũ martyrium.

Ionas à facie Dei fugit, mare conſcendit, in terram vltramarinam nauigaturus & aliud præter afflictiones non ſenſit; mare quippe aduerſus illum inſurgit, venti curſui deſtinato aduerſantur, tempeſtates graſſantur, & tandẽ triſte facit naufragium. Quo docemur aquam, aërem, elementa, atque omnes adeò creaturas aduerſus peccatorem inſurgere, & ſumptis quodammodò ármis, iniuriam Creatori ſuo illatam, velle vlciſci. Totum itaque vniuerſum in peccatorem conſpirat, adeò vt miſer ille nunquam à cruciatu & pœna immunis ſit. *Ion. 1.*

Peccatum duplex ſupplicium ſecum trahit.

O monſtrum portentoſum! duo ſemper tecum ſupplicia intolerabilia trahis; animam quippe hoc in mundo varijs tormentis excrucias, & deinde in altero, in æternum damnas: quemadmodum vice verſa virtus duo includit præmia & remunerationes; hîc nãq; animã delectat, & poſt mortẽ æterna beatitudine beat.

Peccatum pœnam includit.

Et profecto ita euenire certum eſt: peccatum ſiquidem peccantem exagitat, vt de commiſſo mox indoleat, & ſuiipſius tortor eſt: & licet in illius caſtigationem non eſſet paratus infernus, nec gloria aliqua amittenda, ipſum ſe peccatum vlciſceretur, & pœnam de admiſſo depoſceret, ac ſibi infernus foret.

Omnium malorum noſtrorum cauſa eſt.

Hoc ita ſe habere in meipſo experior, & reipſa iam agnoſco, omnium quæ patior malorum ipſum cauſam eſſe. Nunquam Diabolus homines improbi, tentationes, mors, honorem lædere meum, aut aliquod animæ detrimentum adferre potuiſſent, ſi ab hoc monſtro

Digitized by Google

me cuſtodiſſem; ſciebā nempe eum qui ab hoſte hoc tutus eſſet, ab alio nullum timere periculum debere. Sed heu, calamitatem meam ſubterfugere non potui, nec caput à tam maligno, funeſto, ferali ſidere auertere.

Omnibus nos creaturis infeſtos reddit.

Euitare non potui, & euitando deteſtari mortale illud rerum immortalium venenum, mortis illud abortiuum, titionem illum infernalem, infortunium illud tam infortunatum, quod animam addicit ſupplicijs, corpus redigit in cineres, vniuerſo crudeliter dominatur, naturæ ſtatum euertit & omnem ſpem noſtram ſuccidit. Heu! Huiuſmodi fugere inimicum non potui, qui ſanctos mihi Angelos infeſtos, Deo odioſum, & omnium illius creaturarum inimicum reddidit.

Geneſ. 31.

Iacob Patriarcha viſis iniurijs & calumnia, quas Laban idololatra ſocer irrogabat, vxoribus ſuis Racheli & Liæ dicebat, Ecce vobis valedico dilectiſſimæ, abitionem paro, & in alienam regionem ſecedo; neq; enim diutiùs iniurias & inhumanitatem Labani tolerare queo: ad eundem etiam modum Deus ab anima mea ſeceſſit, quòd nimis in eum fuerim iniurius & inhumanus, & peccatum idololatra ille, vel ipſa potiùs idololatria, infamiam illi irrogauit, quæ æquo animo tolerari nequeat. Sed nimis mihi heu! amara hæc fuit illius amiſſio.

Exod. 33.

Dixit olim Deus iuſtâ aduerſus Iſraelitas iracūdiâ incitatus, ſe ab illis receſſurū, qui vbi hæc audiuêre, lacrymari cœperunt. Quis non item lacrymetur, cùm eadem illi accidat calamitas? In lacrymas te reſolui oportebat anima, cum Deus ob inhumanitatem quam in illum

Digitized by Google

lum exercuiſti, & exiguum quem ei impendiſti honorem, cum creaturas plus eo dilexeris, receſſit, quo recedente omnia bona amittis, & in omnia miſeriarũ malorũq; præcipitia ruis.

Quantum hocce malum graue ſit, apprehendens Propheta regius cum Deo expoſtulans dicebat, *Vt quid Domine receßiſti longè.* Idem te iã repetere par eſt anima, iam lachrymis ſuffuſa & ingemiſcens corã Deo dicito: vt quid Domine te elongaſti à me? aut potiùs, cur à te ipſa receſſi aut quare te dereliqui? cur me deſeruiſti, vt me mundo traderem eique obſequerer. Pſal. 9.

Qui cuſtodiebant animam meam, ait Pſaltes, *conſilium fecerunt in vnum dicentes*, *Deus dereliquit eum*, *perſequimini & comprehendite eum*, *quia non eſt qui eripiat.* Idem tibi iam diſcrimen imminet anima mea, omnes in te homines inſurgent, peccatum ſiquidem omnium te ſcopum fecit, in quem omnia mala collinearẽt: cum enim à Deo derelicta ſis, ab omnibus etiam te deſeri par eſt; Diaboli, inferi, & adeo omnes creaturæ impoſterum aduerſus te ſemper inſurgent, cum Deus tua protectio, & aſylum eſſe deſierit. Pſal. 70. *Anima à Deo derelicta, derelinquitur ab omnibus.*

O damna intolerabilia, & perditio penè irrecuperabilis! neque enim ob mortale peccatum ſolummodò Deus perditur, & anima in extremum diſcrimen incidit; ſed quidquid etiam boni toto vitæ tempore actum fuerit, eadẽ operâ amittitur. Atque hoc per prophetam ſuũ Deus olim prędixit, *Si auerterit ſe iuſtus à iuſtitia, & fecerit iniquitatẽ; omnes iuſtitiæ eius quas fecerat, non recordabuntur, & in peccato quod peccauit, morietur.* Ezech. 18.

An non ſtultus ille dicendus foret qui è longin- Simile.

ginquis regionibus domũ locupletatus rediens, ilicò ad luſum fortuitum applicaret, incerto aleæ iactui facultates omnes exponeret, & exiguo tempore amitteret, quod triginta aut quadraginta annorum ſpatio magno labore, ſudore vitæq; periculo comparaſſet? Miſerum me! idem omnino feci, cum ob peccata mea mortalia amiſerim quidquid meritorum collegeram, & temerè expoſuerim ſorti, quod tanto labore, diſcrimine, vitæq; præteritæ periculo conquiſieram.

Peccatoris ſtultitia.

Hoc ipſo luſore ipſe hauddubiè exſtiti dementior ac ſtultior; nã hic denuo ad Indos nauigationem inſtituere poteſt, amiſſas opes recuperare, & in priſtinum gradum reſtitui; at ipſe hoc efficere nequeo, nam ad tantas me anguſtias peccata redegerunt, nullum vt opus vitæ æternæ meritorium facere ampliùs queam: adeò, vt non Deum ſolum, & cum illo quidquid meritorum collegeram, peccando amiſerim; ſed meipſum quoque perdiderim, inque tantas redactus ſim anguſtias & calamitatem, nihil vt amiſſorum recuperare poſſim, nullumque de nouo meritum conquirere.

Peccatum virus noxium eſt.

O quam grauia detrimenta ſunt, quæ animabus peccatum adferre ſolet! omnia namque quæ illarum ſunt etiam pretioſiſſima, in venenum conuertit, virtutem commutat in iniquitatem, ſalutem in damnationem, & vitam in mortem euidentiſſimam. Nullum enim virus adeo peſtilens & exitioſum eſt, vt vas quo continetur corrumpat, aut efficiat vt ipſum minoris ideo valeat: at hoc efficere poteſt peccati venenum; tanta namq; eius pernicies eſt, vt animam, in qua commoratur, deſtruat, perdat,

dat, eamque licet magni ſit pretij & merito-rum copia redundans, pauperem reddat & ino-pem.

Baſiliſci venenum homines quidem enecat, ſed ſuo ipſe veneno victitat; licet alios interficere ſoleat. at peccati virus adeò mortale eſt & noxium, vt ipſum quod ei vitam dat, enecet: vnde colligere licet, ipſum omni veneno eſſe venenoſius & exitioſius. Ipſum enim animæ meæ mortem intulit, & quotquot bona feci opera, enecat & emedullat. *Peccatum Baſiliſco virulentius.*

Quid igitur, Deus bone ſpectaui? an neſciebam peccatum homini adeò noxium eſſe & tantum detrimentum adferre, vt licet totus infernus inſurgeret, omnes inter ſe beſtiæ conſpirarent, omnia elementa aduerſus illum concitarentur, omnes cræturæ bellum ei indicerent, vnum peccatum mortale magis timendum ſit, quàm omnes hi inimici in vnum collecti? vbi iam ſum igitur, qui tot in anima peccata contineo? quin potiùs quid cogitaui, cùm ſemper minimum periculum & hoſtem plus fugerim, quàm omnia mundi peccata?

Si vnicum peccatum tantam mundo iniuriam irrogauit, vt ob vnicam Adæ prçuaricationem, in miſerias extremas inciderit, omnemque eius poſteritatem morti addixerit, & cœlo exegerit: Quantum te incurrere damnum putas, Anima, ob tot quibus inuoluta es peccata quæ à tot iam annis commiſiſti? *Geneſ. 3.*

Miſeros facit populos peccatum, ait Sapiens. & ſanè mirum, tantam peccato miſeriam ineſſe, vt non priuatos ſolùm homines miſeros reddat, ſed integras etiam prouincias & regna imò per quatuor orbis angulos diuagās, quid- *Prou. 14.*

quid

quid in rerum natura eſt, deſtruat & perdat. Interea tamen ego infelix me illi diripiendum & vaſtandum dedi.

Peccatum cauſa omnium quæ in mundo ſunt malorum.

Ah quomodo rem adeo odioſam potui amplecti, quomodo peſtem tam virulentam concupiſcere? itane cor meum vile & effeminatum fuit, vt ſecutum fuerit quæ fugere potiùs oporteat; vt fouerit, quod deteſtari; vt dilexerit, quod odiſſe debebat; extremè inquam odiſſe, cùm extremum quoddam malum ſit, quod mortis, laborum, morborum, omnium miſeriarum quæ in hoc mundo laxatis habenis dominantur, cauſa ſit.

Ioh. 5.

Paralyticus ille, qui duodequadraginta annis paralyſi, apud Ioannem diuexabatur, & grauiſſimos dolores patiebatur, peccato eoſdem potuit aſſcribere; nam ſanitati iam reſtituto Saluator ait: *Ecce ſanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.* Vnde manifeſtum eſt, non animabus modò nocere peccatum, ſed corpus etiam deſtruere, & miſerijs inuoluere, omniumque aduerſitatum ærumnarumque, quæ nos pulſant, & quotidie diuexant, originem exiſtere.

Tob. 3.

Iudæis in captiuitatem à Rege Aſſyriorum Salmanaſare abductis & graui quotidiè afflictione preſſis in Niniue, apud Deum hunc in modum orauit bonus ille ſenecio Tobias: *Quoniam non obediuimus præceptis tuis, ideo traditi ſumus in direptionem & captiuitatem & mortem & in fabulam & improperium omnibus nationibus in quibus diſperſiſti nos.* Seruitutem igitur, mortem & calamitatem Iudęorum Tobias eorum peccatis aſſcribebat, & meritò quidem: ipſa enim cauſa ſunt omnium quæ hic

patimur

patimur malorum & ſine peccato nulla vmquam aduerſitate premeremur; ſed vbi illud in animam admittitur, omnia ſimul mala & aduerſitates admittuntur.

Babyloniorum Rex Baltaſſar ob peccata & nimium in omnibus luxum & laſciuiam, magnum tùm animæ tùm corporis detrimentum accepit, vt qui vno eodemque die & regnum & vitam amiſerit. Idem omnino peccatori accidit, atque inter ceteros & mihi; eodem enim die, imo inſtante, quo peccato conſentire cœpi, corpus felicitatem, & anima vitam, regnum cœlorum & coronam ſempiternam amiſit. *Dan. 5.*

Aman ille purpuratus regis Aſſueri, ob inſolentiam, ambitionem & tyrannidem infami laqueo vitam finiuit; atque ita honore ſpoliatus eſt, & ſeipſum perdens, domum & omnia ſimul perdidit. Non inferior mea fuit calamitas & infortunium, nam qui in cœli incolam deſtinatus eram, aduerſus Deum inſoleſcens, vanitatem ita conſectatus ſum, & vitia & ambitionem, vt omnem meum honorem conculcarim, animam damnarim, meipſum denique perdiderim. *Eſth. 7.*

Cùm Ruben patri Iacobo facultatem daret, duos filios ſuos, vt interficeret, niſi Beniaminum reduceret, conſentire Patriarcha noluit; at poſtquam Iudas dixit, In me erit hoc delictum, niſi tibi illum ſoſpitem ſtitero; mox petentibus annuit. Quo docemur, peius eſſe & animæ exitioſius, in ſe peccatum ſuſcipere, quam bona, facultates, liberos & vitam amittere; cum Iacob pluris faceret Iudæ ſponſionem, quàm quæ Ruben obtuliſſet, quantumuis filiorum eius vita oppignorata foret. *Geneſ. 34.*

Et

Et ſanè nihil in vniuerſo orbe deterius quàm peccatum; nihil damnoſius, abominabilius nihil; monſtra teterrima cum hoc comparata nihil ſunt, rhinocerotes, dracones, tigrides & crocodili, & quidquid Getulis deliteſcit in deſertis, nihil omnino ſunt, ſi cum vnico peccato conferantur. Quidquid furiæ infernales, & monſtra terrena horroris, terroris, turpitudinis, & viſu execrabile continent, ſimul omnia in tetra peccati facie depicta reperientur. Ipſe nihilominus ipſum amplexus ſum, adamaui, quæſiui, quaſi quædam magnorum meritorum foret occaſio, & ingentem in ſe delectationem concluderet. Infelix nimis igitur es Anima, quòd tam malè deſiderium tuum applicaueris.

Nihil peccato peius.

Conſulebat Sapiens à facie peccati, tanquam à facie colubri fugiendum, quaſi nullus ſerpens aut ſcorpio adeò virulentus foret, nullum in deſertis Libyæ monſtrum terribilius peccato. Et tamen crudelem in paſſionibus meis tyrannidem experiens, & in ruinam meam præceps ruens, tetrum hocce monſtrum non formidaui, familiarem me ei reddidi, cum ipſo ſimul ſum educatus & numquam ex oculis abire paſſus ſum.

Ecclef. 21.

Hebræorum oraculum Moſes, in Aegyptum iamiam profecturus, iubetur à Deo ſerpentem humi iacentem in manus per caudam accipere; ſed tremit ſubterfugiens, & territus accedere formidat. Ego verò, ſine vllo metu aut formidine, ſine ratione potiùs & iudicio, cùm inimicus id iuberet, toties ad peccata, dracones illos virulentos, vipras adeò mortales, & peſtes teterrimas acceſſi, vltro in manus ſumpſi, cum illis luſi & familiariter egi.

Exod. 4.

Amon

Digitized by Google

Amon regis Iſrael filius, ſed libidine infamis & inceſtu, cũ poſtquam Thamarem ſororem nefariè conſtupraſſet, criminis conſcientia angeretur, ita ipſam abhorruit, tantamque intrinſecus amaritudinem & cordis triſtitiam perſenſit, vt priorum voluptatum oblitus, eam furore ſtimulante cubiculo exegerit. Peccatum ſcilicet à ſeipſo ita horribile eſt, vt & peccatoribus ipſis horrorem quemdam & extremam deteſtationem incutiat, vt inuiti etiam monſtrum hoc procul ab anima propellere cogantur. At ipſe incantationibus veneficis, credo, aut ſtultitia potiùs, faſcinatus, numquam illud abhorrui, imo ne timui quidem; quamuis alioquin horribile & metuendum foret, vt quod maximè. *2. Reg. 13.*

Non cogitaui, nihil in orbe terrarum reperiri, quod Deus tantoperè deteſtetur vel oderit, quàm vitium & peccatum; cum quo immortales ſe habiturum inimicitias iurauit, & implacabile ac perpetuum ei iam inde ab eo tempore quo exortum eſt, bellum indixit; non cogitaui miſer in ruina mea; grauia ſupplicia & ſeueras caſtigationes, quibus potens ille inimicus iram ſuam in id, quod maximo odio proſequitur euibrans, ſemper in ipſum animaduertit & vindictam quam tàm de Angelis quàm de hominibus peccantibus ſumpſit. *Deus infinito peccatum odio proſequitur.*

Cur non attendi ſupplicia, caſtigationes & dignam ſeueritatem, quæ in primas illas creaturas, opera illa primaria, ſpiritus illos perfectos, nobiles, & iam inde à creationis mométo tantis tum gratiæ tum naturæ perfectionibus dotatos, Deo adhæc gratiſſimos, effuſa

 ſunt?

ſunt. Ob vnũ ſcilicet arrogantem conceptũ, & præſumptionem nimis inſolentem, quòd cum diuinitate competerent, & ſimiles eſſe altiſſimo conarentur, cælo expulſi ſunt, ad inferos deturbati, obſcuris carceribus mancipati, tormentis infernalibus traditi, & criminum non remiſſibilium, vtpote in diuinam maieſtatem quàm proximè commiſſorum, rei iudicati

Quam miſera ſit Angelorum damnatio.

Cur non perpendi ea quæ modo in infernali barathro agunt; quorum nempe tam miſera & deplorãda conditio eſt, nullum vt bonum concipere, nullum verò malũ prætermittere queant; quique perpetuò doloribus conficiuntur & torquentur, dum cogitant, quantam beatitudinem amiſerint, qua in æternum beati fuiſſent; quique deſperant indignabundi, vbi vident nullum veniæ, gratiæ, miſericordiæque obtinendæ locum ſupereſſe; æternis adhæc flãmis torquentur: vnde fit, vt inceſſanter & aſſiduè Deum deteſtentur, blaſphement, & hominibus bellum implacabile indicant. Heu, ſi hæc animo voluiſſem, ſufficere ſanè poterãt ad docẽdum, nihil eſſe quod tanto DEVS odio proſequatur, quanto peccatum, ſimulque me prudentiorem feciſſent.

Protoplaſtis peccati pœna.

Et ſi nec Angelici peccati caſtigatio ſatis erat ad effrenes meas ineptias compeſcendas, ipſa qua hominum peccatum caſtigatum fuit, maiorum hauddubiò virium erat. coniicere ſiquidem oculos poteram in id, quod in ipſo mundi primordio factum fuit, in ipſam inquã iuſtitiam qua magnus ille iudex DEVS in Protoplaſtis præuaricationem animaduertit; Adamum intelligo primum mundi ciuem, naturæ

Digitized by Google

naturæ delphinum, & miraculum in terra. Cùm enim DEVS ſua illum manu compegiſſet totius vniuerſi regem declaraſſet, in paradiſo loco deliciarum & omnium locorum amœniſſimo ac iucundiſſimo conſtituiſſet, plurimis tùm naturæ tùm gratiæ dotibus inſignitum, & æternam illi felicitatem eſſet pollicitus; ecce, quã primũ vt peccatum inobedientiæ admiſit, DEI inimicus factus eſt, omnes illius dignitates & perfectiones ablatæ, nudus vt omnino remanſerit, inops & naufragus. DEVS ſiquidem meritò commotus, nudum illum & vdum, omnibus ſpoliatum diuitijs & gratiis à ſe reiicit, cælum vindictam de delicto ſumens à ſummo felicitatis gradu in imum malorum barathrum, miſeriarum iliadem, in manuum labores, in ſudorem vultus illum præcipitat: & quod maximè mirandum & dolendum, omnis illius poſteritas in eandem miſeriarum abyſſum præceps lapſa ſubmergitur: id eſt, omnes qui modò ſunt, quique olim vixerunt, & ad finem vſque ſæculi victuri ſunt, parentis ſui ærumnarum hæredes ac ſucceſſores, tanto dignis crimine ſupplicijs caſtigantur, & in æternum caſtigabuntur.

Quantum malorum id in mundum inuexerit.

An neſciebam, quod omnes tamen ſciunt? an neſciebam, primum peccatum, quod originarium eſt, Pandoram quamdam fuiſſe, quæ omnia malorum genera in homines effudit. & ianuam apperuerit per quam miſeriarũ ilias in mũdũ irrupit. Hinc enim, iuſto Dei iudicio & æquiſſima vindicta corporis morbi orti sũt, mortis anguſtię, naturę flagella, creaturarũ rebellio, bellorũ denũtiationes, for

Peccatum originale omne malum in orbem inuexit.

tunæ caſus, diabolorum conſpirationes, animarum damnatio, aliaque plurima, quorũ origo vnico primi parentis lapſui adſcribi debet. Quæ cùm ita fuerint, & ipſe hoc ignorare non potuerim, an alieno non ſapui malo? cur idem omninò crimen incurri, imo & maiora & plura? cur ſyrtes has non euitaui; cur charybdes & abyſſos non declinaui? cur ad vada illa cymba mea adhæſit, naufragium non pertimeſcens? cur admittens peccatum pœnam peccatori debitam & tempeſtatem miſeriarum illi imminentem non timui.

Quomodo in omni ſeculo caſtigatum fuerit peccatum.

Quænam tua cæcitas fuit Anima, qua te, admiſſo delicto, in calamitates præcipitem dediſti, cum ſcires quàm rigidè Deus peccata aliorum ſemper in omni ætate caſtigarit; nam tempore legis naturæ & Noachi vniuerſum terrarum orbem aquarum diluuio obruit; *Geneſ. 6.* Sodomam & Gomorrham ſulphurea & ignita pluuia exſtinxit; *Gen. 19.* Tempore legis Moſaicæ murmuratio Dathani & Abironis, Saulis inobedientia, & adulterium Dauidis ſatis oſtendunt, *Num. 21.* quam ſeuerè Deus in eadem delicta animaduerterit. In lege Euangelica mendacium Ananiæ & Sapphiræ ſatis clamat, quam *Act. 5.* graui ſupplicio DEVS id vltus ſit, quamque rigidè puniat alios qui peccatis onuſti mortalibus hinc decedunt, pœnis ſempiternis & tormentis terminari neſcijs eos tradendo.

Peccatũ Dei filiũ in terrã reuocauit.

Et quamuis omnia hæc ignoraſſes Anima; noueras ſaltem tantam peccati malitiam eſſe ac grauitatem vt filium Dei coegerit cœlo deſcendere, Angelorum conſortium deſerere, vt in terra inter homines conuerſaretur, car-

Digitized by Google

nemque noſtram mortalem aſſumeret, vt in ea pateretur; atque ita mundi crimina expiaret, in cruce moreretur, & monſtrum hoc cruci affigeret.

His de rebus certa eſſe poteras & certo certior; cùm enim letalis peccati malitia infinita ſit & ſine terminis, vtpote quæ aduerſus infiniti Dei bonitatem commiſſa ſit, nonniſi infinita etiam ſatisfactione expiari poterat. Adeò vt neceſſe fuiſſet alioquin, vel infinitã hic pœnam ſubire, quam creatura quæ finita eſt, tolerare non poteſt; vel infinito tempore pati, vti iam damnati apud inferos patiuntur; aut potiùs inuenienda eſſet creatura quædam, quæ quid ampliùs præter communem creaturarum conditionem contineret, quæque dignitatis eſſet infinitæ, quò infiniti meriti actionibus & operibus Deo ſatisfaceret; talis autem fuit perſona Chriſti Ieſu, qui pro amore, quo erga ſalutem noſtram tenebatur, hocce negotium aggredi non dubitauit.

Adeò vt hinc colligere ſit, quod quemadmodum peccata auctores ſuos damnant, & infernalibus ſupplilijs afficiunt; vel quemadmodum furta & latrocinia fures & latrones ad patibulum ducunt; ita quoque delicta mundi & hominum ſcelera, filium Dei coegerunt humanitatem noſtram aſſumere, &, quod vt immortalis facere nequibat, in mõte Caluariæ emori. Ego tamen his non obſtantibus malefacere non deſtiti, vitijſque me totum tradere.

Peccatum cauſa fuit, vt Dei filius moreretur.

Cur homo brutis brutior, & talpis cæcior priuſquam vitijs te immergeres, non conſideraſti, Ieſum Chriſtum, qui eadem in humeros ſuſtu-

Chriſtus mortem crudeliſſimam pertulit.

ſuſtulerat, quò eorum grauitatem & pondus magis magiſque demonſtraret, vitam non modò elegiſſe plenam laboribus & afflictionibus, ſed mortem etiam crudeliſſimam & turpiſſimam ſubijſſe; atque hoc vt ex iuſtitiæ rigore, infinita ſatisfactione, talium infinitatem criminum abſolutè aboleret & expiaret.

Vnum peccatum noſtrum Chriſti paſſione expiari debebat.

Quodque etiam deteriùs, cogitare debebas infelix creatura, ob vnum tuum peccatum, tametſi alia nulla in mundo forent, paſſionem Ieſu Chriſti neceſſariam fuiſſe, & enormes illos cruciatus & tormenta quæ eandem comitata ſunt: nam quemadmodum non minus hominem interficis, cùm ſolus cor illi gladio transfigis, quàm ſi decem ſicarios tecum haberes, qui hanc tecũ cædem peragerent; ita quoq; vnicum tuum peccatum mortale, ad cuius expiationem Dei filij mors neceſſaria erat, non minùs cauſa eſt paſſionis Chriſti, quàm ſi omnibus totius orbis peccatis grauatum in cruce pendentem cerneres.

Peccator iterum Chriſtum crucifigit.

Te igitur, perfide peccator, reum mortis & paſſionis Redemptoris tui peccando conſtituiſti: Tua ſcilicet ſacrilegia, crimina & impietas tanta illi ſupplicia præpararunt. Tu fuiſti Iudas, qui illum tradidiſti, tu carnifex illum cruci ſuffixiſti; tu clauos paraſti quibus manus & pedes illius transfigeres; tu ſpinas produxiſti quibus ſacrum illius cerebrum perforares; tu lanceam ſuſtuliſti, qua latus illius aperires; tu crucem erexiſti, in qua exſpiraret; tu es inquam paricida, qui mortis huius cauſa exſtitiſti; tu tantam illi ignominiam irrogaſti, tu toties Deum tuum deriſiſti; tu toties ſacrum illius vultum conſpuiſti; tu oculos illi

illi velaſti, alapis tu eum percuſſiſti, & mille iniuriarum genera irrogaſti. Et etiamnum viuere audes? anne coram hominum oculis comparere? Deumne adhuc audes offendere, peccata proſequi, & in vitijs tibi complacere?

Quaſi neſcires, nihil in orbe eſſe, quod dæmones, hoſtes noſtri iuratiſſimi diligant ardentius, nihil quod illos delectet magis, quàm vitia & peccata: hæc illorum deliciæ, voluptas, & recreatio. Atque ideo nec aurum, argentum, gemmas, theſauros, nec exquiſitas epulas ſectantur, omne illorum ſtudium & ſolicitudo circa ſordes has & quiſquilias verſatur. Dæmon igitur quidam fuiſti, quando neglectis diuitijs cæleſtibus, mũdi te peccatis inuoluiſti. *Nihil eſt, quod tantopere dæmones ament, quam peccatum.*

Rex Sodomorum è prælio reuerſus dicebat Abrahæ: *Da mihi animas, cetera tolle tibi.* Barbarus hic, teſte Magno Gregorio, diabolum inferorum tyrannum repræſentabat, qui in vitæ huius conflictu, quo animas acquirat, cetera contemnit; has autem ſine peccato obtinere nequit, nec niſi per vitiorum pedicas irretire, atque in hoc ſummoperè delectatur. *Gen. 14.*

Voluptatem quam è peccato diabolus haurit, declarant etiam continuæ illæ tentationes, quibus hominem oppugnat, nullam illi quietem indulgens, ſed aſſiduò illum ad peccandum inuitans & ſolicitans: quina iam annorum millia in hoc negotio impendit, totiſque conatur viribus, vt hominem ad delictum pertrahat, nouas quotidie artes & rationes excogitans, quibus illum nihil minùs opinantem aliquo modo peccare cogat. & quò plures & ſæpius ac profundiùs erroribus immergit, eò redditur audacior ad no- *Numquam deſinunt dæmones tentare homines.*

uas artes excogitandas & animoſior.

Iob.1.

Adeo enim furit & bacchatur ,vt per omnia quæritans diſcurrat, & vniuerſum terrarum orbem obambulet;teſtis ſit tentator ille Iobi,qui totum mundum percurrerat ; itaque anxius & ſedulus eſt, nullam vt requiem diu noctuque, vti Zizaniorum ille ſemintaor, inueniat. Quàm igitur fui demens qui peccando inimicis meis gaudium attuli, & enormibus delictis meis diabolos recreaui?

Dæmones nũnquam quieſcunt vt homines tentent.

Infelix homo,infamis, vilis,infortunate, & deteſtabilis, cur vbi peccaui,non conſideraui animam, quæ imaginem Dei ſui in ſe concludit, quamdiu in ſtatu gratiæ & Dei amicitia eſt, adeò pulchram, formoſam & monilibus ſpiritualibus inſtructam eſſe,vt Domino illius complaceat habitare in ea: at quamprimùm vt peccato conſenſit, adeò ſordidam,abominabilem & fædam reddi,vt ſi peccatori eam videre contingeret, intueri eam ſine horrore, metu & formidine non poſſet.

Peccatum animam abominabilem reddit.

Mala quæ in anima peccatũ cauſatur.

Infelix anima videre tuam vis anatomiam? audire potiùs vis ruinam, direptionem & caſum tuum! diuinis beneficijs eo ipſo priuata es Deus te deſerit, & derelinquit, eiuſq; gratiam & fauores amittis, meritorum Chriſti non amplius participas;paterna Dei tui prouidentia excidiſti, omnes tibi infuſæ virtutes & dona Spiritus ſancti eripiuntur. Eccleſiæ bonorum & theſauri non es amplius particeps, nec vllam in conſcientia tua pacem aut ſecuritatem habes : arrhas denique regni cœleſtis , meritum & fructum omnium bonorum operum, quin & vitam ſempiternam amittis.Quid verò his omnibus amiſſis es? quàm

Digitized by Google

quàm turpis, abominabilis, horribilis & tetra?

Sed quid? nihil hæc propemodũ ſunt, & nonniſi modica calamitatũ tuarũ pars; longè alias tibi peccatum adfert: odium & furorem Dei tibi conciliat; fœdiſſimis te ſordibus inquinat & commaculat, æternæ te damnationi adiudicat, de libro vitæ te delet, auxilium & præſidium tibi aufert, Mancipium te reddit diaboli, eiuſque catenis te grauat, acrem tibi conſcientiæ remorſum imprimit, periculo in maiora delicta incidendi te exponit, pudorem tibi indit, quo confiteri erubeſcas, & difficultatem ſuggerit, qua ſceleribus ſatisfacias: denique te hominem ratione præditum & iudicio dotatum, in beſtiam te ferociſſimam & fœdiſſimam commutat.

Mala extrema quæ peccatum in anima cauſatur.

Hinc Dauid brutam primorum præuaricatorum ſtupiditatem deplorans, qui neſcio quamobrem, tanta felicitate exciderant, & bonum ſuum peſſumdederant, ſuſpirabundus dicebat, *Homo cùm in honore eſſet, non intellexit comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.* Quam benè hæc infamia Pſalmographi verba in me retorqueam? Ego quippe poſt tam iniquum patrem, conditionis meæ dignitatem & eſſentiæ excellentiam non attendens, peccato me venumdans, beſtialem conditionem indui, & beſtiarum ritu vixi.

Pſal. 48.

Ecquæ mea igitur nequitia? quomodo tam facilè in peccata prolapſus ſum, cùm tam graue periculum ſit, res tam periculoſa, ac tam euidens diſcrimen? quomodo his me caſibus innoluere præſumpſi, cùm ad vnicum peccati mortalis nomen ita me exhorreſcere par eſſet,

Homo ad nomen peccati tremere debebat.

 ac ſi

ac ſi cœlo fulgur in verticem meum delaberetur, vel infernalis abyſſus fauces ad me deuorandum laxaret.

Peccati venialis effectus in anima.

Quin & venialia peccata homini iuſto pertimeſcenda ſunt, eo ſolum nomine, quod pœnæ nos obligent aut in hoc aut futuro ſæculo perſoluendæ, quod aliquot animæ maculas affricent, quòd charitatis feruorem exſtinguant vti aqua flammam, quòd animæ vires debilitent vt viatorem ſarcinæ, quòd iter cælos verſus difficile reddant, quòd præmium & vitæ æternæ meritum imminuant, quòd ad peccatum mortale viam ſternant, nouæ gratiæ influxum impediant, pietatem turbent, Deoque & Angelis diſpliceant Ego verò nec mortalia timui, nec vllam in illis perpetrandis difficultatem ſenſi, quæ longè alia profectò mala adferunt & multò magis abominanda.

Vt quis vniuerſum mũdum lucretur, nullum veniale peccatum admittendum eſt.

Quid cogitaui Domine aut ſpectaui? ſciebam nefas eſſe vnum veniale peccatum admittere, etiam ſi certiſſima totius orbis cõuertendi ſpes hac ratione affulgeret; & interea ipſe in conceptibus meis faſcinatus, omnibus vitijs liberas habenas laxaui & in omne delictorum genus etiam letalium, quorum vel vnum ſufficiebat ad vniuerſum mundum condemnandum, præceps rui.

Nihil peccato hoc in mundo formidabilius.

Quomodo me, anima mea direxiſti? quomodo me oculi deduxiſtis? quomodo me docuiſti ratio? Inſtar beſtiæ directus ſum, inſtar cæci deductus, inſtar fatui edoctus, omnes meę inclinationes corruptę ſunt & deprauatę. Timere ſolebam viperas, horrere monſtra, fugere bufones, formidare chimeras: ſed hoſce horrores conculcans, & qua ſi ſenſus expers,

pecca-

Digitized by Google

peccatum omniũ horribilium horribiliſſimũ, & rerum omnium maxime abominabile, non horrui, fugi aut formidaui.

Dæmonum aſpectus terribilis.

Omnium iudicio conſtat, dæmones tenebrarũ principes omniũ monſtrorum eſſe teterrimos & fœdiſſimos, quales nunquam aliquis in rerum natura vidit; & viſu adeò deformes, vt vel vnicus eorum aſpectus hominem interficiat. Nihil autem adeò illos deturpauit, inſignemque eorum pulchritudinem imminuit, quam peccatum, quod è pulchris & diuinis Angelis diabolos illos & omnium creaturarum turpiſſimos reddidit. Si igitur cuncti infernales haſce furias horrent, cur ego peccata nõ timui & fugi, quę turpitudinis tãtæ cauſa sũt & origo, & nõ minus tupia & abominabilia sũt.

Adami post admiſſum paccatum pudor

Primus mundi incola Adam ante præuaricationem capite erecto incedebat, ſecurus, quietus, & nudus per paradiſum obambulabat, nobilitate, immortalitate ac beatitudine dotatus, in omnia animalia imperium obtinebat, omnibus creaturis ſpeculum & imago pulchritudinis erat, & quocunque & quandocunq; lubitũ erat per amœniſſima illa viridaria ſine veſte, pudore, confuſione, nulliuſq; rei metu ingrediebatur. At quamprimùm vt delictum admiſit, ita ſubitò mutatus eſt, vt pulchritudine in deformitatem, audaciâ in confuſionem, felicitate in infelicitatem, nobilitate in dedecus, nuditate in pudorem, immortalitate in mortis cineres, fortunâ bonâ in in ærumnas conuerſâ ſeipſum horruerit, adeo vt pudore ſuffuſus & præ verecundia comparere non audens, etiamſi ſolus cum vxorę in mundo eſſet latebras petierit, & folijs nuditatem velarit.

Magnus

Digitized by Google

Magnus ille orator Cicero dicere ſolebat, virtutem tantam pulchritudinem præ ſe ferre & includere, vt ſi hominum oculis aſpici poſſet, omnes in ſui amorem traheret. Si ille hoc de virtute; de peccato ſi ſermo incidiſſet, contrarium penitus dixiſſet, eſſe ſcilicet obiectum adeò horribile, vt ſi oculis cerni poſſet, omnes omninò homines perterrefaceret & in fugam coniјceret.

..in offc.

Solus ego (hem infelicem!) pulchritudine & excellentia virtutis capi non potui, nec eam vnquam vidi, ſed toto ſemper affectu ad peccandum contendi, & tenerè ſemper peccatum dilexi, illud quæſiui, amplexus ſum, foui & ceteris rebus antepoſui, nec illius vmquam horrorem conſideraui; & quod omnes deteſtabantur, hoc toto ego conatu quęſiui, & toto affectu dilexi, eiq́ue totam animam meam & vitam dedicaui.

..abili Diui Anſelmi ſententia.

S. Anſelmus magnus tum doctrina tum ſanctitate dicere ſolebat, ſe ſi hinc videret accenſum ignem infernalem, & illinc peccatum mortale, ſibiq́ue data eſſet alterius eligendi optio, electurum ſe potiùs in accenſum illum ignem præcipitem deijci, æterniſque flammis mancipari, quàm peccato conſentire, & huius ſe reum conſtituere. Cur non & ego illius animi fui, cur non tam defæcati iudicij? imò verò mille potiùs delicta commiſiſſem mortalia, quàm vel minimum tormentum ſuſtinuiſſem.

Meditatio Patrum contemplatiuorum.

Atque ideo Patres omnes contemplatiui aſſerunt, Sanctos omnes, cæleſti beatitudine iam gaudentes, ſi Deus illis proponeret, (quod fieri tamen non poteſt) vt vel cæleſtem beatitudinem deſererent & infernum adirent, perpetuis

Digitized by Google

petuis cruciatibus affligendi; vel maieſtatem diuinam peccato mortali offenderent; quamprimùm electuros flammis infernalibus potiùs aduri, quàm peccato mortali Deum offendere. O animos heroicos ac diuinos! Quàm diſpar mihi mens fuit! millena & decies millena potius peccata commiſiſſem, quàm vt vel minimam voluptatulam contempſiſſem, vel aliquid de delicijs quibus fruebar, remiſiſſem.

At modò agnoſco errorem meum Domine, caſum meum deploro, abominor, vitia deteſtor & veluti peſtes euidentiſſimas fugio: contritione cor vindictam ſumet, confeſſione lingua, ſatisfactione opera, & totum corpus pœnitentia. Mille potiùs mortis genera pati paratus ſum, quàm amplius in delicta delabi. Veniam da Domine huic peccatori, reo huic gratiam concede, delictis remiſſionem expoſco, & tuam miſericordiam imploro. *Peccatorum agnitio.*

Dauid, qui, ſicuti ego, peccauit, at non toties ac tam grauiter, delicta ſua agnoſcens, ita indoluit, itaque eadem deteſtatus eſt, vt ſuſpirare ſe, ſingultire, eiulare & imo de corde ingemiſcere aſſiduò ob illa diceret: quo aliud inſinuare noluit, quàm tantum de admiſſo peccato & Deo ad iram prouocato, dolorem ſe concipere, vt voce illum humana exprimere non poſſet, ſed rugitu leonino & beſtiali quodam vlulatu & eiulatu opus fuerit. *Dauid peccata deteſtatus eſt.*

Huc ſcilicet redactus ſum Domine, & ad extremos dolores perueni, ita nempe mihi peccata iam diſplicent, tantumque dolorem intrinſecus concipio quod diuinam tuam maieſtatem offenderim, vt quò extremum tibi dolorem, oſtendam, oculis ſemper fletu madentibus,

bus, corde aſſiduo ſuſpirante, ore clamante, voce te humana iam alloqui nolim, ſed leonis inſtar rugire, & pedibus tuis ſupplex aduolutus, beſtiarum inſtar vlulare decreuerim. Ita nempè peccata deteſtor & execror, vt humanæ exclamationes & accentus ad eadem exprimenda non ſufficiant, ſed eiulatus, mugitus & boatus animalium maximorum aſſumere, ſit animus.

CAPVT. III.

INGEMISCIT OB ANIMAE RVINAM.

Hei mihi quàm grauibus premor vndique & vndique curis,
Anxietaſquè animum quàm grauis intus edit:
Me, me nam mala cuncta premunt, hæc vnica ſaltem
Sors mihi ſit, ſortem poſſe dolere meam.

Peccatum animæ ſtatum euertit.

O Noua & deploranda rerum facies & conuerſio! ô terribilis commutatio & metamorphoſis! Anima mea cælorum amica, creaturarum omnium domina, quæ, vt Cupreſſus procera inter ceteras eminet arbores, inter ceteras mundi creaturas caput extollebat ſublimius: illa inquam quæ tam magnificè Dei ſui imaginem fronti inſcriptam præferebat, quæ gloria & ſplendore mirum in modum reſplendebat iam poſtrata iacet, deturpata, deformis, illuuie & ſordibus oppleta, fuligine infecta, adeò vt nemò illam poſſet agnoſcere.

Anima quæ in peccato eſt

Hem, quo in ſtatu te modo video ſuperba & elata creatura: ſuperbarum potentiarum tuarum

rum inſolentia & tumor iam ſatis depreſſus eſt, iam omnes facultates tuę mera ſunt demolitio, rudera, ruina: circumſecus reſpiciens quæro vbi ſint tot præclaræ virtutes, quæ eſſentiã tuam nobilitabant, at non video hic aliud quàm vaſtitatem & ſolitudinem, nihilque aliud cogitationes tuæ pariunt, quam coruos, noctuas, bufones & cineres: non etiam aliud quàm deſertum, viæ tuæ herbis ſuccreſcentibus repletæ ſunt, circum te vrticæ & cardui ſilueſcentes, vitia inquam & paſſiones, deſertum quoddam conſtituunt. Nulla in vicinia apparet virtus, nullum boni hic operis videre eſt veſtigium.

merum deſertum eſt.

Ecquę Domine mutatio? pia illa exercitia, quę viam tot ſanctis conceptibus pandebant, vitijs illam iam occludunt. Inſigne illud ingenium, quod perfectionibus inſignitum, tanta maieſtate Dei ſui laudes decantabat; iam penitus obſcuratum eſt & perijt, & aliam vocem non edit, quàm lamenta & lacrymas; iam ſui pudore tactum, oculos cælum verſus conuertit, ſi fortè vincula captiuitatis diſrumpat, atque hac ratione forſan iram illi impendẽtem auertat, & furorem exuat.

Intellectus hominis per peccatum deprauatus.

Nobiles illæ facultates, raræque naturæ dotes, quæ eamdem pulchritudine ſuâ inſignire ſolebant, vt ſtellæ noctem, euanuêre & emarcuêre, & merum horrorem & terrorem præſeferunt: intellectus meus brutalis factus eſt, voluntas fera, & memoria in meram obliuionem conuerſa. Peccatum ſiquidem colorem & decus illorum abſtulit, quæ cum video, tot mortuos viuentes videre videor.

Peccatum deſtruit omnes animæ facultates.

Video iam magno ſanè damno meo, magno inquam

inquam dolore, veteres illas figuras & emblemata caſus mei prænuntia, in ruina mea adimpleta. Iam reuerà ſceleratus ille lapillus, peccati ſymbolum, ſuperbiæ & præſumptionis
Dan. 9. monte delapſus, & fragilitatis meæ pedibus allapſus, ingentem animæ coloſſum, tot è metallis conflatū, auro, argēto, ære, ferro & terra, id eſt, multis dotibus & perfectionibus diuinis exornatum, deiecit & in cineres redegit.

Iam ſum infelix ille viator, qui deſcendens
Luc. 18. Ieroſolymis in Iericho, id eſt, è ſtatu gratiæ in peccatum, & per mundi huius deſertum proficiſcens, miſerè in ſæuorum latronum, id eſt dæmonum, manus cecidi; qui omnibus me deſpoliarunt, virtutes diripuerunt, bona opera peſſundederūt, omnia merita prædati ſunt, & vulnera grauiſſima inflixerunt; adeò vt intellectus ſit factus obtuſus, voluntas corrupta, & concupiſcentia effrenis; & derelicto me ſeminece ijs ſolis quæ à natura habebam, relictis, abierunt. Quis igitur ſalutis rationem habebit? quis ille futurus Samaritanus, qui mecum charitatem exercebit.

Solis iam viuo ſuſpirijs, nihil vitam ampliùs
Diaboli gloriantur vbi quemquam in peccatum pertraxerunt. animat. nihil pulmones commouet, quàm ſolus dolor, qui eoſdem inflat, qui grauitate ſua me opprimit, & amaritudine excitat; amarus ſcilicet nimiùm dolor eſt, vbi video animam in captiuitatem redactam, in triumpho ab inimicis iuratiſſimis ductam, & illius exuuijs eos indutos, illius caſu lætos & exultantes, illius paupertate ditatos, & illius caſu & impotentia factos potentes.

Ira Dei aduerſus peccatorem. Sunt hæc ſcilicet flagella irarum tuarum Domine: Heu! ſatis iram tuam in me effudiſti, ſatis

ſatis ſuperque me ſentire feciſti, quàm dura ſit & grauis vltionis tuæ manus, & omnia ſeueræ tuæ iuſtitiæ flagella in me exeruiſti: cumque videres delicta mea in infinitum excreſcere, ſimilem quoque ijs pœnam præparaſti, & ſanè nihil tale nec adeò deplorabile vnquam viſum fuit.

Peccator collatus filio prodigo.

Ita ſpei meæ florem amiſi, omne animæ ornamentum euanuit, & miſerum in modum direptum eſt, nihilque integrum ei relictum præter integras ruinas: ſpoliatus ſum omnibus bonis, paradiſo exactus, in ſeruitutem redactus: iam oculis dimiſſis incedendum, & capite deiecto, miſerè ſuſpirando, & caſum meum deplorando.

Iam repræſento caſum filij illius prodigi; nam, quæ mea infelicitas! patris, ac Dei mei domo egreſſus, in tam longinquas peccati regiones profectus ſum, vt poſtquam luxurioſè vixi & omnem meam ſubſtantiam dilapidaui, penitùs iam nudus ſim, & à toto mundo derelictus, deſperationi proximus, ad eſcas porcorum redactus, & extrema neceſſitate preſſus, nulla vt mihi vitæ ducendæ ratio ſuperſit, aut alia ſalutis ſpes, quàm vt ad Deum meum me conuertam, eiuſque miſericordiam implorem.

Ruina quam peccatum animæ offert ſatis oſtendit, quanta ſit eius malitia.

Calamitas quæ me vrget, & cruciatus quos perfero efficiunt, vt errorem meũ iam agnoſcã: ruina quam in re iã reipſa experior, iudicare me cogunt de inimicorum meorum crudelitate & vitiorum nequitia. Sed ô ſera recordatio, citius te venire oportuit, vt me à tam praua & abominabili vitæ ratione auerteres; ſi non ex mero Dei amore, ſaltem ex furoris

ipſius metu, quem toties iam expertus es. Sera quippe eſt recordatio quæ poſt peccata ſequi ſolet, & pari congrua pœnitentia, quæ nonniſi poſt ſupplicia ſequitur.

Peccatum peccatores excæcat.

Oculi hauddubiè mei obtuſi erant & hebetioris viſus, qui tantam malorum ſeriem & concatenationem, quæ poſt peccata ſequi ſolebat, præuidere non poterant. Sed quid? hæ peccati artes & aſtutiæ ſunt, quod ita amicos & clientes ſuos excæcare ſolet, nullamque eis pænitentiam ſuggerit, quam dum ſera eſt & tempus pænitenti non datur: in tentationibus oculos iis velat, & aperit, quando res iam peracta eſt & ſupplicium irrogatum.

O peccata deteſtanda! vos vnico inſtanti demolita eſtis, quod tanto annorum ſpatio, tanto ipſe ſudore ædificaueram; & tam profundè demolita, vt non ſit relicta lapis ſuper lapidem, virtus ſupra virtutem, gratia ſuper gratiam, ad fundamentum vſque fidei omnia diruiſtis, adeò vt de anima illud dicere liceat, quod de domo illa Euangelica, *Et fuit ruina eius magna.*

Matth. 7

Anima peccato inquinata digna eſt, quæ à toto mundo explodatur.

Vos in cauſa eſtis, vitia execranda, quòd toties illa in grauiſſimam calamitatē prolapſa ſit, cauſa inquam eſtis, cur illa iam omnium ſannis & ludibrio ſit expoſita. Omnes enim creaturæ, quæ illam, priuſquam fœdus vobiſcum iniret, honore proſequebantur & reuerebantur, illam iam exſibilant & explodunt. Pudor ipſius & confuſio omnibus oculis patent, & ſcopus eſt in quem omnes deridentes collimant.

Anima diuinitatis habitaculum.

Quàm nequiter me, ô peccata abominabilia tradi-

tradidiſtis! abſque vlla miſericordia & menſura me afflixiſtis: in id quod maximi faciebam & præ cæteris exiſtimabam ſanguinolentas veſtras manus iniecistis: nulli rei, quam vt ſanctam & antiquam habebam, peperciſtis. Sacrilegæ manus veſtræ Diuinitatis habitaculum, ac gratiarum illius domicilium deſtruxerunt, & ornamenta templi animæ meæ diripuêre.

Nihil me miſerius iam videri poteſt, nam vbi in chaos ruinæ meæ oculos coniicio, & dignitatis meæ reliquias contemplor, nihil in rerum natura mihi eſſe videtur funeſtius, & ab eo tempore, quo oculos habere cœpi, nullam calamitatem meæ ſimilem videor vidiſſe, & dum hanc deſolationem intueor, lachrymas cohibere nequeo. *Nihil miſerius anima peccatis inquinata.*

Heu! verè plorare iam ad ſolamen meum cogor; cum nulla mihi aliunde ſuppetat conſolatio, mihi inquam, qui olim vidi animam meam tot tantiſque donis locupletatam, à Deo ſuo dilectam, Angelis caram, & dæmonibus horribilem ac metuendam; qui inquam ſæpenumerò illius ſplendorem ac dignitatem vidi, & iam prô dolor! illius ruinam & deſtructionem contemplor.

Videre mihi iam videor vrbem vallo denudatam, in quam omnes promiſcuè hoſtes irruêre, qui non domos modò deripuerunt, ciues iugularunt, fæminas conſtuprarunt, palatia ſolo æquarunt, ſed omnia ad ipſos vſque lapides abſtulerunt. Videre videor vineam ſine ſepto feris animalibus obſitam quę non modò vuas collegerunt & deſtruxerunt, ſed ſepta

confregerunt, eiuſque propagines & truncos euulſerunt.

Dei vindicta de peccatis.

Docuit meo me Deus diſpendio, furorem & potentiam ſuam, vindicta illius cælo delapſa, in caput meum fulminis inſtar irruit, & ad oſſium meorum medullam penetrauit, omnia deiecit, comminuit, confregit; ita vt iam non ſim homo, ſed de beſtiarum numero: & quod deterius, merum nihil; nam peccatum quod mera priuatio eſt, omnibus me rebus priuauit.

Peccatum crudelis hominis inimicus.

Denique ſub peccatorum pondere me penitùs proſtratum video, & in humeris meis velut intolerabile iugum delicta mea ſentio, quæ me ſupplicijs diuexant. Iure igitur dicere iam poſſum, in profundum me malorum deueniſſe, & in manus inimici decidiſſe, cuius è manibus nunquam liberabor, niſi cùm vita decedam.

Peccatum animarum tyrannus.

Ecquæ tibi in malis tuis impoſterum affulget conſolatio? quæ tibi ſpes reliqua eſt, & qua in re ſita? cùm peccatum, infernale illud monſtrum, animarum tyrannus, Dei hoſtis, totius vniuerſi grando, omnem virtutum & bonorum conceptuum radicem eradicarit, illas penitùs eijciens, hos in captiuitatem redigens?

Heu! Quo in me impetu ac crudelitate omnia hæc mala debacchata ſunt: omnes animæ facultates, inſtar vrbis vi interceptæ, plateæ morticinis coopertæ ſunt, omnes potentiæ, vt oſſa corporis, in eculeo torti, loco motæ ſunt, vidi omnia ſurſum deorſum inuerti, & quadrata rotundis commutari; cor intrinſecùs commotum eſt, & oculi vt fontes lacrymas emiſerunt.

Quid

Digitized by Google

Quid igitur iam faciam? ecquod in affliɛtione mea quæram remedium? vnicus ad ſolamen mihi reſtat fletus. quid aliud enim facere poſſim, cùm animam perdiderim? hanc mihi hoſtis vi extorſit, dominium in me & facultates meas obtinuit. & vitam exoptem longiorem, vt diutius tantam miſeriam cogar intueri?

Peccator animam perdit.

Tantam inquam miſeriam, vt ad hanc dignè exprimendam, caſæ alicuius exiguæ luto & ſputo, vt dicitur concinnatæ, & palea coopertæ, caſum imaginari neceſſe ſit. Dum enim tempeſtas ingruit, omnia diſſipat, culmē deiicit, fundamentum euertit, partem hunc, partem illuc rapit; omniaque deſtruit, nihil minus illius vt ſuperſit, quàm in loco vbi ſita fuit. At eundem modum cum anima mea actum fuit: vix enim ipſa tot gratiarum & inſignium virtutum, quæ illam mirū in modum exornabant, remanſere veſtigia, è quibus colligere liceret, illas ibidem aliquando inhabitaſſe; nullus de iis ſermo, nemo illarum meminit, ac ſi nunquam ibi comparuiſſent.

Animæ ruina confertur cum caſæ caſu.

Quin & miſerè concuſſa fuit & agitata, & ad terram deiecta, nullus vt lapis ſuper lapidem in illa remanſerit, portæ illius proſtratæ, cardines euulſi, obices effracti, clauſtra diſrupti, vtq; metaphoricè loqui deſinam, tam infeliciter, & miſerè à peccato habita fuit, vt aſſiduè ploret & ſuſpirabunda ingemiſcat, tetram & funeſtam vultu ſolitudinem oſtendens.

Mira animæ peccatis ſubiecta deſolatio.

Sed ad ſummum calamitatis cumulum acceſſit, quod priuſquam ad terrā collaberetur, omnes omniū laborū ſudorumq; fructus viderit amiſſos, merita perdita, virtutes in captiuitatem

Anima quæ in peccato eſt Deum amiſit.

té redactas; vidit inquam legem Dei in ſe abolitã, vidit omnia dona & gratias quas in pignus amicitiæ & fœderis arrhas illi contulerat, reuocatas; vnde videre potuit, illius ſe amicitia excidiſſe, cum pignora quæ dederat denuò repetijt.

Deus negligit animam peccato inquinatam

Atque idcirco non amplius vti ſolebat, eidem ſe manifeſtauit, ſuum ei Spiritum vti conſueuerat, dare deſijt, dulcis conſolationum imber exaruit, fauoris & beneuolentiæ ſigna ſubtracta ſunt, imò penitus illam neglexit ac vilipendit, in dubijs illi non conſuluit, nec in deuio errantem deduxit, deſeruit illam vt oues per agros ſine paſtore, duce, conductore errantes.

Peccator à cælo & terra deſertus.

Quamobrem, ita à cœlo derelictus, & à toto mundo deſertus, nullumque iam à Deo meo auxilium inueniens, cũ nimirũ ad preces meas obſurduerit, omni deſtitutus ſolatio quid acturus ſim ignoro; vnum hoc ſcio, vt ſcilicet in terra prouolutus, & cubito innixus eiulabundus ſuſpirem, & ſortem calamitatemque meam ita defleam.

Omnia peccatum turbat & confundit.

Miſera & infelix creatura, quomodo calamitates tuas depingam? quibus verbis ad viuum tam lugubrem & funeſtam ſortem exprimam? Cui potiſſimum rei afflictionis tuæ magnitudinem comparabo? neque enim mens illam mea poſſet comprehendere: peccatum omnia tua turbauit & promiſcuè confudit; ipſa iam es ſuppliciorum & tormentorum ſeges, ipſa abyſſus es ſine fundo & termino, & fædiſſimorum monſtrorum receptaculum; nil niſi tempeſtates & procellas contines, aſsiduò in laboribus tuis fluctuas: maiora, miſella, tua

ſunt

ſunt mala, quam omnium qui in terra viuunt, vnde igitur petes remedium?

Vide, obſecro, quò tua te vitia abripuêre, vide quò te faſcinans mũdus deduxit, vide quibus te malis inuoluit, vanitatibus & mẽdacijs inaniter te paſcens. Vide, inquam, vbinã ſis modò infelix ac miſer peccator; vide vt ſomnia & inanes tibi proponendo chimeras, & inanias meras ac præſumptuoſas conſectando, tuis in conceptibus perieris, atque ideo ſimul & damnum & confuſionem ſuſtines.

Mundus vanitatibus ſuis peccatores ineſcat & decipit.

Omnes enim qui in te tranſeundo oculos conijciunt, & eminùs te conſpicatur, ſortẽ tuã ludibrio excipiunt & explodunt, manus admirantes complodunt, te exibilant; ſubſannandoq; dicunt, Hiccine ille ſanctus, ille inquã ſanctus cuius ſapientia & virtus ita omniũ lingua celebrabatur; ille qui inculpabilis apud omnes imò omnium mortalium ſanctiſſimus habebatur? hæc ſcilicet impiorum merces, & vitiorum gloria ac triumphus.

Omnibus impii ſunt ludibrio.

Vide miſer, quid tibi Deus iam à longo tempore reſeruauerit, quia à longo tempore merebaris. Omnia delicta tua coaceruauit, vt tandẽ ſemel, cum vidit eadem in infinitum excreſcere, vindictam ſumeret. Sępe quidẽ tibi minas intentauit, at credere nolebas illum, rem ad effectus & executionem, perducturum; ſed vt vides rem executus eſt, patientiam amiſit, tuque modò flagella & iracundiam ſentis.

Peccator non credit Dei minas veras eſſe.

Putabas minas illius fore vanas & friuolas, veritatem arbitrabaris eſſe nugas, & oracula fabulas; at iam vides num mentitus ſit nec ne, num præſtare norit quod promiſit, & ſi tã potens ſit in operibus, quàm fidelis & verax in promiſſis.

Deus in promiſſis fidelis.

Quoties tibi prædixerat, ſe, niſi præceptis illius pareres & vitijs indulgere deſineres, omnigenam tibi ruinam immiſſurum: vide num mentitus ſit, vide vbi ſis, ſortem tuam conſidera, ecce, totalem tibi ruinam induxit, penitus te perdidit, inimicorum te ſcopum conſtituit, omnem illis in te poteſtatem conceſſit, & qui Dei totus eſſe ſolebas, iam diaboli totus es.

Deus peccatori calamitatem antequam veniat prædicit.

O verba horrenda! talem habere Dominum detrecto Domine, tyranno huic parêre nolo, illius excutere iugum deſidero, te ſolum Domine agnoſco Dominum, mei igitur miſertus in numerum tuorum clientum admitte, & ſi tibi ſint oculi, in mea illos mala conuerte; ſi aures, in deprecationem & ſuſpiria mea intende, & vide quanta mea ſit miſeria.

Anima Dei ſui imaginem geſtat.

Vide, quò me peccatum redegerit, reſpice in quo verſer diluuio; promerui, fateor; miſericordia tua penitus indignus ſum, concedo; mei ipſius mali cauſa ſum, certũ eſt; ſed ideone iram in me tuam exercere non deſines, ideone miſericordiam tuam ſubtrahes, ideone perpetuum bellum geres? ideone animam perdes, quæ tua præfert inſignia, colores, ſimilitudinem & imaginem?

Miſereri Deo proprium eſt.

Iam igitur me Domine, qui cuncta tueris, inter mortuos numeras, vt qui pectus peccatis confixum habeam, caput decaluatum, & ſinũ latis plagis patẽtẽ, vnde ſanguis largè profluit: vides me oculos iam ad cælum conuertere, & iunctis dextris auxilium implorare, ne quæſo peccatorum meorum memoria miſericordiæ te cogat obliuiſci, Deus eſſe deſineres ſi miſereri nolles; quid prodeſſet omnipotentem eſſe, niſi ſimul clemens & benignus eſſe velles?

Sed

Sed quid dico: quid cogito? illumne te ad clementiam flectere poſſe ſperas, quem delictis ita offendiſti? iuſtè permiſit, cùm ita illi id viſũ ſit, in has me calamitates incidere, vt ita ſupplicia iniquitati debita perſoluere inciperem: manum ſuam grauauit ſuper me, illiuſque gratia in indignationem implacabilem, commutata eſt, nullam vt relaxationem merear. *Peccator miſericordia indignus.*

Ipſum ſcil. peccatum tanta mihi mala peperit, ipſum omnes delicias meas diripuit, ipſum obſcuritatem animæ attulit, tenebras mihi denſiſſimas circumfudit, iucundiſſimo me lumine ſpoliauit, in obſcurum & tetrum me carcerem compegit, in quo nec ſolem, nec lunam, nec ſtellas intueor, & tenebrarum caligine inuoluor. *Peccatum tenebris animam offuſcat.*

Profectò vnica hæc me calamitas, vt alias tacitus præteream, ante tempus veteraſcere fecit, præ triſtitia rugas pellis mea contraxit, caro ex oſſibus liquefacta quodammodò defluxit, crines incanuêre, ipſe propemodum ſanguis in venis concreuit, itaque debilitatus ſum vt niſi propediem hacce captiuitate ſoluar, animam emiſſurus ſim & vita exceſſurus. Ecqui Deus bone carceres, ecquæ captiuitas: in maioribus profectò tenebris ago & denſioribus, quam apud inferos damnati. In tetro viuo carcere, in quo inimicus, poſtquam ianuam & feneſtras occluſit, aures mihi etiam obturauit: adhæc ne captiuitate me proripiã, pedes compedibus habeo conſtrictos & manus manicis ferreis compeditas. *Peccatum mirum in modum animam diuexat.* *Peccatoris captiuitas.*

Et ſanè anima mea captiua eſt, peccatum illam carceribus ſuis detinet, carceribus inquã ære fortioribus, infernali crudelioribus, nocte *Peccatum teter carcer.*

obſcurioribus,in quibus iucunda quā cum Deo ſuo habebat, conuerſatione priuata eſt. Hoc ſcilicet me percellit, hoc mihi pallorem incutit,cum omnem conſolationem & ſpem meam vnico recisam ictu intueor.

Qui extra Dei gratiam eſt, in tetro agit carcere.

In ceteris afflictionibus meis cælum mihi refugium erat, & in Deum ſpem meam conijciebam:at ab eo tempore,quo me peccatum inuaſit, ſpem in Deum conijciendi ſpes concidit, miſeram ſortem meam agnoui, ac verè me captiuum eſſe iudicaui, & nullum mihi ad Deum acceſſum patêre. An non hoc eſt in carcere viuere, nullam à Deo ampliùs opem exſpectare,eiuſq; gratiâ penitus,atq; amicitiâ excidiſſe.

Peccati crudelitas.

Hanc ſcilicet peccatum mihi gratiam rependit, hoc mercedis loco præmium recepi; varia in me crudelitatis & cruciatuum genera exercuit, meque penitus transfodit, & inſtar canis me habuit, cui vecte renes confringuntur. Ecce mihi dorſum confractum ac luxatum eſt, vix languidum per terram corpus traho, nonniſi in infirmitate iam viuo, & quotidie malum meum felle & amaritudine me potat.

Peccatum ad impatientiam pertrahit.

O inhumanitatē intolerabilē! Ergone patientiā amittere neceſſe eſt? igiturne anima mea, hiſce malis ferendis impar,nec meliora ſperās, in deſperationis abyſſū præceps ruet? hāccine in charybdim incidet! Tu ſolus eā Domine eripere & iuuare potes, aliundè non eſt quod ſperet auxiliū, ſpes illius penitùs cōcidit; tu ſolus eam verè reſuſcitare potis es, nam peccatoris grauitas eandem omninò exſtinxit.

Peccati natura.

Hoc quippe omne in ſe peccatū habet & includit,vt animas deijciat,deq;ijs triumphū ducat; idq; ſibi laudi & gloriæ ducit,cū tamē non-

niſi

Digitized by Google

niſi infamiam mereatur, illas velut debellatas & vinctas concludere, quaſi potentiæ ſuæ trophæa. Hoc vnum ſtudet, vt in miſeriam illas deijciat; adeoque in ſupplicia ſempiterna, vnde numquam eripiantur, demergat.

Peccati voluptas cruciare animas.

Nefarius hic animarum tortor, velut iudex inexorabilis, nonniſi vulnera & plagas deſiderat, vt ita torqueat & cruciet; pœnam infligere delicias putat, & eculeos ſua ducit gaudia; ita namq; me in eculeo extendit & in catasta cruciauit, vix vt mihi ſenſus ſuperſit; tam altè meæ aſcenderunt afflictiones, vt vltra caput peruenerint, & propemodùm me ſuffocauerint. Quidquid autem præſtare potui, hoc vnum fuit Domine, quòd miſericordiam inclamarim, opem poſtularim, tuamque ſim miſericordiam deprecatus.

Peccator ſemper in tenebris.

Ex quo in manus tyranni huius cecidi, perpetuò in abyſſo vixi profundiſſima, in tenebroſi carceris caligine, manus pedeſque vinctus; adeò vt nec ſolem nec cœlum ſim intuitus, & nonniſi recordando ſciam ſolem, cœlumq; in mundo videri; adeò ſcilicet obſcurus, teter & tenebroſus eſt locus, in quo nunc ago. Aliud hic præſtare non potui, quàm lachrymari, & eò fletus dirigere, quò ſenſus & oculi pertingere non valebant.

Peccatorum miſeria diaboli delicia.

Quid tibi igitur videtur Domine? anne diutiùs inimicorum meorum crudelitatem perferes? nonne breui malitiam eorum domabis? cùm nihil illos ad pœnitentiã pertrahere poſſit, an non ad pœnas & ſupplicia ſua illos perduces? æquumne eſt, mea vt miſeria & calamitas illis gaudio ſit ac voluptati? tu cogitationum ipſorum noſti penetralia, tu ne-

tu nefaria eorum molimina perſpecta habes; tu ſcis mala, quæ mihi continuò irrogarunt.

Diaboli hoſtes implacabiles.

O inimicos immites & immiſericordes! quid in vos equidem commiſi, tot vt mihi laqueos pararetis? cur in me tā crudeliter graſſamini? fateor tamen veſtræ me imbecillitati & impotentiæ vitam & ſalutem meam aſcribere debere: ſi enim vires voluntati reſpondiſſet, tot mala profectò paſſus eſſem, quot vos excogitare potuiſſetis. Vires defuère, ſed non voluntas, vt alia & grauiora mihi infligeretis.

Miſeria animæ in peccato agens.

Continere, eheu! nequeo ſuſpiria & gemitus, cum miſellā animæ ſortē attendo. Et quāuis ipſa mihi ſuggerat ratio, Tace obſecro, ſuffer; animus tamen à ſuſpiriis abſtinere non poteſt. quis enim non flectatur, cùm templum Spiritus ſancti in diaboli habitaculum commutatum videt? cum cœleſtes omnes gratias, quæ velut iaſpides & porphirij ſanctuarium hoc decorabant, ablatas, ereptas, & confractas intuetur? adeò vt ordinarium hoc diuinitatis domicilium, quod ſolis inſtar collucere & ſplendere ſolebat, iam obſcurum, tenebroſum, & tetra quadam caligine obſitum ſit. Deinde, quis, obſecro non ingemiſceret, vbi conſpicit tot egregios animæ meæ conceptus in nefarias eſſe machinationes conuerſos? tot ſanctas inſpirationes, & motus cæleſtes in pernicioſas abiiſſe voluntates? tot ſuperbas ac magnificas virtutes in vitia transformatas? Denique animam, quæ ad ſummum bonum condita erat, ad felicitatem æternam deſtinata; libertatem & nobilitatem ſpirabat, malo mancipatam, in captiuitatem redactam, factam plebeiam, omni bono ſpoliatam, vniuerſis denique ma-

Animæ peccatis ſubditæ lacrymandi occaſio.

lis ad-

Digitized by Google

lis addictam, ac ſupplicijs ſempiternis mancipatam?

Ecquæ hæc vitæ commutatio, Domine? ecquæ crudelitas? quæ in delicijs viuere, *quæ in croceis nutriri*, & apud Deū ſuum iucundari Angelis amica ſolebat; fame iam moritur, Deo eſt exoſa, *amplexata eſt ſtercora*, nec aliud conſortiū habet, quàm dæmonum. quæ non niſi in virtutum roſis inambulabat, iam ad ſordes redacta, cloaca & ſentina facta eſt, nec aliò ſe quam ad fimarium peccatis & immunditia plenum, conuertere poteſt.

Anima peccato ſordida diabolicam conſortium habet. *Thren. 4.*

Quamobrem, vbi attentiùs mala mea perpendo, corpus meum exareſcit, contabeſcit, & ſenſim emorior dolore exanimatus: nec aliud malorum remedium occurrit, quàm mortem velut malorum medicamen exoptare, & diei in qua natus ſum maledicere, quæ nimirum prima cauſa fuit, cur iam adeò miſer factus ſim.

Peccati captiuitas adfert auctori languorem.

Sed Deus meus, anne æquum eſt huc deſcendere, & hunc animum induere, quin & longiùs procedere & deſperare, cùm conſidero animam, quæ niue eſſe ſolebat candidior, facie ad inſtar eboris ſplendenti, & genis vermiculi & cocci in morem rubricantibus; iam adeò deformatam eſſe & tetram, vt, qui illam videat, ab inferis prodijſſe putet, vel, vt metaphoricè loqui pergam, ſemper in Vulcani quādam officina habitaſſe, vel ſtudio ita ab aliquo & data opera denigratam cenſeat!

Peccatum animam inquinat.

Denique auiculæ inſtar concluſus ſum, & defectuum meorum pedicis impeditus: & quoniam delinquendi finem non feci, ideo in hæc mala prolapſus ſum; coëgi denique Deum meum

Peccator Dei abutitur patientia.

Digitized by Google

meum, vt irreuocabilem damnationis ſententiam in me pronuntiaret; imò violenter quodammodò iræ illius fulmina in caput meum accerſiui.

Peccator ſeruit miſeram ſeruitutem.

Ecquænam ira, Deus meus! cui ſimilem nullus vmquam ſenſit. Sum popilli inſtar & orphani, qui quò ſe auxilij petendi gratia conuertat neſcit; in nouam quãdam & inauditam ſeruitutem redactus ſum, ſeruitutem inquam auſteram & duram, qualis nec exprimi verbis, nec cogitatione comprehendi queat: iugum quippè grauiſſimum ceruicibus imminet & bruti inſtar lupatis conſtrictus teneor.

Ecquis luctus Domine? ecquo dolore excrucior? nihil mihi iam impoſterum placebit, ſed perpetuo in fletu dies meos traducam, & perennes lacrymarum fontes oculis meis emanabunt. Poterône igitur in poſterum viuere? anne dolor meus ita exiguus, qui non me mori cogat? anne malum ita crudele & efferum, oculos mihi vt relinquat, quò diutius ipſum cõtempler? cælum verò ita mihi infeſtum, vt tamdiu me hiſce in malis agere velit?

Quid? anne me fortunæ ſatis meæ ruinam, ante pedes contemplari oportet? coram me coronæ capite delapſæ fragmina conſpicari? pedibus premere fruſtilla ſceptri, quod manibus geſtari conſueui? quid! opuſne videre, vt coram oculis meis gratiæ virtuteſque, regia illa animæ ornamenta, lacerentur & diffringantur.

Peccator cogit diuinam iuſtitiam ad vltionem.

Maledictus ipſe ſim, & væ mihi, qui hanc mihi peccatis deſolationem comparaui, qui diuinam iuſtitiam coegi, in me furorem exercere, & iræ ſuæ flammam in me ſpargere. Hoc ſcilicet deplorem neceſſe, hoc lacrymas oculis

excu-

Digitized by Google

excutiat, hoc quippè malorum meorum origo.

Fuêre iniquitates, quæ animæ ſtatum inuerterunt, eiuſque pulchritudinem immutarũt, quę virtutes meas in vitia, ſenſus in latrocinia, cor in ſentinã conuerterunt: ipſæ fuêre iniquitates, quæ nihil mihi præter dolorem reliquerunt, vt tam tetro ſpectaculo oculos conſternerent, & tam funeſta cogitatione animum obruerent.

Peccatum cauſa omnium quæ animæ accidunt, malorum.

Sed hæc omnia Domine à tua profecta ſunt manu: atque ideò tremens & ſuſpirans, coram maieſtate tua ſupplex prouoluor, miſericordiam efflagitans. Quemobrem Domine iræ flammam exſtingue, iudicia comprime, furorem compeſce, & ſupplicia nonnihil imminue. Ne te prætereat, quæ ſe iam offert mei miſerendi occaſio. Succurre, opitulare, tu qui ſolùm omnipotens es, vt bene facias, & afflictis ſuccurras.

Deus non eſt omnipotens, niſi vt benefaciat.

Cum igitur iam Domine, delicta mea agnoſcam, deteſter, & oculos lacrymis ſuffuſus & amaritudine animi confectus, tua inter brachia me proijciam; ne me quæſo repellas in furore tuo; ſed mei miſertus & compaſſione tactus intrinſecùs ob meas miſerias, vota ſupplicationeſque meas benignus admitte, non enim labijs ea iam egrediuntur, ſed ex imis cordis penetralibus, & intimis animæ fibris proficiſcuntur.

CAP.

CAPVT IV.

SVAM DEPLORAT INGRATITVDINEM.

Quis caput hoc (ſuperi) largas diſſoluat in vndas,
Torrenteſq; oculos quis dabit eſſe meos?
Et liceat totis ingratam flere diebus,
Fletibus ingratum ſollicitare caput?

HIc ſcilicet anima mea, dolore extabeſcas? hic vos, oculi lacrymarum abyſſo mergi oportet; nolo iam inpoſterum ſtomachum, aut pectus habere, niſi vt noctu diuque ſuſpiria & lamenta ſuppeditent: habere humeros & corpus inpoſterum recuſo, niſi vt ſaccum & cilicium geſtem, & flagellis & virgis eadem exerceam: eloquium & vocem habere detrecto, niſi vt vitia mea increpem, & plenis faucibus ingratitudinem meam deplorem ac deteſter.

Lacrymæ non ſufficiunt ad ingratitudinem deplorandam.

Sed quid Domine? cum vitæ præteritæ rationes examino & excutio, beneficiaque quæ à te recepi animo voluo, dolore vndique ita exanimor, vt quò me vertam ignorem. Scio enim, quod, quamuis tot ſuſpiria ederem, tot lacrymas effunderem, quot iam guttę in pluuia ceciderunt, vel ad finem vſque mundi cadent, vel quot arenæ in littore, aut ſtellæ in firmamento conſpiciuntur; & dein omnes hæ lacrymæ ſanguineæ eſſent, & plura ad hæc præſtarem, nulla tamen poſſem ratione ingratitudinem meam, vt debeo, deplorare.

Iſai. 1.

Filios enutriui & exaltaui; ipſi autem ſpreuerunt me, ait apud Iſaiam Deus. De me iam tùm haſce

haſce querelas effudit, in hortum meum hicce iaciebatur lapis, meum ſcopum hæ ſagittæ petebant; ipſe quippè ſum, qui Dei manu benignè creatus, delicatè nutritus, & exaltatus, ipſum deinde contempſi, offendi, eiuſque præcepta conculcaui, & iugum excuſſi.

Cognouit bos poſſeßorem ſuum & aſinus præſepe Domini ſui, Iſraël autem me non cognouit, & populus meus non intellexit, ait Iſraëlitis expoſtulans Deus: Hac ego vitam ratione inſtitui, vt in me meritò hęc improperia detorqueri poſſunt, qui numquam Deum cognoſcere, aut obedire Domino volui. Heu! quò non deducit homines ingratitudo, cum per hanc beſtijs fiant deteriores? *Ibid.*

Agnoſcit animal benefactorem: Dominum ſuum ſequitur & diligit; leo beneficijs namque delinitus, depoſitâ feritate manſuefit, ac hero & nutritori ſuo obſequitur: ego verò bonum illum Deum non agnoui, à quo tot beneficia acceperam, ſuperbus, ferox, inſolens factus ſum illi qui me nutriebat, dirigebat, & à quo penitus dependebam, & leonibus, tigridibus, alijſq; feris ſuperbior, inſolētior, ferocior. *Beſtiâ deterior eſt ingratus.*

O ſumme Deus, gloria & maieſtate plene, Deus inquam, cui tot nominibus eram obligatus, cui ſeruire, quemque ex totis viribus & tota mente diligere tenebar ob innumera beneficia, gratias, fauores, quos à liberali & munifica manu tua receperam; & interim, quæ mea ingratitudo! loco remunerationis, ſummas tibi iniurias irrogaui, & infinitè in te iniurius exſtiti.

Eheu Domine! an non tu magnus ille figulus, qui me in omnipotentiæ tuæ rota ex nihilò for- *Ingratitudo quo-*

ad beneficium creationis.

lo formaſti? an non tu, ô admirabilis creator, mihi, cùm nihil eſſem, eſſe dediſti, imagine me tua exornans & illuſtrans, vt te in hac vita per gratiam poſſiderem, in altera per gloriam tui inſtar glorioſus, contemplarer: & intereà tantum abfuit, tibi vt gratias agerem, vt te offendere non dubitarim, regiam hanc effigiem inquinarim, egregiam illam pulchritudinem perdiderim, adeò vt è Deo, qualis eram, diaboli inſtar ſim deturpatus, tuaque beneficia in veneficia, tuam gratiam in ingratitudinem conuerterim.

Homo ante creationem ſuam nihil erat.

Tu es, ſcilicet ſumme totius vniuerſi Domine, & eſſentiæ meæ auctor, qui è nihilo, quod eram, quod profectò minus eſt quàm terra, quàm punctum & denique nihil, quique nihil omnino promereri poteram, tam nobilem me creaturam effeciſti, & cum in illis tenebris, carceribus, & illis nihili cauernis verſarer, bonitate & infinita miſericordia impulſus, ante omne meum meritum & ex mera tua gratia, omnipotentiam erga me tuam oſtendere voluiſti, quando è tenebris & carceribus à non eſſe ad eſſe omnipotentiâ me tua reduxiſti, & aliquid me eſſe voluiſti. Hoc eſſe debebat occaſio, vt toto te vitæ tempore colerem & reuererer, non verò vti reuerà feci proderem, perfidum & infidum me tibi oſtenderem.

Nulla creatura in mundo homine excellentior.

Infinita Dei bonitas eſt ingrate, quæ è nihilo aliquid me eſſe voluit, non tamen obuium aliquid, non auem, non ſerpentem, non lapidem, ſed hominem ratione præditum, quâ nulla in mundo creatura nobilior aut excellentior

tior: quem proinde Mercurius Triſmegiſtus, magnum miraculum, Pythagoras diuinitatem morti obnoxiam, Plato genus diuinum, & Plotinus omne, & omnium rerum compendium appellare non dubitauit.

Sed non ſatis ei fuit, egregium hoc eſſe mihi contuliſſe, niſi deinceps excellens hoc corpus componeret & temperaret, illud ipſum inſigniret, membra & ſenſus ei adderet, idque tanto artificio & prouidentia, vt ſingula mẽbra, ſi penitùs & ſingillatim examinare velimus, miraculum quoddam ſint & eminens beneficiũ. Idcirco tamen maiori eum honore non affeci, nec diligentius ei obſequium exhibui; ſed è contrà tot beneficiorum oblitus, & corde duro & immiti eo ipſum magis ac ſæpius ad iracundiam prouocaui. *Admirabilis corporis humani compoſitio.*

Quanto ſapientior exſtitit Iob, qui hoc ipſum creationis beneficium agnoſcens, coram te humiliauit, ſubmiſſeque de ſe ſenſit, dicens, *Manus tuæ fecerunt me & plaſmauerunt me totum in circuitu: memento quod ſicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. Pelle & carnibus veſtiſti me, oſſibus & neruis compegiſti me, Vitam & miſericordiam tribuiſti mihi, & viſitatio tua cuſtodiuit ſpiritum meum.* hoc ſcilicet erat beneficia diuina agnoſcere, hoc erat agnoſcere quantoperè Deo ſeruire tenebatur, & obſequij pignora confiteri, non verò, mei inſtar, eorum obliuiſci, nullum eorum titulum agnoſcere, & quod longe deterius, ipſum benefactorẽ offendere, & remunerationis loco ſummas ei iniurias irrogare. *Iob 10*

Digitized by Google

Anima rationalis excellentia.

Ecquæ mea, Deus bone, ob hoc & animæ meæ nobilitatem, eiuſque finem, ob quem condita tibi ſeruiendi erat obligatio? anima inquam adeò nobilis, vt Creatoris ſui imaginem fronte præferat, quæ non ſecùs atque ipſe immortalis eſt, eiuſdem cum Angelis ſubſtantiæ, tantæque capacitatis, vt omnes creaturæ, diuitiæque totius vniuerſi coniunctæ, non meliùs eſſentiæ illius capacitatem replere poſſent, quàm vel minima muſca, vel milij granum totum terrarum orbem.

Anima multò corpore nobilior.

Si lege naturali patri obſequi teneor, eo quòd aliquo modo adiuuerit, & humerum nonniſi ſuppoſuerit, in corporis mei fabrica conſtruenda: quantò potiori, iure obligatus ero erga patrem illum æternum, qui corpus hoc communi ſumptu condidit, & ſolus ſine ſocio animam è nihilo creauit & produxit, facultatem adeò nobilem tantique pretij, vt ſine illa corpus nonniſi ſentina & cloaca ſit, mera infectio & corruptio.

Magna peccatoris ingratitudo.

O cor ingratitudine plenum, & infame? potuiſtine tot ſingularia beneficia, tanta obligatione deuinctus, pedibus conculcare? tot dona & gratias obliuionis ſepulcro abſcondere? eumne offendere auſus es, cui accepta referre deberes omnia? non poſſum, perfidum & proditorium cor, tuam recenſere nequitiam, quin ſimul oceanum lachrymarum effundam.

Beneficium creationis.

Quod verò maiorem mihi pudorem incutit, & magis magiſque calamitatem meam adauget, eſt, quòd cùm non ſatis ei eſſet, in tanta me gloria & dignitate formaſſe, & admirabili creatione Eſſe mihi dediſſe, eamdem eſſentiam

tiam diligenter conſeruarit, vt apud Prophetam teſtatur, *Ego Dominus Deus tuus docens te vtilia, gubernans te in via qua ambulas*. *Iſai. 48.*

Sunt matres, quibus tormina & cruciatus in partu tolerata ſatis eſſe videntur, atque ideo prolem nutrire negligunt, omnemque illius curam abijciunt, ſed naturalem quodammodò affectum exuentes, alijs nutricibus eam alendam tradunt: At maior hauddubiè fuit Dei amor, & obligatio mei erga illum idcirco maior, eo quod ipſe hũc in ſe laborem ſuſceperit. Ipſe namque matris inſtar me genuit, ac nutritius meus exſtitit, quique ab incunabulis mei curam ac diligentem rationem habuit. Atque ego ſceleſtus & nefarius, tantum abfuit, ei vt gratias agerem beneficiaque agnoſcerem, vt aduerſus maieſtatem illius inſurrexerim, ac mille eum ſceleribus ad iracundiam prouocarim.

Populi ſui ingratitudinem olim deplorans Deus; hunc in modum apud Prophetam expoſtulauit: *Et ego quaſi nutritius Ephraim, portabam eos in brachijs meis, & neſcierunt quod curarem eos.* Quàm meritò in me hæc improperia torqueri queunt, quam dignus ipſe ſum hiſce calumnijs: Nutriuit me Deus iam inde ab incunabulis, tanta me cura & diligentia educauit, diuina me ſua prouidentia ſemper cuſtodiuit; numquam tamen curam quam mei habebat agnoſcere volui, aut ſi agnoui, numquam illi ob hoc gratias egi. *Oſea 11.*

Sine diuina prouidentia omnia peſſũ irent.

Eheu, naturaliter edoctus ſciebam, eundem eſſe rerum auctorem & conſeruatorem; & ſicut nihil ſine ipſo factum erat, ita ſine illo omnia peſſum ire: ſciebam eſſe meum & vitam

Digitized by Google

ab illius manu, atque omnes dies meos ab illius prouidentia pendere, nihilominùs in conceptibus meis inſoleſcens & in actionibus impietatem ſpirans, vt creatorem illum adorare detrectaui, ſed omnes è contrà creaturas illi præpoſui.

Pſal. 144. Hocce demiratus Pſaltes dicebat: *Oculi omnium in te ſperant Domine, & tu das eſcam illorum in tempore oportuno: aperis tu manum tuam, &*
Pſal. 103. *imples omne animal benedictione; auertente autem te faciem turbantur & in puluerem è quò facta, reuertuntur.* ſciebat ſcilicèt ſapiẽs ille Princeps à Dei manu omnia dependere, & ſine illo nihil poſſe ſubſiſtere, & niſi per prouidentiam illius ſtaret, omnia peſſum itura; ego autem idem cognoſcere non potui.

Diuina prouidentia horologio ſimilis. Nam quemadmodum omnis horologij motus & curſus à ponderibus, rotis, & ferramentis dependet, quæ illud regunt, vt illis quieſcentibus omnis ſimul motus quieſcat & deſinat; ita quoque omnis huius vniuerſi machina, & omne creaturarum pondus, à ſolo diuinæ prouidentiæ pondere dependet, adeò vt illa mouere deſinẽte, omnia ſimul quieſcãt neceſſe ſit. Quamobrẽ magnum hauddubiè beneficium eſt, à Deo mihi vitam datam, at longè maius, tanto eam tempore mihi conſeruatam, atque ideò immenſas illi reddere gratias æquũ eſſet.

Beneficium creationis complectitur etiam alia. Illud ipſum beneficium etiam infinitum eſt, & innumera alia, eaque non exigua in ſe complectitur. Quot enim vita mea puncta & momenta complectitur, toties beneficium hoc renouatur: nec enim vel momẽto viuere poſſem, ſi benignus ille Deus vel paululum ſe retraheret, & ſi oculos ſuos à me vel vnico momento

mento declinaret, vltrà ſubſiſtere nequirem. Adeo vt Theologi dicere non dubitarint, conſeruationem, nonniſi continuam & renouatam creationem eſſe, adeò vt, ob ſingulas quas vixi horas, & momenta, quibus conſeruatus ſum, ſingula, tantas Creatori agere gratias debeam, quantas ob primam creationem, quâ eſſe mihi primum dedit.

Adhæc, omnes omnino creaturæ, quæ in hoc vniuerſo reperiuntur ad me conſeruandum quodammodo conſpirant, & hocce beneficium redintegrant, cùm vniuerſas ad hoc tendere conſpiciam: adeò vt cælum meum ſit, terra in vſum meum condita ſit; ſol, luna, ſideraque omnia nonniſi mei cauſa luceant: mare, piſces, aues & animalia, omnia denique mei ergô creata ſint, & hactenus conſeruata, cùm omnia obſequio ſint meo dicata. Cur igitur illi non ſeruiui, qui tam ſollicitè cuncta in mei obſequium protulit & creauit? *Omnes creaturæ homini obſequi conantur.*

Hoc fuit beneficium, quod admiratus eſt tantoperè Pſaltes, cùm ait: *Quid eſt homo, quòd memor es eius? aut filius hominis, quoniam viſitas eum? Minuiſti eum paulò minus ab angelis; gloria & honore coronaſti eum, & conſtituiſti eum ſuper opera manuum tuarum. Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius; oues & boues vniuerſas, inſuper & pecora campi. Volucres cæli & piſces maris, qui perambulant ſemitas maris. Domine Dominus noſter, quàm admirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra!* Quaſi diceret, Ingratus profectò & nefarius eſt homo, niſi fidum tibi impendat obſequium cùm tam liberalis in eum exſtiteris tum in creando, tum conſeruando, vt qui omnia in illius obſequium crearis. *Pſal. 8.*

Digitized by Google

Angeli ad hominum cuſtodiam deputati.

Non ſatis ei fuit in hanc rem creaturas viſibiles deputare, at pro infinita ſua miſericordia, inuiſibiles etiam ſelegit; intelligentias inquam nobiliſſimas, quæ coram maieſtate illius perpetuo conſiſtunt, illiuſque diuinitatem & eſſentiam coràm intuentur; *omnes enim*, teſte Apoſtolo, *ſunt adminiſtratorij ſpiritus, in miniſterium miſſi propter eos qui hæreditatem capient ſalutis.*

Heb. 1.

Quænam igitur incumbit hominibus obligatio, ac mihi præſertim, vt magnum hunc Dominum colam, ſeruiam & obſeruem, qui à tanto iam tempore tam ſublimes creaturas in mei conſeruatione occupari voluit?

Omnia Deus cõdidit ad hominis obſequium.

Denique Deus tuus eſt, Anima mea, qui vniuerſum terrarum orbem obſequio tuo deſtinauit, vt tu te illius obſequio totum impenderes ſimulque voluit, nulla vt creatura tã ſuper cælos quàm ſub eiſdem eſſet, quæ non tuo ſe obſequio dedicaret; nihil vt in te eſſet, quod tuo illum ſeruitio priuaret: tu verò ingratus & ſenſus expers, & beſtis ipſis deterior, omnibus Dei creaturis ad tuam voluntatem abutens, nunquam Creatori ipſi ſeruire voluiſti, imo ne oculis quidem, quò illum admirareris, eiuſque beneficia celebrares, aperire.

Singularia beneficia ſingillatim in hominẽ collata.

Cogitare ſaltem, ingrate, debuiſſes beneficia quæ Deus in te contulerat, te à tot periculis & funeſtis calamitatibus, in quæ quotidie alij irruũt præſeruando. Hos namq; vides cæcos, hos gibboſos, alios mancos, alios pedib. truncos, alios calculo, alios podagra, alios alio laborãtes malo, totus enim mũdus nõniſi mare eſt malis plenũ, vt vix vllã in hac Aegypto domũ reperire eſt, in quã nõ ſit gemit⁹, aut afflictio. Cũ verò

ab his

ab his omnibus te Deus liberauit, an non miſericordiam ſingularem erga te oſtendit? an non hoc nomine totus ei eras deuinctus?

Quid? non potuiſti miſer agnoſcere illum, qui hoc exceptionis tibi priuilegium contulerat? vt ſcilicet inter tantam ægrotantium multitudinem tu ſolus ſanus & incolumis perſtares, inter tot ad terram proſtratos & lapſos tu erectus ſtares? an minùs homo eras, quàm illi; an non item peccator, vti omnes? Adæ filius ad inſtar aliorum? Et ſi omnia hæc in terra contingere ſoleant, tum natura ita diſponente, tum verò ob peccatũ, & eadem in te omnino ſit cauſa, cur non & idem ſequitur effectus? quid hic cogitare potes aliud, quàm gratias ſingulares & beneficia admiranda? *Neſcit peccator gratias à Deo datas agnoſcere.*

Numquam, brute & inſenſate peccator, diuinare potuiſti, ecquis ille fuerit, qui in tui gratiam ſiniſtras illas calamitates ſuſpenderit, & tam malignos influxus à ceruicibus tuis auerterit: imò ne cogitare quidem potuiſti, ecquis ille fuerit amicus, qui harum aquarum impetum à naui tua deduxerit, ne communis diluuij fluctibus vnà cum alijs abſorbereris. O ſtupiditatem ſingularem! ô ingratitudinem incomprehenſibilem?

Si hæc attentiùs perpendiſſes, & accuratiùs examinaſſes, vidiſſes quamprimùm, omnia mala & infortunia, quæ alios circumſtant, & in mundi huius mari reperiuntur, tibi beneficiorum inſtar fuiſſe, cum Deus te ab illis immunem præſtiterit, & ob vnumquodque horum amorem te ſingularem, & ſingulare aliquod obſequium illi debere. *Mala mundi beneficij loco ſunt peccatori.*

Quid verò dicam de inæſtimabili redemptionis be- *Myſterium*

Digitized by Google

redemptionis mirum in modum obligat hominem.

nis beneficio , myſterio illo incomparabili, quodque tot in ſe mirabilia & obligationes complectitur, vt ſatius eſſet ſancto illud ſilentio adorare , quam mortali de illo lingua velle loqui. Primam illam gratiam , & innocentiæ ſtatum , in quo conditus eras , amiſeras , & in miſero hoc ſtatu meritò te diuina iuſtitia relinquere potuiſſet, vti dæmones reliquit , nullus vt, cur ita faceret, petere poſſet. At nihil huiuſmodi agere voluit ; ſed potiùs in infinitam miſericordiam iram ſuam conuertens , eò ſe beneficentiorem & gratiorem erga te oſtendit, quo tu te, offendendo illum , ingratiorem. an non hoc erat bonitate malitiam & beneficijs impietatem ſuperare?

Mittare Angelum Deus poterat ad nos redimendos.

Poterat hauddubbiè malo tuo ſuccurrere, & ruinam tuam reſtaurare , Angelum , vel Archangelum , aut aliquem è cæli ciuibus in terram deſtinando , aut aliqua quadam ratione. At nihil huiuſmodi præſtare voluit , ſed voluit ipſe venire; cumque ſumma cum gloria & maieſtate deſcendere potuiſſet, humilitatem præferre , & humanis miſerijs ſubijci maluit , vt hoc te beneficio magis ſibi deuinciret , & hoc exemplo magis magisque aſtringeret, ſimul vt cariori te pretio redimeret , ſuumque pariter, quo te proſequebatur, affectum teſtatum faceret , atque ita tu illum reciproco amore complectereris. At quę pro his omnibus tu in illum contuliſti? tu indignè illum contempſiſti , infinitis illum modis ad iracundiam prouocaſti , & ingratiſſimum te mortalium declaraſti.

Modum, quo nos

Dic quæſo, anima mea , vt hac de re tecum agam paulò diutius, ſi tanta tui erga Deum tuũ obli-

Deus redemit, infini à nos obligat.

obligatio eſt, vt ipſemet deſcendere te redempturus voluerit, & cælo relicto in terrenis diuerſorijs commorari, idque in ſumma inopia & paupertate; quantò maior erit, vbi medium videris quo te ipſe redemerit, cruciatibus ſcilicet atrociſſimis, & quibus nulli in mundo reperiri poſſent grauiores: hæc ſcilicet meditari te aſſiduò oporteret.

Simile.

Inſignis & ſingularis profectò beneuolentiæ nota eſt, cùm rex furem virgis & flagellis cœdi meritum liberum abire ſinit; at longè maius & mirabilius beneficium credo, ſi ipſe verbera loco furis tergo accipiat ſuo, & ſupplicium alteri debitum, cute propria luat. Rex regum, anima mea, Deus ipſe, cui cùm non ſufficeret te in gratiam admiſiſſe, delictaque condonaſſe, ſeipſum morti offerre, crucem pati, cruciatus quos ipſa merueras, tolerare non dubitauit. Atque ideò infinitas gratiarum actiones, reddere debebas benigniſſimo Deo tuo, ſed contrarium penitus & facis, & hactenus feciſti.

Viua ſuppliciorum crucis repræſentio.

Cur non, ô cæca, oculos in altum ſuſtuliſti, ſimulque cogitaſti, quot in ſe beneficia beneficium illud redemptionis includeret? Cur non ſanctum illud crucis lignum attentè inſpexiſti, & omnes ictus & dolores, quæ diuina maieſtas in eodem pertulit, conſideraſti? nam vel minimum quodque tormentum & ſingula verbera, tibi ſummæ obligationis ſunt occaſio, & infinitum quoddam beneficium.

Chriſtus in omnibus membris paſſus.

Vidiſſes ſacrum illud & innocuum corpus vndique cruentatum, verberibus liuidum, ſputis ſordidum, flagellis dilaniatum, funibus diſruptum, & vulneribus coopertum.

Vidi-

Vidiſſes ſacrum illum verticem præ debilitate inclinatum, doloribus ſaturatum & in humeros propenſum. Diuinam illam faciem, oculos illos maieſtate plenos ac mundi ſoles, lacrymis ſuffuſos, ſanguine deturpatos, liuidos, veras mortis imagines, quos ſi ſaxa & lapides intuerentur, in lacrymas ſoluerentur.

Chriſti mutatio in cruce.

Vidiſſes in Caluariæ monte, ſi oculos ſuſtolleres, ſanctum illum Nazarenum, niue & ebore candidiorem, *ſpecioſum præ filijs hominum*, iam leproſi inſtar commaculatum, hominum opprobrium factum, carbonis inſtar denigratum, itaq; mutatum & transformatum, vix vt ab hominibus & Angelis agnoſci potuerit. Vidiſſes, eheu! vidiſſes, quod ſine lacrymis dicere nequeo, ſacrum illud os, oraculorum ſcaturiginem, ſcientiarumque theſaurum pallore liuidum, labia mortis fuligine nigricantia, quę ſe non aliter mouebant, niſi vt veniam crucifixoribus peterent. Quid! an non his omnibns viſis, beneficia vidiſſes? an non te puderet illum derelinquendo offendere, qui tot beneficiorum generibus te affeciſſet.

Quanta autem tua ingratitudo fuit, Anima, illum vt offenderes, qui te tantoperè dilexerat, illum vt contemneres, qui tanti te fecerat? an non memineras ſacri illius capitis Domini tui, quod tanta tui cauſa paſſum fuit? an non memineras ſacri illius corporis de Spiritu ſancto concepti, quod tui ergô ita ſauciatũ & vulneratum fuit? cur non pluris feciſti nobile illud latus, quod pro te lãcea perfoſſũ fuit & trãsfixũ, è quo oceanus quidã ſanguinis, abyſſus amoris, beneficiorũ ilias erupit? emorior Domine, hãcce meã ingratitudinẽ dũ ad mentẽ voco.

O boni-

O bonitas ineffabilis! ô miſericordia quã nõ merui! amor maior quã quis cogitare queat! ô caritas incõprehẽſibilis! Quid quæſo, dic Dñe, in me vidiſti? ecquod tibi ipſe obſequiũ impẽdi? quibus te operibus deuinxi vt tàm crudelia pro me ſupplicia, & tormenta adeò enormia tolerares? nihil ah! tibi me feciſſe reperio, quàm iniurias: noueras & pernoueras iniquitatem meã. præuidiſti mea delicta, crimina & ingratitudinem, & tamen tantis me beneficijs onerare non deſijſti.

Dei bonitâ ineffabilis.

Singularis profectò amoris argumentum fuit Domine, quòd hinc nullis meis meritis inuitatus, illinc quòd nulla neceſsitate coactus, ſed ſola benignitate tua & clementia ductus, morte mihi tua ſuccurrere, paſſione tam crudeli, è perditionis me abyſſo extrahere, & æternæ damnationis ruinam reſarcire volueris. In quo profectò amorem quemdam ſingularem declaraſti, amorẽ inquã, quẽ perpetuò ob oculos habeã, & reciproco meritò amore cõpenſem.

Ex mera nos bonitate Deus redimere voluit.

Inde cognoſcere poteram, Dominum meum verum quemdam Iacob fuiſſe, qui veſte aliena indutus, patris mihi benedictionem conciliauit; quando peccatoris formâ aſſumptâ, de peccatis meis victoriam retulit. Colligere hinc poteram ipſum fuiſſe obedientem illum Iſaac, qui triſte lignum in paſſionis ſuæ ſacrificium deſtinatum, humeris tulit. Cognoſcere ſanè poteram, illum fuiſſe magnum illum Noë, qui mortalitatis meæ arcam ingreſſus & paſſionum diluuio tanto tempore agitatus, à mortis me fluctibus, vniuerſum ſimul mundum periculo eripiendo, liberauit: cui beneficio par nullum exſtitit, quod ipſe tamen impudentia & ingratitudi-

Geneſ. 27.

Gen. 6.

titudine, cui ſimiles nullæ exſtabunt vmquam, contempſi & neglexi.

Sed quid? anne hanc opus repetere? Anne neceſſe nequitiam meam omnibus manifeſtari! quò plura in me Deus beneficia contulit, & maiorem mihi miſericordiam declarauit, eò ipſe laxiores prauis affectibus habenas laxaui, & quæ mea temeritas! ingratitudinem meam & iniurias aduerſus bonitatem ac magnificentiā eò amplius multiplicaui. Quomodo hęc pati potuiſti Domine? quomodo cum tam iniquo, ſceleſto & ingrato habere patientiam potuiſti?

Peccata noſtra Chriſto necem intulere.

O peccata deteſtanda! ô crimina mea intolerabilia! ô ingratitudinem infinitam! Ita ſe Deus meus humiliauit, vt homo fieri voluerit, ego verò audaciæ meæ cornua ita erexi, itaque inſolenter ſuperbiui, vt Deo me æquiparare voluerim. Eſſe mihi & vitam dederat, ego verò è contrà ruinam & mortem illi reddidi; crimina & delicta mea ad ſupplicium illum rapuêre, ego illum interemi, ego ſacrilegus ille & perfidus Domini mei ſicarius.

Peccator denuo Chriſtū crucifigit.

Nec ſemel illum tradidiſſe & vendidiſſe mihi ſat fuit, ſed ſæpiùs, & toties quoties illum peccando offendi; non triginta, vt perfidus Iudas, illum denarijs, vendidi, ſed pretio etiam viliori ob vnicam & falſam quidem voluptatulam, quam in peccato opinabar inueniri quod quoties admiſi, toties illum crucifixi, occidi, & neci dedi: adeò vt vno eodemque tempore duas grauiſſimas cædes commiſerim, quibus pares nullæ auditæ: hinc Deum meum, illinc animam meam interficiendo.

Quid

Quid igitur facies perfide, Dei tui & proximi proditor? infelix bonorum omnium diſſipator; virtutũ omnium dilapidator; deſtructor totius boni, ingrate, falſarie, hypocrita, dolo, fraude & malitia plene? anne vlla in mundo creatura te miſerabilior & infortunatior? quò iam miſer deueniſti? in quam te abyſſum & tenebroſam caliginem demerſiſti? ecquod vel hominum vel Angelorum ingenium ingratitudinem tuam comprehendat? & cum hæc omnia ita ſe habeant, aliquamne ab illius maieſtate, quam neglexiſti & contempſiſti, gratiam & munificentiam ſperes?

Peccatoribus ſolamẽ.

Deſperemne igitur? in hanc ſe anima mea voraginem præcipitem dabit: Quamuis ſcelerum meorũ multitudo tãta ſit, vt ad deſperandum ſufficiat; tamen, ô clementiſſime Deus, cum attendo, cauſam meam non coram ſolo iuſtitiæ tuæ tribunali agi, ſed & illo, in quo infinita tua miſericordia plurimùm valet, quomodo, maximus licet & ingratiſſimus ſim peccator, deſperem.

Dei bonitas erga peccatorem.

Fateor, ingratitudinem meam ſummam fuiſſe, ſed ſimul etiam recordor, gratiam te mihi dediſſe ſine vllo pondere & menſura, adeò vt cum ipſe malè agerem, tu mihi benè faceres; cùm peccando te offenderem, tu infinita me charitate ſuſtineres & patientia; cumque totum me reijcere, & manus pedeſq; vinctum in infernale barathrum detrudere deberes, tu diuerſimodè me ad æternæ beatitudinis fruitionem poſſeſſionemque ſemper inuitares.

Recordor Domine, & probè rerordor, te, quo magis magiſque me tibi ingratum oſtendebam, eò te mihi liberaliorẽ offendiſſe, tu amore

more & charitate plenus, tanto impetu & copia gratiarum tuarum torrentes in me exonerasti, vt vitia mea ſubmergi iis facillimè potuiſſent. At ego in delictis obſtinatus, earum curſum & ſcaturiginem auertere conabar, & repagula, aggeres, obices, impedimentaque ſcelerum obiiciebam.

Diuerſimodè Deus peccatorem inuitat ad ſe.

Præceps in ruinam & interitum ruebam; & tu, ô pater miſericordiæ, eò ſalutem meam ardentiùs procurabas, ſanctas cordi inſpirationes immittendo, & bonas exhortationes auribus meis inſtillando, variaque oculis exempla obiiciendo; denique & aliis modis infinitis me ad ſalutem inuitando: tam diligenter tu me ad te trahere ad ſaluandum contendebas, quàm ipſe me ingratè retrahebã, & à te me dãnaturus & perditurus refugiebam. Tua ſcilicet bonitas ſemper cum nequitia mea certauit.

Peccator deſperandi cauſam non habe.

Quid? de tanta igitur benignitate iam deſperabo? diffidãne de tua miſericordia? Profectò ſi benignus ille & beneuolus tui in me affectus talis etiamnũ eſt, qualis hactenus ſemper fuit; benè ſperem & confidam oportet, magnamque gratiæ exſpectandæ, & in te confidendi occaſionem habeo.

Quamobrem Domine & clementiſſime Deus, delicta mea deteſtatus, & vitijs exſilire ſatagens, ad te de profundo cordis clamo, & lacrymas præ doloris vehementia coram tua maieſtate effundo, omnium delictorum & ingratitudinum mearum magno animi dolore, & humillimè veniam poſtulans.

Deus non vult peccatoris mortem.

Domine qui tàm es omnipotens quàm clemens, rex gloriæ & maieſtatis, cuius miſericordia non minor eſt quam iuſtitia, ignoſce obſe-

obſecro, ſuſpiria mea intuere potiùs quàm delicta. Pater amantiſſime, qui non vis mortem peccatoris, ſed magis vt conuertatur & viuat, mei obſecro miſerere. Satisfaciant tibi dolores & pœnitentiæ meæ, accipe gemitus & ſuſpiria mea, dolores meos pondera, & lacrymas meas placatus admitte.

Ah ingratitudines infelices! ecquemnam intus dolorem ſentio! quàm me pœnitet offendiſſe! Vtinam, vtinam Deum meum numquam peccatis irritaſſem! Ecquod mihi foret gaudium & voluptas, ſi numquam illi iniuriam irrogaſſem, quem honorare tot nominibus obſtringebar. Coram vobis, beatiſſimi Angeli proteſtor, malle iam me, omnia totius orbis tormenta ſuſtinuiſſe, milla inquam, mortes, ſi fieri poſſet perpeſſum eſſe, quàm vel vnicã aduerſus diuinã maieſtatem delictũ commiſiſſe. *Dolor de D. o offenſo.*

Vtinam tam profundus ſenſum ſomnus occupaſſet, cum ad peccandum inuitabar, numquam vt excitatus eſſem. Vtinam vitæ meæ dies mors atra potius præcidiſſet, quàm vt in hæc delicta incidiſſem, & cœlum aduerſus me irritaſſem.

Potius mihi iam eſſet, numquam fuiſſe, quàm poſt ipſum Eſſe, tantam ingratitudinem declaraſſe aduerſus illum, à quo totum eſſe receperam, eiuſque oblitum eſſe. O dolor! ô gemitus! ô triſtitia extrema! Vtinam mortuus eſſem, vtinam numquam fuiſſem! O cœlum, ô terra, cur tam ingratam creaturam educaſtis & ſuſtinuiſtis? cur à longo tempore illius impietatem, flagitia, & ſacrilegia non vindicaſtis.

Quid autem? extra cardines igitur abri- *Peccatores qui-*

 piar?

bus Deus ignouit.

piar? rationis limites egrediar? anne deſperabo? fiamne impatiens, nequaquam, anima, nequaquam: cum benigno Deo tibi negotium eſt, qui ruinam tuam non quærit, quique miſericordia plenus eſt. Mei igitur, clementiſſime Pater, miſerere, iiſdem me reſpice oculis, quibus olim pœnitentem Magdalenamq́, latronem ad te clamantem, humilem publicanum, mulierem adulteram, & Apoſtolorum tuorum principem reſpexiſti.

Eheu! vtinam factum infectum fieri poſſet, & tempus malè impenſum reuocare liceret! Quàm pœnitet & piget? doleo & verè doleo, & dolore emorior: defleo iuueniles annos, doleo ætatis florem tam inutiliter prætergreſſum, deteſtor vitam infelicem, quam in tot peccatis & delictis tranſegi, atque vtinam numquam natus eſſem.

Scio & fateor ingratitudines meas adeò enormes fuiſſe, vt ad eaſdem euadendas & veniam earum obtinendam, corpus dignum ſit, vt per platearum ſordes & cœnum trahatur, ac deinde in putidam quandam cloacam deijciatur, in qua à canibus, lupis, coruis, cæteriſque volucribus deuoretur; anima verò mereatur, vt apud inferos ſupplicia perpetua perferat, flammiſque ſempiternis mancipetur.

Dignus ſum fateor, qui in ſpelunca quadam caliginoſa, è qua nec ſolem, nec lunam, nec aſtra intuear, vitam tranſigam. Dignus ſum confuſione & vituperio, dignus quem omnes creaturæ fugiant ac deteſtentur; atque ideo dulce mihi erit & volupe contumelias ab ominibus recipere; gloriæ mihi ducam infamiam pati; & honori erit iniurias ſubire; eſſe cupio aduer-

adduerſitatum ſcopus, & ab omnibus reprehendi & reijci.

Scio, ſumme ingratitudinum mearum iudex, me, ſi ſecundum iuſtitiam tuam mecum agere velles, & rigorem tuum declarare; promeruiſſe, vt inſtar Amani, qui in Regem ſuum ingratus extitit, ex cruce ſuſpenſus, infami laqueo vitam claudam. Scio meruiſſe me trahi nudum, & per omnia mundi compita ignominiosè flagellari. Digniſſimus nempè ſum qui omnium creaturarum pedibus proterar: nihil tamen eſſent hæc omnia ſi ad ingratitudines meas reſpectus habeatur. *Eſth. 7.*

Non ſunt profectò tot tormenta, rotæ, ecu-lei, ſupplicia, quin longè plura & grauiora me fatear meruiſſe, & ad plura tolerāda me ſponte offeram, non modò vt hac ratione peccatis meis ſatisfaciam, ſed etiam vt ingratitudines meas deteſtabiles hoc modo expiem. Atque ideo ex toto corde tibi ſupplico Deus meus, vt hanc talem, qualem oblationem & bonam voluntatem ab iniquo hoc debitore, in tot beneficiorum, quæ à te recepi, quæque tam ingratè & nequiter hactenus neglexi, recognitionem admittas.

CAPVT V.
DOLET OB TEMPVS AMISSVM.

Sint mihi tot lachrymæ, quot ſunt in corpore ſenſus
Pro tantis placet has poſſe referre malis.
Nam mihi quæ viridis perierunt tempora formæ,
Nil niſi præteriti pœnituiſſe iubent.

EIA agitè oculi mei, ad fluxum & refluxum, ad vndas & fluctus vos inuito: noctes dieſque in lacrymis ducendi, mare quoddam, oceanus, & diluuium è fletu conflandum eſt. Agè cor meum, ad ſuſpiria, ad dolores, ad gemitus, & planctus te prouoco; rupes iam lachrymis mouendæ ſunt, vt aer eiulatu reboet, & deſerta planctu reſonent, vt vel beſtiæ ad commiſerationem excitentur. vox hæc raucedine grauanda, ſtomachus rumpendus, lingua hæc diſrumpenda, & pulmones præ anguſtia ſpiritus coarctandi.

Temporis amiſſio deplorabilis.

Lacrymarum iam fontes & flumina oculis effluant, ſingultus & ſuſpiria ſine modo iã inualeſcant, cum dierum meorum fuſum tam inutiliter decurrerim, in vanitate ætatem traduxerim, tam ſtolidè menſes & annos meos conſumpſerim: deplorandũ eſt tempus amiſſum, iuuentus tam malè tranſacta, pubertas tã prodigè perdita, & virilis ætas tam profanè & ſacrilegè traducta, eheu, quã abuſus ſum tempore & vita mea.

Dederat mihi Aeternus tempus & vitam vt ipſam illius obſequio & bonis operibus impenderem. Dederat mihi egregias merces quas in mun-

in mundi huius nundinis diſtraherem, ac ſommo pretio diuenderem, atque ita meipſum ditarem. Aſt ego prodigus & dilapidator omnia nequiter prodegi: dies meos ſenſim ſine ſenſu abire paſſus ſum, & omne propemodum vitæ ſtamen inutiliter decurri, non ſtudendo virtutibus aut pietati, honorem meum negligendo, bonis operibus non incumbendo, imò de pęnitentia ne ſomniando quidem. Ah homo inutilis & indigne, cui tẽpus & vita cõcedatur.

Toties me Sapiens admonuerat dicens, *Conſerua tempus, deuita à malo*: toties mihi conſuluerat, prudenter vitam inſtitue, quodcumque poteſt manus tua operari, inſtanter operare, nam non eſt ſcientia, aut ratio apud inferos quò tu properas. At ego demens, mentis inops, iudicio, cerebro, conſilio & prudentia deſtitutus, omnia hæc conſilia neglexi, & tempus inutiliter elabi paſſus ſum, & primos vitæ meæ annos prodegi. *Eccleſ 4*

Non cogitaui, eheu, tempus eſſe perbreue, & mercedem ingentem, & quamuis breue foret, poteram tamen in illo longum & felix tempus promereri, ſi hoc ipſum vtiliter traducere & annos meos bene impendere voluiſſem. at, quaſi ratione carerem & nihil in altera vita ſperarem, hac ipſa abuſus ſum, & vitæ dies à ſtoliditatis meæ vento abripi ſiui. *1. Cor 7.*

Tempus lapſum recuperari nequit.

Tempus ſemel elapſum reuocari nulla ratione poteſt; nec Parcæ vitæ noſtræ filatrices denuò colum nouo inferciunt lino, vt ita vitæ noſtræ telam prolongent, & ſublimes illi motus dierum noſtrorum, qui demenſi ſunt, nunquam regrediuntur, vt ita ad principium redeant: & ſtolidus profectò fui, qui quamdiu

Digitized by Google

tempus duraret, numquam cogitaui cuius rei iacturam facerem. Nihil eheu, tempore pretioſius, mihi tamen adeò vile viſum fuit & contemptibile, ipſum vt neglexerim, & quaſi nihil eſſet, rebus vanis impenderim.

Nihil tempore pretioſius.

Tanti profectò pretij & valoris eſt, vt, quantumuis maximus peccator eſſem, ita tempus impendere potuerim, itaque illius momenta inſumere, vt etiam dimidiæ horæ ſpatio, imò in momento delictorum veniam obtinerem, cum Deo in gratiam redirem, illius maieſtatem quam læſeram, reconciliarem & gloriæ illius beatitudinem promererer. Interea tamen, quaſi tempus nihil eſſet, clepſydram effluere paſſus ſum, horas & quadrantes elabi, ſolem & aſtra properare, anni tempeſtates & annos præterfluere: & ad inane beneplacitum meum tempus traduxi.

Tempus nobis donatum, vt cælum obtineamus.

Quid egi Deus bone? quomodo mei oblitus ſum? quomodo talem iacturam feci, & eam etiam æquanimiter tuli? ſciebam tempus vitæ ab eo qui ante omne tempus eſt, & in æternitate viuit, nobis datum eſſe, vt in eo cœlum lucremur, modò in rem noſtram id impendere velimus. Sciebam adhæc, ipſum in mortis hora nobis auferendum, cùm nullum amplius tempus ſupererit, & dimenſionibus æternis omnia dimetientur, & coram iudice exactiſſimo de ſingulis vitæ noſtræ momentis reddenda erit ratio.

Matt. 13. Luc. 19.

Dixit olim Dominus Ieſus in Euangelio, *Qui habet, dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo:* quia Deus plus temporis dabit ei, qui benè ipſum impen-

impendit, & in lucrum ſuum conuertit, pigro autem tempus quod in manibus habebat, cùm id negligit, auferet; adeò vt nullum poſtea benemerendi, aut benè operandi quamuis exoptet, tempus ſit habiturus.

Idcirco in Pſalmis ſcriptum legimus, impios ad dimidium dierum ſuorum non peruenturos, & vitæ eorũ telam quamprimùm ſuccidendam, nec extremam illos ſenectutem aſſecuturos. Quam vereor Domine ne hoc mihi accidat, quod tamen iuſtè me promeruiſſe fateor: cùm enim hactenus tam nefariè vixerim, æquum non eſt, vt duitiùs in vita agam, non mereor vt dimidium vitæ tempus videam, & indignus ſum, qui ad autumnum vel hyemem ætatis pertingam. *Pſal. 54.*

Hoc vnum mereor, ego inquam, qui modò tam prodigus ſum temporis, vanitatibus ipſum impendendo, vt tempus mihi adeò breue ſit, vt ipſum ad agendam pœnitentiam deſiderans, non inueniam & mihi negetur, prout Sapiens ait: *In tempore redditionis poſtulabit tempus*: Iuſtè delicta mea vlciſcereris Domine æterne, & iniuſtitias meas dignè punires, ſi hoc illas modo caſtigares, & ita te rigidum aduerſus me demonſtrares. *Eccl. 29.*

Poſt mortem non eſt emendationis tempus.

Hoc te metuere par eſt Anima mea, & cogitare, quòd tempore mortis & in extremo vitæ articulo, oculos per omnia conijciendo, & tranſactæ vitæ, quæ inſtar puncti fuit, dies in mentem reuocando, teque circumquaque mortis anguſtijs oppreſſam & peccatis grauatam videndo, tempus quæres, quod hodie negligis, vt in illo vitam emendes.

 ſed

ſed ipſum tibi non dabitur, nec veniæ locum inuenies. Tunc ſcilicet omnis ſpes concidet.

Qui tempus perdit, amens eſt.

Stolidus is eſt & demens profectò, qui tunc prodigum agit ac ſua dilapidat, cũ debitis grauatur, & bona hypothecæ ſubiecta ſunt. Cùm verò ipſe Deo magno illi creditori tam multa deberem, & ipſe mihi vitam hanc dederit adeò breuem, vt in illa debitum perſoluerem; cur adeò prodigus temporis exſtiti, cum tamen à Deo illud receperim vt interea illi obſequerer? an non verè ſtolidus ac mente captus fui?

O ſtolidum & imminutũ cerebrum! cur non cogitaſti tibi apud ſummum illum Principem non dico pecuniarum regiarum malè collocatarum, ſed temporis, quod recepiſti, rationem reddendam eſſe, imò vel minimi momenti quod viuis, & omnis prolongationis, quam tibi Deus ad agendam pœnitentiam concedit? Omnia momenta quæ elabuntur, veniunt, & cum tempore abeunt, à te exigentur; nec vel ſemel quidem reſpiras, quod tibi obijciendum ſit & de ſingulis minutis, quæ toto vitæ tempore præteriêre, exanimaberis. O rationem metuendam!

Pſal. 74.

Cum accepero tempus, ait ipſe Dominus, *ego iuſtitias iudicabo.* Dei eſt tempus, & ipſe tibi hoc in vita concedit, vt illo durante cœlum lucrifacias; ſed ad finem curſus, & tempore mortis repetet ſuum tempus tibique auferet, vt nullum benefaciendi aut pœnitendi tempus futurum ſit reliquum. Quid tunc ages miſer, cùm in has te redactum videbis miſerias, & cum pro exiguo momento temporis, in quo te beare poteras, in miſeriarum & tormentorum æternitate te concluſum reperies?

Non

Digitized by Google

Non ait ſe diiudicaturum adulteria, paricidia, ſacrilegia, homicidia, cædes, furta, & latrocinia aut alia ſexcenta crimina; ſed ſolùm, cùm receperit tempus ſuum, æquitatem & iuſtitias iudicaturum, id eſt bona opera & iuſta; eò quòd bona, quæ in hac vita facimus, in altera exactè & ſtrictè examinabuntur, & inprimis tempus. Quid tunc autem, infelix, agam, cùm mihi reddenda erit ratio?

Bona opera in morte excutiuntur.

Infelix peccator ſi mentem haberes, & iuxta rationis præſcriptum viueres, deberes intereà dum tempus habes, ipſum benè impendere, & in eo lucrum facere, antequam tibi illud Deus auferat & depoſitum reſumat, quò rem tuam intereà agas & virtutibus ſeriò incumbas: quid enim tunc ages, cum æternitatis abyſſis inuoluêris, & nulla retrogrediendi ſpes apparebit, ad tempus amiſſum recuperandum, aut vitæ emendationem inſtituendam?

Deus nobis concedit tempus ad benè viuendum.

Dolendum profectò eſt, cùm dies vitæ vnus poſt alterum tam celeriter elabantur, nec denuò redeant, cumque ad mortem citato greſſu properemus, vitæ meę curſum rebus friuolis & futilibus impendiſſe; quæ, vbi reddenda erit ratio, nullum mihi poterunt emolumentum, ſed maximum afferre nocumentum.

Ad mortem curſoris inſtar properamus.

Vita inſtar floris eſt, qui quamprimum vt prodijt, marceſcit; inſtar vmbræ, quæ mox vt apparet, euaneſcit; vapor eſt ad modicum parens, & diſſipatur priùs quàm appareat. Tempus viator eſt, qui nonniſi ad momentum viuit, & vnum idemque punctum mortem illi dat & ortum, finem & initium. vita ſiquidem nobis non cogitantibus tranſit, dies ſalutis effluunt, & vix animaduertimus; tempus miſericordiæ

Tempus nonniſi ad momentum viuit.

pertranſit, nec vmquam percipere potui & iam cum oculos aperio & rationem à meipſo expoſco, video duas tertias vitæ partes iam præterijſſe & ad ſenectutem me deueniſſe in praua pecccandi conſuetudine infixum, nec tempus elapſum ſemel ac perditum, recuperare valentem.

Tempus perdendo, noſipſos perdimus.

Cogitare debebam tempus ſorte quadam hæreditaria nobis in poſſeſſionem datum: cæteræ mundi facultates ad alios ſpectant, ſed tempus, noſtrum eſt, ita inquam noſtrum, vt ſi ipſum nos perdere contingat, nos ipſos perdamus, tẽporis ſiquidẽ amiſſio vitæ amiſſio, eſt. nã vt quotidie morimur, & ſepulchro approximamus, ita ſingulis diebus quamdã vitę portionem amittimus, ac proinde toto vitæ tempore benè viuere oportet, cùm ad benè viuendum nobis conceſſum ſit, & virtutibus incumbere.

Mali ſemper occupantur.

O cæcitatem hominum! ô dementiam inter meas maximam! Improbi ſemper occupantur, & tempora apta & propria inuenire norunt, vt nequitiam exerceant: noctes & dies illis perpetua ſunt exercitia? Cur igitur ego qui proborum partes ſequi me cogitabam, tempus Deo ſeruiendi proprium non obſeruaui. Cur veſpertina & matutina tempora, noctes & dies, orientem & occidentem non impendi, vt in illis diuinas laudes celebrarem?

Geneſ. 9.

Opportunum tempus inuenire nouit Cain, quo Abelem fratrem interficeret, & fraterno ſe ſanguine cruentaret, idcircò enim eum in agrum eduxit, vt nemine conſcio & præſente, ac ſine teſte ad libitum eum ſuum obtruncaret. Vxor Putipharis, magni Aegypti præfecti occaſio-

caſionem quæſiuit, dum Ioſeph adoleſcens ſolus eſſet, vt illum ad concubitum pelliceret. Iudas etiã in Euãgelio tẽpus propriũ & opportunũ quæſiuit, vt filiũ Dei proderet, vt in Iudęorũ manus dilectũ ſuum Dñm traderet, vt ita ad mortẽ raperetur. Cùm maligni igitur & improbi commoda tempora expiſcari norint, & occaſiones oportunas ad nequitiam ſuam exercendam: cur probi ſolliciti non ſint ad horas ſuas ſignandas & tempora commoda quærenda, vt ijs diuinæ maieſtatis obſequio ſe impendant. Ego verò, qui hos inter cenſeri debebam, cur tot commoditates, tot horas, tot occaſiones elabi permiſi, in quibus Deo meo ſeruire, & illum mihi demulcere, ac propitium reddere poteram ac debebam? an non demens & fatuus fui?

Gen. c. 39.

Luc. 21.

Ita profectò. cùm verò vitæ huius tempus ſolum ad benemerendum, & laborandũ conceſſum ſit, non erat conſentaneum, illud me pati otioſè & inaniter tranſire, & otioſum ac negligentem me viuere, ſed noctu diuque laborare, virtutibus incumbere, bonis operibus ſtudere, atque ita infinitos meritorum manipulos colligere, quibus vitam æternam & gloriam ſempiternam compararem.

Tempus nobis datum ad bene in hac vita merendum.

Sed quid? nihil horum infelix feci, bonas horas inutiliter impendi, omnes illas commoditates neglexi, omnes planetas effluere, corpora illa cœleſtia moueri, totque dies oriri paſſus ſum, de virtutum ſtudio nihil omnino ſollicitus, nec ad illas aſſequendas vllam operam inſumens. Quare de oculis vindictam ſumam, neceſſe eſt, & lachrymis faciem, atque animam dolore repleam; neceſſe inquam

Temporis iactura meretur deplorari.

eſt, vt

eſt, vt nefarium illud cor triſtitiæ tempeſtatibus inuoluatur.

miſſum mpus Pœ- entiâ re- uperan- um.

Opus eſt profectò, ne deſolationis hora adueniat, Dei iræ peccatis meis inflammatæ, lacrymarum fletum opponere & capiti meo languido pœnitentiæ ſaccum, & cinerem fauillarum inijcere, ne fortunæ meæ ſaccum, ruinam, & animæ cineres cogar intueri. Quare agitè oculi mei diluuij in morem lacrymas diſtillate, eià corrumpere ſuſpirijs, vos quoque manus furorem & rabiem induite, cùm bonorum operum exercitio incumbere nolueritis, iam ictibus incumbite, flagellis, diſciplinis, & ſeria pœnitentia reparate, quod nimia negligentia perdidiſtis.

Vanitas omne vita noſtra tempus aufert.

Vidi iam à primis annis tot ſoles renouari, tot anni tempeſtates commutari, & annos, tot ſolſtitia & æquinoctia elabi, tot motus, viciſſitudines, & conuerſiones Zodiaci, nullum tamen annum, imò ne diem quidem recenſere poſſem, in quo virtuti incubuerim, & de animæ ſalute cogitarim. Vanitas omnia diripuit, omnia in diſſolutionū abyſſum demerſa ſunt, & quaſi ſopitus fuiſſem, omnes horæ meæ & dies ſenſim ſine ſenſu elapſi ſunt..

Iuuentutis amiſſio.

Aetas illa florens iuuentutis, ver illud dierum meorum; primus rationis portus, viuacitatis introitus, animi oriens, diſcretionis ſtabilimentum, paſſionum focus, & diſciplinæ ſedes: ætas inquā, quæ virtutū colorē iā inbibere, omniū ſcientiarū habitū, honeſtatis decus; ſapiētiæ guſtū, timoris diuini ſenſū, eiuſque cultū deguſtare debuiſſet, in vanitatibus traducta eſt, iniquitatibus ſordidata, nugis conſūmata, & in diſſolutionib. ad ſummū vſque immerſa.

Toto

Digitized by Google

Toto illo tempore nulli rei ſtudui, quàm coram alijs comparere, vnicum honorem ambitioſe ſectatus ſum, præ alijs eminere, & ab omnibus volui magnifieri. In medijs eram flammis conſtitutus, nec eaſdem ſentiebam; in medio verſabar mari, nec fluctus metuebam; vndique procellis & tempeſtate concutiebar, fragorem tamen & naufragium non formidabam, & in medijs fluctibus aduerſus malum meum obluctans, nullo ad polum debitum, ad cælos, ad cynoſuram reſpectu habito, curſum perficere contendi, & meipſum ducere & dirigere ſatagens Deum habere nolui conductorem.

Iuuentutis ambitio.

Quot verò in triſti hac nauigatione naufragia, quot in hoc itinere, Deus bone, pericula, quot errata & peccata in hac ætate occurrunt? Quoties cymba mea fundum petijt, aut quot vada & rupes adhæſit, in quot ſyrtibus & charybdibus eſt ſubmerſa? Eheu! tempus illud, omnis mei temporis flos, vitæ meæ honor, quod ad virtutem me educare, ad bonum deducere, & timorem Dei ingerere debebat, ad vitia me pellexit, in malo me erudiuit, & diuinam me maieſtatem contemnere docuit.

Quæ in iuuentute pericula occurrant.

O cælum, ô terra! & quid dico? tamne infortunatus vitæ meæ fuit introitus? horoſcopi mei ſidera itane mihi aduerſa fuêre? Vt verum fatear, omnia mihi fuêre infeſta. Ipſa me perdidit libertas liberè, & pretioſiſsimum vitæ pignus abſtulit. Aula mihi fuit academia, mulierum illecebræ & cupido, totum meum ſtudium; ludus, exercitium meum; ſodalitia & commercia lurconum, voluptas mea; gula & epulæ, deliciæ; tripudia & choreæ, occupatio mea; honor & vanitas, votum meum; deliciæ & vo-

Iuuenilia ſtudia.

& voluptates, vnicum deſiderium; mundi amor, validiſſima animæ meæ paſſio.

Iuuentus arbori ſimilis. Ita ſcilicet tempus meum effluxit, ita horæ meæ abreptæ, ita iuuentutis iactura facta eſt. Aetas illa, quæ flores ferebat, & inſignis cuiuſdam indolis ſigna præferebat, vt poſtmodum iucundos proferat fructus, & effectus præſtantiſſimos in ætatis maturioris autumno produceret, congelata eſt, & quadam libertatis grandine diuexata, adeò vt nullum exinde bonũ fructum protulerit, & infecundę & ſterilis cuiuſdam arboris inſtar, quæ maligno quodam vento aut fulmine tacta eſt, permanſerit.

Iuuentus male collocata. O ſortem amaram! Præclara illa ætas, tempus illud gratioſum, quod receptis primis à Deo beneficijs, primum ei obſequium etiam reddere debebat; ætas illa vigoris plena viuida, robuſta, quæ quidquid ad creatoris honorem aggredi, nihilque omittere debebat; ætas illa perfecta, & omnium bonarum impreſſionum capax miſerè, eheu! perdita eſt, ad Deum offendendum inſumpta eſt, nihil faciendo euanuit, & nõniſi prauos habitus retinuit. *Psal.* *Ne reminiſcaris* obſecro *Domine delicta iuuẽtutis meæ.*

Otium iuuentutem deſtruit. Cum deinde ratione vti inciperem, ad annos diſcretionis & virilem ætatem perueniſſem; in negligentiarum fundo ſtertens dormiui, & in otio conſenui. O fontem malorum, ô calamitatum mearum originem, miſeriarum mearum initium, ô peſtem exitialem! O primorum annorum grandinem, teneræ ætatis ruinam, & iuuentutis exitium!

Tempus amiſſum nũquam redit. Annos, eheu! meos dirigere debebam, dierum meorum rationem habere, & dum ſupereſt tempus ipſum benè impendere, cùm ſemel

amiſ-

..mnium redire nequeat. Pecuniæ amiſſæ recuperari poſſunt, imò & cum lucro: at tempus àmiſſum & malè impenſum reparari nequit, eiuſque iactura irreſtaurabilis; Dies prætereunt, & non reuertuntur: tempus curſor quidam eſt, qui ſemper currit nec vnquā reſpicit.

Cato magni apud ethnicos nominis, cum ad vitæ extremum perueniſſet, inter cætera dolebat, diem ſibi in vita præterijſſe, in quo non aliquod in remp. obſequium contuliſſet. De me igitur quid fiet, qui Chriſtianus ſum & vocor, cum hora illa venerit, cumque ad mentem reuocauero, omnes annos & dies vitæ, ſine aliquo erga Deum obſequio elapſos eſſe: quis me tūc dolor, quæ me inuadet pœnitētia? quomodo otiū deteſtabor, & inertiæ maledicam, O igitur otium deteſtandum, ô negligentiam verè culpabilem! *Pœnitentia Catonis morientis.*

Otium, teſte Salomone plurimum mali in orbem inuexit. ſcio & nimio meo damno ſcio, otium vitiorum omnium eſſe matrem, virtutum nouercā, ſpiritus rubiginem, pietatis exitium, nequitiæ fomentum, machinationum peruerſarum fabricam, rerum ſāctarū ruinā, honoris interitum, & animarum damnationē. *Eccle. 33.*

Scribit Apoſtolus ad Epheſios, *Nolite locum dare diabolo*, id eſt otio, quod dæmonibus ianuam aperit! otioſus enim & iners in ſe diabolo locum dat, & omnia animarum clauſtra furijs adaperit: adeo vt ſcopi inſtar ſit aut ſigni, in quod omnia inferni monſtra arcus ſuos & ſagittas intendant. *Epheſ. 4.*

Athenienſium legislator Solon legibus ſuis ſtatuit, vt otioſi, inertes, & deſides ab omnibus accuſari & inſimulari poſſent. Talē etiam legem *Lex Solonis.*

legem Deus noſter tuliſſe videtur. iuſto namque iudicio & merita caſtigatione ſtatuit, vt omnis infernus aduerſus otioſum inſurgat, & omnibus carnis, mundi dæmonumque tentationibus ſubiectus ſit iners.

Luc. 11. Spiritus ille immundus in Euangelio, quia domum è qua egreſſus fuerat, vacantem & vacuam reperit, ideò mox cum ſeptem alijs nequioribus ſe eòdem redijt, qui omnia demoliti & prædati ſunt. Et ſanè iuſtâ otij mei punitione, cùm ſatan ſemper in acedia & deſidia me inueniſſet, & animam inertem & otiantem reperiſſet; eamdem mox inuaſit, & infinitos ſecum ſocios aſſumpſit, qui omnia penes me, deſtruxêre, & animam meam ad deſperationem quodammodo coëgerunt.

Labor bona famæ parens. O ſortem deplorandam! ſingulis horis, imò momentis ſingulis, tantum gloriæ, honoris & bonæ famæ amiſi, quantum præſtare boni poſſem, niſi tempus meum inutiliter conſumpſiſſem, in otio ſtertens & deſidię lectulo incumbens. Si verò otium exſtinxiſſem, bonum mihi hauddubiè nomen comparaſſem, eò quòd labor honoris eſt parens, & gloriæ præco.

Otium ſepulchrum hominis viui. Vnde benè dixit olim ſapiens quidam, otium aliud non eſſe quàm viuentis ſepulchrum: quamdiu enim ſocors & deſes vixi, & pretioſum ætatis meæ diſſipaui, non aliter haud dubiè vixi, quàm ſi in mundo mortuus & ſepulcro illatus eſſem: vita mea & actiones non diſcrepabant à mortuorum & eorum, qui ſepulchro ſunt illati.

Exod. 12. Quam igitur noxia eſt ſocordia! quam grauis temporis iactura! otio factum eſt, vt dilectus Deo populus in idololatriam prolapſus ſit creato-

creatoris ſui oblitus. Monſtrorum ille domitor Dauid, otium agebat & à bellis vacabat, cum in palatio & ſolario obambularet, è quo otio ſceleſtum cum Berſabee adulterium, & innoxia ſtrenui Vriæ mors, aliaque incommoda & damna ſunt ſecuta. Et ego, vt alias hiſtorias teceam, quàm negligens ſui, & tempus meum nequiter amiſi, quoties Deum meum agnoſcere nolui, quot adulteria commiſi, quot homicidiorum cauſa exſtiti, quot ſcandalorum & calamitatum occaſio?

Inter reliqua peccata, ob quæ Sodoma, abominationum illa cloaca deſtructa & euerſa fuit, numerat Ezechiel Proph. otium, & temporis neglectum. De me vt fatear, inter primas ruinæ meæ cauſas & diſſolutionis incentiua inprimis refero animi negligentiam, & actionũ mearum ſocordiam, & vitæ inertiam. Quicunque igitur malorum meorum originem & calamitatum principium ac fontem ſcire velit, vno verbo audiat: Petra ſcandali, ad quam offendens, in abyſſum ruinæ delapſus ſum, ipſum eſt otium & ſocordia.

Idem in anima otium facit, quod in rebus corporalibus.

Eheu! cum oculos in damna, quæ otiũ in rebus corporalibus effecit, conijcio, & detrimẽta quæ agro naturali infert, intueor; certò mihi perſuadeo, idem omnino in gratiæ territorio, euenire, & deteriora etiã in animę meæ prouincia effeciſſe. Ipsũ vt eſt mors corporũ & omnium rerum quantitate conſtantium, non minus mors animorũ eſt & omnis rei, quæ cæleſtis naturæ aliquid participat.

Otium deſtruit omnia corporalia.

Ignis Elementorum princeps, & caloris Dominus, viuere non poteſt, niſi dum agit: aër non vult niſi moueri, vt cum moueri deſinit, deſtruitur & corrumpitur, beſtiæ & anima-

lia cùm otio torpeſcunt, emoriuntur, & dum ſtrenuè laborant, vegeta ſunt & viuida; naues in portubus putreſcunt, in medio mari velificantes ſeruantur & indureſcunt; qui in bello & conflictu quieti ſtant, nec lacertos mouent, in vitæ verſantur periculo, hoſtium mucronibus expoſiti; at è contra qui ſemper ſe mouet, & locum aſſiduò mutat multò ſecurior eſt, & extra conflictûs pericula. Cur igitur in hoc ſtatu ſolus viuere ſtudui; cur in delicijs agere, cur diebus abuti, & ſemper in otio & quiete verſari? ah quomodo anima etiam perdita eſt, quomodo labefactata?

Otium metalla deſtruit.

Et ſanè vt otium metalla omnia deſtruit, lapides pretioſos corrumpit, gemmas adulterat, liquores torpidos & vapidos reddit, voces raucedine perdit, inſtrumenta mutat muſica, vires humanas debilitat, & animos rubigine inficit; è contra verò vſus eadem recreat, ſuſtinet, perficit; & ſublimat. Ita agnoſco idem omninò malum animam meam perdidiſſe, lucidam illam gemmam offuſcaſſe, inſigne illud inſtrumentum deſtruxiſſe, vires meas debilitaſſe, ſpiritum corrupiſſe, animum humiliaſſe: quæ, ſi bonis operibus incubuiſſem, nullum penitus detrimentum paſſa eſſent, ſed vegeta validaque permanſiſſent.

Elementa numquam quieſcunt.

Elementa primæ naturæ baſes, & prima mixtorum ingredientia, numquam vel ad momentum quieſcunt, ſed ſemper inter ſe digladiantur ac pugnant; cæli numquam in otio ſunt, ſemper in motu. Planetæ ſemper influxus ſuos producunt, circa polos ſemper obuerſantes. ſolus ego monſtrum iners in terra vixi, in otio, nihil faciens, qui à primis incunabulis & tempus & horas perdidi.

Hic

Digitized by Google

Hic ingeminemini ſuſpiria, dolores, lacrymæ, pœnitentiæ, impetu vno in me irruite, amaritudine, animam obruite, hoſce oculos ſubmergite, hocce cor diſrumpite, pectus hoc concutite, neque enim diutiùs viuere volo. Nec enim me viuere par eſt, cùm quidquid habui vitæ, tam malè impenderim. Eheu quid agam, cùm illi iudici mihi erit reſpondendum? quid agam, quando exacta geſtorum meorum ratio reddẽda? Et ſi vel de minimò verbo otioſo reddere rationẽ oportet, ecquid erit de tot mẽſibus, tot diebus, tot horis, de tot deniq; momentis & minutis perditis & malè collocatis. *Matt. 12.*

Cur infelix non melius vitam direxi? cur tantum temporis perdidi? Dei namque filius, vt omnes omninò homines & me imprimis edoceret, nolle ſe nos otio ità torpeſcere, omnibus & ſingulis diei horis egreſſus eſt in cõpita, & quotquot otioſos in foro reperit, in vineam ſuam ad labores deſtinauit; & tantam inertiam nullatenùs ferens, hunc in modum eos allocutus eſt, dicens? *Quid ſtatis hic tota die otioſi?* Horum inſtar Domine, ego vixi, & toto vitæ ætatiſque meæ die otioſus in mundi compitis ſteti, & iners in Eccleſiæ tuę vinea laborare detrectans. Vereor profectò ne nimia mea ignauia te aliquando prouocet, vt de ſceleribus meis vltionem ſumas. *Matt. 22.*

An non ſcire debebã demẽs, ſemper eſſe mihi laborandũ & aliquid agẽdũ, vt ferus ille inimicus, qui ſemper circũ muros meos obambulat, numquam me otioſum inueniat?

Anima quæ occupata eſt, malas impreſſiones accipere nequit.

Nauis enim quæ plena eſt & occupata, aliud quid recipere nequit; at quæ vacua & inanis, omnium capax eſt: ita quoque anima quæ occupata eſt, nullas prauas impreſſiones

Digitized by Google

recipere poteſt, at otioſæ & vacanti diabolus quidquid lubuerit indere & imprimere poteſt.

Otium ſimile aquæ ſtagnantis. Flumina, quorum aqua fluit, dulces progignunt piſces, nullos verò bufones, viperas aut ſerpentes; at aqua ſtagnans vt in lacubus & paludibus, nil niſi colubros & ranas producit, & piſces qui hinc exeunt, inſipidi ſunt & noxij. quid autem, ego in tam diuturno otio ſtertens & in deliciarum mearum cæno volutatus, aliud producere potui, quam vitiorum bufones, & inhoneſtarum cogitationum ranas? Si vero anima virtutis torrentem ſectata eſſet, ſi aqua illius fluxiſſet, ſi bonis ſe operibus dediſſet, mille dulcedines, mille bona opera meritoriaque produxiſſet. Profectò hanc otij peſtem ſi fugiſſem, & tempus debita ratione impendiſſem, numquam in tot peccata, eaque adeò enormia prolapſus eſſem, in quę otioſus & iners cum fui, cecidi. *3. Reg. 11.* Quamdiu Salomon tum templo tum palatio extruendo diſtinebatur, numquam Deum offendit, ſed mox vt otio ſe dedit, & inutiliter tempus tranſegit, in grauia delicta incidit. Otium quippe omnium malorum eſt eſca, ſenſualitatis fomes, & libidinũ nutrix.

3. Reg. 18. Danitæ vrbem Zachis diruerunt, eò quòd ciues otio diffluerent & inertiâ: quo myſterio docemur, otium & ſocordiam non modo vrbium, ſed animarum etiam exitium eſſe. Et ſanè dæmones principes illi tenebrarum & furiæ infernales, quod animam meam otioſam repererint & nihil facientem, ideò illam in exitium pertraxêre.

Terra quæ inculta eſt, nec aratro ſcinditur, nil niſi ſpinas, vrticas & lolium generat: ita quoq; mecum actum eſt; nam cum toto vitæ tem-

tempote velut ager incultus iacuiſſem, numquam virtuti incumbens, nec vllum bonum operans, præter ingratitudinis ſentes, ſpinas vanitatum, & omnium vitiorum lolium, nihil produxi.

Propter frigus, ait Sapiens, *piger arare noluit, mendicabit ergo æſtate, & non dabitur ei.* Cum hæc verba attentius conſidero, totus contremiſco, metuens ne me tunc Sapiens deſcribere voluerit; ſum etenim piger ille qui manũ admouere operi detrectaui, & laborem, frigus difficultatũ metuens, exhorrui. Quapropter metuo, ne in mortis hyeme, in qua omnia congelaſcent, ad extremum neceſſitatem redigar, adeò vt mendicare cogendus ſim, & tempus pœnitendi, quod mihi tunc fortè denegabitur poſtulem. Prou.20.

Iuſtum deduxit, inquit Salomon, *per vias rectas, honeſtauit illum in laboribus, & compleuit labores illius.* Hinc diſcere poteram; viam cælum verſus plenam eſſe laboribus, difficultatibus & ſanctis occupationibus, ac virtutũ exercitijs: Hinc inquam diſcere poteram, me niſi eam tenerem, & beatos illius tramites ſequerer, ſed vias penitùs alias, quæ otium & deſidiam ſpectant, ad beatitudinis portum peruenire non poſſe, aut ad ea loca ad quæ Sancti & iuſti pertingunt. Sap.10.

De anima ſancta ſcriptum legimus, *Panem otioſa non comedit.* at de mea hoc dici nequit, ſed penitùs contrarium, *Panem otioſa comedit.* noctes & dies in delicijs tranſegit, & totum vitæ tempus inutiliter inſumpſit. O infamiam & confuſionem intolerabilem! ô ruborem non ferendum. Prou 31.

Digitized by Google

Exod. 16. Præcepit olim Hebræis Deus, vt diebus Veneris tantum manna in deſerto colligerent, quantum in diem Sabbati, in quo manna non deſcendebat, ſimul ſufficeret. Hic edoceor, virtutum & miſericordiæ diuinæ manna fuiſſe colligendum quamdiu dierum meorum proſabbatum durat, & mihi laborandum in hac vita, vt in magno illo ſabbatho & feſto quieſcam in altera. Sed quid? nihil omnino feci, laborem fugi & bona opera neglexi, ſine quibus tamen ad cœlum aditus non patet, nec æternam felicitatem & gloriam pomereri poſſum.

Luca. 10. Legis quidam peritus Chriſtum accedens petebat, *quid faciendo vitam æternam poßidebo?* ſcibam ſcilicet vtpote legis & myſterij peritus, opera bona eſſe ad gloriam cœleſtem neceſſaria, ſine quibus illa parari nequit, atque ideò operum non verborum meminit. Ego verò ſceleſtus & improbus, quamuis in alijs rebus ſatis peritus & verſatus, numquam aut reipſa aut verbis inquirere volui, quid ad vitam æternam parandam, aut animæ ſalutem eſſet neceſſarium.

Luc. 16. Improbus ille œconomus Euangelicus, caſum ſuum deplorans, & remedium ſpectans dicebat, *Quid faciam?* ſciebat nimirum, ad ſe in priorem ſtatum reſtituendum opera inprimis requiri. Cur non & ego ſimili, ad conditionē meam reparandam, ſum vſus induſtria? cur non tempore & loco laboraui? cur animū demiſi? cur ad effecta non veni? vt ita malum meum auferrem, caſui mei mederer, aduerſa? tollerem, & in priſtinā me dignitatē reſtituerem?

Luc 10. Dominus Ieſus cùm Legiſperito reſponderet, propoſita illi parabola illius, qui è Ieruſalē in Ie-

in Iericho deſcendens, in latrones inciderat, bona opera neceſſaria iudicauit,& charitatem ac beneuolentiam Samaritani dilaudans tandem ait, *Vade, & tu fac ſimiliter.* Quam concluſionem veriſſimam vtinam ego diligenter conſideraſſem, qua probatur, ad vitam æternam comparandam, in hac labores & ſudores eſſe inſumendos. Quid autem ego ſperem, qui ſemper otioſus vixi, tantum temporis perdidi,& nihil vmquam boni agere in animum induxi.

In magno extremi iudicij die de bonis operibus potiſſimùm examen inſtituetur, quando nimirum iudex electis dicet, eiſque in memoriam reuocabit, quòd pauperes nutrierint, ægrotos conſolati ſint, captiuos inuiſerint, nudos veſtiuerint,& ſic de alijs operibus: quę quia ſceleſti agere noluêre, deſertos ſe reperient,& infernalibus ſupplicijs mancipatos. An non igitur metuam oportet, ne, cum horum de numero ſim, &, cùm ante iudicem venero, tremens, & temporis neglecti reus, nullumque bonum opus oſtendere valens, eodem cum illis ſupplicio inuoluar? fides profectò tunc non ſufficiet, ſine operibus enim illa mortua eſt; & in die illa vnicuique non ſecundum fidem, ſed iuxta opera redditur. *Matt.* 25. *Iac.* 2. *Matt.* 28.

Non ſat erat iuſto Simeoni vidiſſe Ieſum Dei filium, ſed illum etiam, teſte Euangelio, in vlnas ſumpſit. Vt hinc euidenter conſtaret, illum verè iuſtum eſſe & virtute præditum, qui Deum fide cognoſcens, illum manibus & vlnis complectitur, idque bonorum operum exercitio. Quàm autem negligens ipſe fui in ſancto hoc ſene imitando? ſed ſufficere credens fidem habere mortuam, & aliquo modo *Luc.* 2.

in Deum credere, numquam illum inter brachia & vlnas geſtare, numquam ſcilicet virtutum operibus incumbere volui.

..es ſine peribus nihil eſt.

Quid prodeſt nautæ in medio mari velificanti & tempeſtatibus agitato oculos habere & nullas manus? quid prodeſt ſi nauclerus aquas reſpiciat, ſolem dimetiatur, clauum flectat, vela explicet, antennas attrahat, ſi alij deſunt, qui manum operi admoueant, qui carcheſium conſcendant, malum erigant, ſentinam exhauriant, & rudentes alligent. Ita parum quoque mihi profuit cœlum reſpexiſſe, & oculos habuiſſe, quibus Deum intuerer, credidiſſe omnia quæ Eccleſia credit, cum manus pedeſque ligatos habuerim, nullum omninò bonum agens, & in extremo ac ſupino otio ſtertens.

Matt.17.

Quid iam prodeſt credidiſſe, Deum eſſe, ſi vixerim quaſi nullus eſſet Deus? quid laudis erit, nomen habuiſſe Chriſtiani, & ethnici inſtar vixiſſe? Placet Deo fides modò charitatem & virtutes annexas habeat.

Luc.17.

Quare Chriſtus eam grano ſinapis comparat, quod naturâ calidũ eſt: vt hinc euidens fiat, fidem igne charitatis & bonorum operum zelo ardere debere. Cum verò mea huiuſmodi incendium non prætulerit; credam neceſſe eſt, Deo illam diſplicuiſſe, & penitus inutilem permanſiſſe.

Exod.13.

Columna illa ignea, quæ in nubibus lucens, Hebræos per mare rubrum deducebat, Aegypto quidem eos eduxit, & per deſertum deduxit, ſed in terram promiſſionis non perduxit, nam armata manu & nõniſi virtute bellica in eam ingreſſi ſunt. Columna hæc fidei imago

erat

erat, denotabatque, infidelitate quidem & Aegypti tenebris, fidem nos educere, & per mundi deſertum deducere, oſtendendo, quæ ſit via tenenda, quidque ad ſalutem parandam facto opus ſit; ſed vt cœlum ingrediamur, quæ terra promiſſionis eſt, conflictu & bonorum operum robore opus eſt. Nihil igitur eſt fides mea & exigui roboris, cùm prælia eam & conflictus non ſint ſecuti.

Vnde Apoſtolorum princeps Petrus ait, *fratres ſatagite, vt per bona opera certam veſtram vocationem faciatis.* At ego vitijs immerſus & dementatus non idcirco vel pedem moui velociùs, vel paſſum vnum progreſſus ſum longiùs; ſemper tempus effluere paſſus, nec vocationem meam aut animæ ſalutem certam facere, aut ſtabilire bonis operibus ſum conatus. 2. Petr. 1.

Denarium Paterfamilias non dabat, niſi qui ſtrenuè operati eſſent, & in vinea opere diurno ſudaſſent. Quo edoceor præiudicatus quodammodò, non poſſe me vel denarium aut vllam mercedem, à patre illo cœleſti ſperare, cum omne vitæ tempus tàm nequiter impenderim, nec in vinea illius, id eſt Eccleſia, voluerim operari. Mat. 20.

In Canticis Deus dilectæ ſuæ ait: *Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignaculum ſuper brachium tuum.* Vult corde nos ſe diligere, & manibus in bona opera incumbere. Ego verò, quæ mea calamitas! neutrum feci; manus quippe colligatæ fuêre, & cor vanitatibus mundi penitus immerſum, nec in brachio, nec in corde Deum geſſi, non fuit ille ſcopus amoris mei, nec actionum ſignaculum; ſed alijs rebus intendi, Mundus quippe ſcopus fuit, in Cant. 8.

Digitized by Google

quē omnes cogitationū mearū ſagittas direxi.

Att.19. Dixit olim Apoſtolorum Princeps Dei filio, ſuo & ſociorum nomine, *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis?* Ecce

Luc.22. Petrus mercedem poſtulans, obſequia præmittit: ſtultum quippe foret, à Rege beneficium & recompenſationē petere, & bello nō interfuiſſe, aut vllū regis nomine obſequiū præſtitiſſe. Nullum igitur beneficiū mihi à Deo ſperandum eſt, cùm nullū ei vmquam obſequium præſtiterim, ſed ſupplicia potius è contrà exſpectanda, cùm tot peccatorum generibus illum ad iracundiam prouocarim.

Fatuæ fuêre quinque illæ virgines, & fatuas

Matt.25. verè Euangeliſta appellat, cum ſine bonorum operum oleo, & caritatis igne ad ſponſi nuptias & gloriam celeſtem ſe admittendas ſperarint. Fatuus profectò forem etiam & demens, ſi caritate deſtitutus & operibus bonis, oleo & igne carens, & lampade animæ penitus exſtinctâ, in cæleſtem me beatitudinem admitti poſſe ſperem. Vereor eheu! vereor, ne meruerim vt mihi ianua occludatur, & dicatur: *Neſcio te.*

Reſpondit olim Dominus diſcipulis, qui primas in ipſius regno ſedes venabantur, non-

Matt.20. dum tamen meriti erant, *Neſcitis quid petatis; poteſtis bibere calicem, quem ego bibiturus ſum?* Poſt hanc Apoſtolorū repulſam, an ante eundem Deum comparere audeam, idem ab ipſo poſtulaturus & gloriæ fruitionem ac ſedem primam in regno eius petiturus? ſanè quicumque hoc ſine præuio labore peteret, oſtenderet hauddubiè ſe neſcire quid peteret.

Apoſtolus Gentium Paulus priuſquam de mer-

mercede loqueretur, laborem, ſudorem & cõflictum ſuũ prę miſit, cum Timotheo ſcribẽs ait, *Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, in reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quã reddet mihi iuſtus iudex.* Quid igitur ego faciam? quod ſperẽ præmium, qui nullũ laborem vidi? quam coronam mihi ſpondeã, qui nunquam decertaui? quid boni mihi contingat, qui nihil vmquã merito dignum præſtiti? Maior mihi metuendorum ſuppliciorum incumbit occaſio, quam ſperandæ mercedis. 2. Tim. 4.

Cur vitæ tuæ cymbã tam malè direxiſti infida Anima, libertatis aura ſpirante? cur tot me ſoles perdere feciſti? tot annos nequiter inſumere? cur tam licentioſè viuere? cur ne ſemel quidẽ de ſalute mea cogitare? ſortem meam non formidare? cur me ſiuiſti virtutibus nõ incũbere, nec bonis ſtudere operib., cũ tamẽ alia longè aurib. Apoſt. igeminet dicens? *fratres in labore & fatigatione, nolite deficere benefaciẽtes.*

Bonum facientes, ait vas electionis, *nõ deficiamus; tẽpore enim ſuo metemus non deficiẽtes.* Hoc tu improbe peccator nõ obſeruaſti, fœminini nimiũ animi fuiſti & quamprimum defeciſti; in quocunque ſtatu bonum ſemper operari debuiſſes, ſerius enim aut citius meſſem & meritũ collegiſſes. Et tametſi in ſtatu peccati gloriam cæleſtem promereri non potueris, numquam tamen à benefaciendo deſiſtere debuiſti, nec in labore deficere: veniſſet forſitan tempus, in quo mutata conditione & voluntate, & à ſtatu peccati ad gratiam reuerſus, bonorũ operũ exercitio incubuiſſe gauderes, & ita benefaciendi habitũ iam collegiſſes, & ſanctis operibus paulatim aſſueuiſſes. 2. Theſ. 3. Gal. 6. Semper bonis operibus inſiſtendũ.

Ficui

Mat. 21. Ficui pertranſiens Redemptor Chriſtus maledixit, quòd fructum in ea non videret, quæ quamprimùm exaruit, & omnem mox virorem & vigorem perdidit. Non erat tunc, vt ait Marcus, fructuum tempus, nec anni tempeſtas ficubus ferēdis idonea, nihilominus Redēptor ficui maledicit. Sciebat, fateor, Deus, quando in ſtatu peccati verſabaris, fructuum ferendorum, id eſt bonorum operum oportunum non eſſe tempus; volebat nihilominus ſemper te benè agere; & quotieſcunque ſine bonis operibus inuentus es, illius iræ & maledictioni ſubiectus fuiſti.

Marc. 11.

Comparatur ficui Euangelicæ peccator.

Ipſe profecto ſum, ac toto vitæ tempore fui, maledicta & ſterilis illa ficus, quæ in mundi huius agro conſita, nullum virtutis fructum tuli, ſed folia dumtaxat & vanitatis ramos. Atque ideò toties in me diuinæ iracundiæ fulmina deſæuierunt, vt penitus exaruerim, nihil iam vita mea ſit, cor contabuerit, facies colorem mutarit, actiones ſordeſcant, & anima penitùs mortua ſit.

Matt. 27. Apoſtolorum Princeps quamuis in Caiphæ domo quo ad corpus frigidus eſſet & frigidior etiam in anima, loquelam tamen non amiſit, quam antea habuerat cùm Chriſto adhæreret, atque ita è loquela & lingua, Chriſti diſcipulus eſſe cognitus eſt. Quamuis peccator eſſes & Deum nequiter denegaſſes, non ideo habitum exuere debebas, aut linguam quam in ſtatu gratiæ habebas, mutare. non debebas inquã deſiſtere à dãdis elemoſynis, ab oratione, à ieiunijs, à Sacrorum & concionum auditione, alijſque rebus ſimilibus: cùm enim hæc omnia omiſiſti, Dei linguam exuiſti

uiſti, diaboloque & mundo arma tradidiſti.

Sed quid? iam inde à primis annis omnia repudiare & deſerere viſus es: nam cùm & in peccati ſtatu verſareris, & in gratia viueres, ſemper malum commiſiſti. in quocumque demùm ſtatu anima tua viſa fuerit, numquam virtutem ſpirauit, numquam bonum ſpectauit, ſed ſcelerum tramitem eſt ſemper ſectata. Si verò diſſolutionum finem feciſſes, libertatis vela contraxiſſes, paſſionibus dominata eſſes, bonum aliquod opus edidiſſes, in vanum fortaſſe & inutile non fuiſſet.

Nullum animal immundum in veteri ſibi lege offerri volebat Deus, quod nec in fruſta concidi volebat, ſed diuendi, & eius ſibi pretium offerri. Opus bonum, extra ſtatum gratiæ factum, animal illud immundum eſt, quod quamuis in ſe moraliter bonum ſit, Deo tamen non placet, ſed vnicum illius pretium: ſi enim bono incumbas, & Dei præcepta obſerues quibus obligatus es, bonam illam voluntatem Deus acceptat, & ſuo eam tempore agnoſcit, licet alioquin opus in ſe meritis careat. Cur hoc igitur non cogitaſti infelix? cur iuſtitiæ tramitem non es ſecutus? cur bonis operibus non incubuiſti? hoc forſitan tibi modò prodeſſet, atque ita fortaſſe Dei tibi amicitiam conciliaſſes. *Exod. 8.*

Legiſperitus, qui à Chriſto petebat, ecquod maximum eſſet in lege præceptum, quamuis malo fine hoc peteret, & ſolum tentandi gratia; quia tamen bona erat petitio illuminari meruit, & audire Dominum dicentem, *Non es longè à regno Dei*. Et ſanè bona opera ſemper & omni tempore proſunt; ſi enim indigna ſunt *Marc. 12.*

gloria

gloria cœleſti, eamque promereri nequeunt, bona nihilominus terrena merentur, efficiuntque ne tantam ſuper nos diabolus poteſtatem habeat.

Hæc omnia eheu! Domine neglexi, omnes haſce occaſiones amiſi,& ideo reus iam coram tua maieſtate ſum: tremo iam tuam videns potentiam, & meorum delictorum grauitatem.
Luc. 16. ſum enim,ô paterfamilias, villicus ille iniquitatis,malus ille adminiſtrator, qui diffamatus ſum per omnia,& de quo iam ſæpius inaudiſti, bona illum tua diſſipaſſe: ego ſiquidem ſum, qui, cùm à tot iam annis bona tua & hæreditatem poſſederim, omnia deſtruxi & dilapidaui, ſcientias inquam, robur, diuitias,gratias, Sacramenta,tempus,vitam, corpus, animam denique hanc,& alia innumera.Et modò quid faciam neſcio;quo me vertam ignoro, niſi ad miſericordiarum tuarum ſinum.

Vide me igitur iam,miſericordiſſime Domine,lacrymis ſuffuſum & genibus in terram proſtratum,ad inſtar ſerui illius,qui decem talentorum millia Domino ſuò debebat. Ego quippè cùm tuam in familiam & famulitium iam inde à baptiſmo adſcriptus ſim,tam nequiter res tuas geſſi, vt iam pluſquam decem talentorum millia tibi debeam,tot ſcilicet tempora,tot annos,tot dies,tot horas & momenta tam inutiliter tranſacta. Quid acturus iam ſim neſcio,niſi vt pedibus tuis aduoluar, ſuſpiria ingeminem, lachrymas laxem,veniam petam, miſericordiam poſtulem,teque, vt patientiam habeas mecum, inuitem.

Inducias,Domine inducias: tempus igitur & inducias concede.Si præteritum tempus ſtolidè

lidè amiſi,quod venturum eſt ſapientiùs impẽdere deſidero. Inducias Domine Iudex, & qui olim Ezechiæ regi lacrymanti quindecim vitæ annos dediſti,eamdem mihi gratiam concede, mihi inquã,qui in eadem ſum arena , &à longo iam tẽpore in iuſtitiæ tuę tribunali condẽnatus vitã producito , aliquot vitę dies adiũge , vt in his delicta mea expiem & maleficia lacrymis & pœnitentiâ eluam. 4.Reg.20.

Miſerere igitur mei , clementiſſime animæ Seruator,ne reminiſcaris obſecro, prodigi huius diſſolutiones,ne recorderis præterita delicta mea,ne cõputes amplius annos illos perditos,dies & horas malè inſumptas:hanc iacturã re ſarcire decreui, tibiq́ue ſatisfacere , vitamq́ue & tempus,ſi quod mihi inpoſterũ daturus es,tam accuratè & diligenter expendam , vt tuo id obſequio, virtutibus,bonis operib.peccatorum deteſtationi , pœnitentijs inſumpturus ſim:iam noctes ſolis impendam fletibus, dies ieiunijs,horas omnes pœnitentiæ & cordis amaritudini.

CAPVT VI.

DOLET DE NON ACTA POENITETNIA.

Nocte meum aſſiduo madefiet ab imbre cubile,
Omnis & à lacrymis nox erit vda meis.
Cor dolor,inſomneſque prement præcordia curæ,
Certa ea triſtitiæ ſint monumenta meæ.

HIC ſcilicet Anima flendum eſt,hic ingeminandæ lachrymæ, hic oculi fletu diuexãdi:Hic affectui&dolori habenæ laxãdę , hic lacrymarũ catara-

Peccator nũquam deberet lacrymis finem imponere.

Digitized by Google

cataractæ aperiendæ. Cùm aurora diem reducit & quieſcere incipit, dolere quoque incipe, & cùm dies iam exſpirat & nox ingruit, fletus tamen & ſuſpiria non exſpirent, nec ad lætitiam ſe animus componat. Licet iam animalia circa veſperam ſpelæa petierint, & feræ antra, & altum per omnia ſit ſilentium, tu tamen flere ne deſinas, ſed in tenebris flêtus & ſuſpiria inualeſcant, ipſaque noctis quieta tranquillitas tuis clamoribus & eiulatibus interrumpatur, & vox rauca ac ſemifracta per omnia reſonet, omneſque conſternentur, tua qui ſuſpiria, clamores, lamenta, planctusque inaudierint.

Pœna reſpondeat peccato.

Nemo impoſterum, peccatrix anima, palpebras tuas ſiccas videat, nec lacrymas vmquam exhauſtas, genæ perpetuò madeant, oculique perenniter manent: caput in oceanum conuertatur, & in fontes oculi, totumque vitæ tempus lacrymando traducatur. Quem enim eheu! finem tua haberent lamenta, cùm impœnitentia & diſſolutiones tuæ fine careant? par ſiquidem eſt vt offenſæ reſpondeat afflictio, & culpam pœna premat comes.

Cani prænuntij mortis.

Quid verò? Quadraginta iam ſunt anni, ex quo vitæ huius beneficio frui cœpiſti, ex quo cælos moueri, planetas oriri occidereque vidiſti; & nondum ah! benè agere incipis. Canos iam vides, qui nuntij mortis & præambulones ſunt, & ſub annorum pondere ac multitudine quodammodo curuatus ingemiſcis, qui mortem tibi inſtare denuntiant; nondum tamen honoris virtutem vidiſti; nec pœnitentiam amplecti voluiſti. Si fortaſſe interdum virtutis ingredi tramitem decreuiſti, & ſalutis

tuæ

tuæ negotium agere; quamprimum à propoſito reſiliſti, & eodem quo nata tempore voluntas bona occidit; & omnis ad bonum affectus in momento pertranſiit, & cor tuum in diuino obſequio & pœnitentiæ operibus pigrum ſe ſemper, flaccidum; graue, & iners declarauit. Hîc tamen; Deus bone, ardere oportebat, hic zelo & affectu æſtuare, horas & momenta dignè collocare; propoſitum cæptum proſequi, laboribus aut pœnis non parcere.

Scribit ad Romanos Apoſtolus, *ſollicitudine non pigri, ſpiritu ferventes, Domino ſeruientes.* Rom. 12.
Ego verò quæ mea peruerſitas! in hoc ſolo piger & iners fui, & ceteris in rebus ceruo velocior & promptior: Quàm iniquum tamen ac rationi diſſentaneum erat, illum me tepidè, negligenter, ac velut obiter quærere ac colere, qui tanto me zelo, affectu, & feruore quæſierat & amauerat. Cur ô cælum iniquitatum vindex, meas non vlciſceris? cur negligentias meas tam patienter & tanto tempore ſuſtinuiſti?

In vltima cœna proditori Iudæ Redemptor Ioan. 13.
ait, *quod facis fac citò*, vt deſiderium æſtuans, quo animus illius inardeſcebat & anhelabat ad horam illam, in qua pro alijs daretur, mortem occumbere, declararet. Pudere me ah! debebat, tam potenti Domino tam remiſsè ac negligenter ſeruire, qui tam ſtrenuè tantoq; feruore pro me tormenta tam atrocia & enormia pati voluit: quare ardenter illi obſequi & corde feruenti illum amare; & delicta quæ in maieſtatem illius commiſeram, prompta & celeri pœnitentia expiare debui.

Spiritus ſanctus ſubitò & derepentè & feſti- Actor. 2.
nanter admodùm in linguis igneis ſuper Apo-

Digitized by Google

ſtolos deſcendit, quo edocemur, maieſtatem illam diuinam, vbicumq; fuerit, omnem teporem & animi inertiam deteſtari. Cui qui ſeruire dignè voluerit, eiuſque gratiæ capacem ſe reddere, ſumma feſtinatione & celeriter admodum eam conſectetur, non verò mei inſtar, tepidè qui ne vnquam feſtinare quidem contendi, vt Spiritus ſancti dona acquirerem, eiuſque gratiam & benedictiones promererer.

Exod. 12. Voluit in veteri lege Deus, agnum Paſchalem feſtinanter comedi: quo edendi ritu demonſtrauit, velle ſe, vt in bonis operibus feſtini ſimus, & ſummo animi feruore illi ſeruiamus, ab omni deſidia & tepore alieni. Aſt ego velut horum omnium neſcius, in omnibus actionibus meis adeò flaccidus & tepidus exſtiti, in Dei obſequio ita remiſſus, in vitæ emendatione adeò piger & vecors, cælũ vt ampliùs reſpicere, aut terram calcare penitus indignus ſim

Luc. 1. Paſtores illi Iudaici accepto de Meſſiæ natiuitate nuncio, quamprimum in Bethleem magna anima contentione properarunt, eundẽ in præſepio reclinatum adoraturi. Ego verò negligens & vecors quamuis toties ſciuerim eundem illum Deum in templo videri ac præſentem eſſe, ne conferre quidem eò me dignatus ſum illum viſurus, adoraturus, votaque & ſacrificia mea illi oblaturus; tantoq; illi tepore ſeruiui, vt dũ vel recordor, totus erubeſcam.

Pſal. 118. Dicebat de ſe loquens Pſalmographus, *Per viam mandatorum tuorum, cucurri*; non iuiſſe ſe, ſed sũma celeritate cucurriſſe ait. Tu verò miſer, regem illum non es imitatus, per viam mandatorũ Dei, vti ille, non cucurriſti, per viã

inquam

inquam pænitentiæ, quam agere nos præcepit, ſed quamprimum defatigatus & tepore retardatus, in itineris initio curſum abrupiſti.

Quàm verò puſillanimis fuiſti? quamq; abiecti animi? maiorem te oſtendere animoſitatem par erat, nec in via hac quamprimùm defatigari; feſtinare è contra, vt in hoc ſtadio merita comparares, vt qui ſcires ne horam quidem vitæ certò te habere, atque ita è temporis breuitate, de neceſſitate diligentiæ, iudicare poteras. Is profectò ſtultus eſt, qui cùm tempus breue ſuperſit, & multa negotia habeat peragenda, riſui, ineptijſque ſe tradit, nec de rebus expediendis ſollicitus eſt.

Feſtinet homo vt in hac vita mereatur.

Dixit olim de medica arte Philoſophus quidam, Vita breuis, ars longa, experientia fallax: de pœnitentia idem omninò dicere liceat, vita breuis, exercitium difficile, & auſteritates ingratæ: ideò par erat, vt pœnitentiam agere & Deo ſeruire feſtinares, cùm iter hoc breue ſit, vita ſalebroſa, pœnitentia dura, & ſcientia difficilis. Si emenſo certo quodam itinere certus eſſes, magnam te pecuniæ ſummã recepturũ, vnde tibi in totum vitæ tempus ad victum & res neceſſarias ſuppeteret, feſtinares proculdubio, nec curſum interrumperes, nec vllis te negotijs, quæ iter remorarentur, implicari ſineres. vita hæc nonniſi via eſt, & iter quod inſtituit longum, & certò tibi conſtat, emenſo itinere magnam tibi paratã eſſe mercedem, quæ in æternum te ditabit & beabit. Cur igitur lẽtus es in incedendo, cur Deo tã tepidè & negligenter ſeruis? cur nõ paſſus duplicas, & per iter tuũ properas? præuertere enim hic pernicitate aues, & ceruos velocitate anteire te opportebat.

Apophthegma medicum.

Simile.

Dici non poteſt, quàm noxius ſit tepor Dei famulo; dum enim languidus eſt, numquam quod orat impetrabit, nunquam in conflictu victoriam conſequetur, nec poſt ſementem conuehet in horreum. *Maledictus homo*, ait Iere-

Ierem. 48. mias, *qui facit opus Dei negligenter.* quàm igitur ipſe maledictus ſum, idque multifariam! numquã enim Deo meo ſeruiui, niſi languidè. Pœnitentia opus Dei eſt, & ipſe flaccidus fui in illa agenda; inque Dei famulatu ſupinus & piger, in mundi verò obſequio promptiſſimus ac ſolertiſſimus.

Pſal. 18. Sequi te oportuit, infelix, illius veſtigia, de quo Dauid ait, *Exultauit vt gigas ad currendam viam* vitæ huius, ſalutem tuam magno animi ardore & diligentia incomparabili procurando. Sequi ſanè illum oportuit, nec in itinere defatigari aut animum abijcere, reſpi-

Heb. 12. ciendo Apoſtoli verba dicentis: *Recogitate eũ; qui talem ſuſtinuit à peccatoribus aduerſus ſemetipſũ contradictionẽ, vt ne fatigemini animis veſtris deficientes*, ſed ſtrenuè vos in omnibus geratis.

Leuit. 6. Præcepit olim Deus, vt ignis in altari perpetuò arderet, quem Sacerdotes additis lignis ſemper fouebant ne extingueretur. Quo myſterio doceris, creatura infelix, in cordis tui altari feruoris ignẽ ſemper ardere, illũq; te, Deũ perfectè amãdo, ei fideliter ſeruiendo, & pœnitentiæ gnauiter incumbendo, fouere debere.

Prou. 10. Dixit in prouerbijs Salomon *Egeſtatem operata eſt manus remiſſa.* Qua gnoma declaratũ eſt illũ mereri, vt bonis ſpiritualibus egeat, qui in virtutis via tepidus & piger eſt. Hinc colligo, mereri me, vt tandem pauper & inops ſim, qui adeò abiecti & remiſſi sũ animi, & in Dei obſequio

ſequio, pœnitentiaq́; agēda vecors & lāguidus.

Vidit Ezechiel campū ſiccis & emedullatis oſſibus & cadaueribus plenū: quo denotare iā tū Propheta voluit, multos eſſe, qui per viā Dei magno tepore & ariditate incedunt. quorum hauddubiè primus sū: qui enim me in tramite virtutis & pœnitētię ſemita, quæ viæ Dei ſunt, vidiſſet me profectò mortuum & cadauer quoddam exſuccum iudicaſſet; adeò in operibus meis aridus, in intentionibus frigidus, in exercitio mortuus fui.

Qualem eheu! pœnam mereor? quàm miſerè vixi! omnis ætas iuuenilis diſſoluta fuit & proterua; ſed vt Deo obſequerer, vitam emendarem, peccata expiarem, pœnitentiam agerem, cùm commodè poſſem, negligens fui ac remiſſus, & in vltimæ ſenectutis annos omnia diſtuli, ad quos fortaſſe non pertingam, vel ſi pertingam, occaſio mihi & vires fortè deerunt. *Thren. 3.*

Bonum eſt homini, ait Ieremias plorans, *ſi portet iugum Domini ab adoleſcentia ſua.* Ego verò hocce conſilium negligens, neſcio qua dementia, primum ætatis florem mundo, Deo autem fraces, fœces & ſenectutis amuream dederim. O nefarie! Mundo, diabolo & carni meliores vires obtuli, Chriſto verò Ieſu deterius & fæculentius.

Vetuit in Leuitico Deus, ne agnus ſibi offerendus morbidus eſſet, ouis verò immolanda, vt optima de grege eſſet, voluit; eo nimirum præcepto me edocere cupiens optimos vitæ annos, florem dierum, & iuuentutis ver, non verò fæcem ſenectutis, morbidam illam, debilem, & imbecillem ætatem ſibi immolandam & offerendam. *Leuit. 1. & 22.*

Sed quæ mea ingratitudo! ingratum & infelicem Cainum, qui gregis ſui reiactamentum
Gen. 4. Deo obtulit, ſum imitatus. Iuſtum potiùs Abelem fratrem illius imitari debui, qui obtulit de primogenitis gregis ſui & de adipibus eorum, atque ideò reſpexit oblata illius Deus, tantamque illi gratiam dedit, vt primus Martyr extiterit. Sed quid? contrarium penitus feci; nam mundo ætatis dies optimos, id eſt iuuenilem ætatem, offerens, ſenectutem velut ætatis partem deteriorem, Deo ad agendam pœnitentiam, dedicaui.

Malac 1. Cum populo ſuo apud Malachiam expoſtulans Deus, obijcit illi, quod cæcum, languidum & claudum immolaret. eheu! idipſum & ego feci, hocque mihi improperari poteſt. Iueniles enim & potiores vitæ annos elabi ſinens, languidam & debilem ſenectam, ætatem inquam lippientem, podagricã, in qua deficit viſus, deficiunt vires, Deo dedi.

Eccl. 5. *Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem: ſubito enim veniet ira illius & in tempore vindictæ diſperdet te*, ait Sapiens: diuinum profectò documentum, ſi ipſum executioni mandaſſem. Sed contrarium egi, Pænitentiam diſtuli, vitæ emendationem fugi, & de die in diem, de anno in annum conuerſionem procraſtinaui. Quid igitur ſperem potiùs quàm iram & indignationem diuinam, quæ in me ingruat, & in die vltionis deſtruat?

Quàm temerarius & imprudens in operibus tuis fuiſti? quomodo me decepiſti munde? Repentè ſalutem meam procurare debebam & de pœnitentia cogitare, cùm ſcirem, non eſſe in vita mihi horam certam. Sed eheu, in mortis horam

Digitized by Google

horam pœnitentiam differens, ſimilis exſtiti longam profectionem per mare parantibus, & de nullo ſibi commeatu proſpicientibus, ſed mox vt portu egreſſi ſunt, de rebus ad iter longum neceſſarijs cogitare incipientibus, quando nauis vela nequit conuertere, & portum vnde egreſſa eſt, repetere. Similis inquam fui; nam longum illud iter in alterum vſque mundum acturus, nullam præparationem feci, nulla pœnitentiæ & virtutum opera paraui; cum verò vltima mortis hora venerit, & tempus amiſſum annoſque præteritos repetere fas non erit, tunc pœnitentiam agere cupiam: ſed non erit opportunum, nec tempus aut occaſio fauebunt.

Cum Chriſtus à filijs Zebedæi, peteret, num calicem illius bibere poſſent, paſſionis videlicet tormenta, vanitate & præſumptione turgidi, ſe bibituros dixêre: at cùm Redemptor à Iudæis captus fuit, eo relicto omnes præ metu conſternati fugerunt. Ita quoque, in ætate decrepita pœnitentiam agere poſſe mihi viſus ſum, & illam vanè mihi propoſui. Sed eheu! dum amara mortis triublatio me circumuallabit, aliud acturus ſum; tunc quippe tremam, fugiam, & ad primum conflictum animum deſpondebo. *Matt, 20.*

Baltaſſar Babyloniorum Rex, principum & concubinarũ multitudine cinctus, epulabatur ſplendidè & deliciabatur, cùm ſubitò mors illum oppreſſit, vitamque ſimul & regnum eripuit. An non metuis, ne idem tibi contingat! ſubitò enim forſan mors te opprimet, cùm aliud non cogitaris hactenus, quam epulari, bibere, deliciari, ludere, quãdo pænitendi nec tem- *Dan. 5.*

Digitized by Google

pus, nec occaſionem habebis, idque iuſta negligentiarum præteritarum punitione.

Non habemus in vita horam certam.

Quid feciſti Anima? quid conſilij cepiſti? cur pœnitentiam agere diſtuliſti? quàm cæca fuiſti? ne vel vnum quidem vitæ diem certum tibi ſpondere poteras, futuros tamen annos tibi certò ad agendam pœnitentiam pollicitus es. Temporis adeò inops eras, vt ne horam quidem certam tibi polliceri poſſis, certò tamen annos tibi plurimos, idque tam liberaliter, affirmare auſus es. O cæcitatem intolerabilem! aliter ſanè vitam inſtituere debuiſſes, debuiſſes inquam citò peccata deplorare, nec eorum expiationem, in tam longum tempus differre.

Ion. 3.

Ionas cæli legatus & Propheta Niniuitis ait, *Adhuc quadraginta dies, & Niniue ſubuertetur.* quo audito ciues, quamuis quadraginta adhuc vitæ dies haberent, quamprimũ egêre pœnitẽtiam, nec in vltimum illam diem diſtulêre. Cur non & idem ego feci, vtpote qui lege naturali edoctus ſciebam, vitam vltra ſeptuaginta aut octoginta annos extendi non poſſe? cur non à prima ætate pœnitentiam agere cœpi, cùm ne vel horam, nedum diem, certam vitæ haberem? cur emendationem vitæ in ſenium diſtuli?

Simile.

O ingentem ſtoliditatem meam! ſi centenarius aliquis ſenecio, præ ſenio ſilicemium factus, & pedem alterum in cymba habens Charontis regem rogaret ſe vt in pediſſequum admitteret; an non omnium ludibrio & riſu exciperetur? Maiori profectò tu dignus es ludibrio peccator, cũ præclarũ vitę tẽpus prȩterfluere paſſus, Deo ſeruire, peccata deplorare, ſalutem-

lutem procurare & pœnitentiam agere te poſſe in ſenio putas & ſperas.

Stolidè profectò vixi, dies meos ſtultè diſpoſui, certus non eram ſolem orientem intuens, eumdem occidentem me viſurum, ideoque ſalutem in vltimos ætatis dies diſtuli. *Non eſt veſtrum, noſſe tempora vel momenta, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate*, dixit olim diſcipulis Dominus, vt oſtenderet (ad confuſionem ſpei meæ) Deum tempus non in hominis, ſed in ſua poteſtate collocaſſe; de illo tamen diſpoſui & vſus illo ſum, ac ſi à me ſolo ipſum dependeret. **Act.1.**

Eccl.29.

Ait Eccleſiaſticus multos ſtolida ſua promiſſione deceptos eſſe; me proculdubiò iam tunc reſpexit Sapiens: ego quippe ſum, qui cum ſemper longam mihi vitam promiſerim, & conuerſionem ac pœnitentiam de die in diē diſtulerim, ſtultas & iniquas mihi promiſſiones promiſi. quare verendum eſt, ne tandem ab ijs ipſis decipiar & circumueniar.

Cecinit olim Pſalmographus, *Tempus faciendi Domine: diſſipauerunt legem tuam*. Nouum de mea perditione præſagium; cùm enim vita hæc operandi & bonis operibus incumbendi tempus ſit, ipſe in vanitate illam traduxi, eaque abuſus ſum vt interea legem Dei mei violarem eiuſque præcepta pedibus protererem. **Pſal.118.**

Heu quam nefarium fuiſti cor meum! quam ſiniſtros conceptus procudiſti, futura, quorum ad te diſpoſitio non ſpectabat, diſponere voluiſti, & præſentia turbata & confuſa reliquiſti. Ecquæ hac maior excogitari dementia poteſt? quotidie emendare vitam debebas, cum ſalutis tibi tempus cælitus conceſſum ſit: co-

gitare, inquam, debebas, vitam hanc tibi datam, vt in hac pœnis & aduerſitatibus, alterius tibi, quietem ſempiternam comparares.

Ioan. 16

Tempus vitæ huius Dominus in Euangelio diem appellauit operis, in quo laborare nos oporteat; cùm enim triſtis & caliginoſa mortis nox aduenerit, nemo quidquam mereri poterit. Quid tunc infelix ages? cùm magna illa vitæ dies ſine vllo lucro tibi effluxerit. Cur eheu! non cogitaui, vitam hanc eſſe tempus, quod à Deo recepi, vt in eo pœnitentiam agerem, itaque alteram ſempiternam acquirerem?

Felix ille qui mundũ ridet & repudiat.

Erubeſco mi Domine, ac vitæ me tranſactæ pudet, erubeſco inquam, dum ſtoliditatem meam præteritam mente voluo, quòd nempe pœnitentiam neglexerim, & à vanis mundi me delicijs & fallacibus voluptatibus paſſus ſim ineſcari. Si modò ſapuiſſem, debuiſſem hauddubiè, cùm me mundus ad honores inuitabat, ac diuitias offerebat, delicijſque illiciebat, repudiare, eiuſque oblata contemnere, dicendo, non poſſe me bona opera negligere, aut pœnitentiam deſerere, vt qui certum vitæ finem, atque aliquem prefixum dierum terminum neſcirem.

In hoc mũdo feſtinare oportet vt operemur.

Feſtinare profectò debuiſſem, nec vnũ temporis momentum perdere, quo non virtutem aliquam exercuiſſem. Sciebam enim tempus inſtare, quo vita examinanda eſſet, & ſecundum opera merces perſoluenda. Debuiſſem, ſi modò ſapuiſſem, maturè auſteritatem induere, & in iuuenili ætate grauiter incumbere, nec morum diſciplinam & exercitium virtutis in vltimam vſque ſenectutem differre.

Falcones Noruegiæ ſolent mira celeritate, inſtin-

Digitized by Google

inſtinctu quodam naturali,prædam viſam proſequi,eò quòd apud Noruegos dies eſſe ſoleant breuiores. Equidem haſce imitando aues, agnoſcere debuiſſem, vitæ huius diem breuem admodum eſſe,& par eſſe,vt feſtinem nòn prædam, ſed regnum cælorum venatione quadam ſancta, gemitibus, inquam lacrymis ac precibus,venari. *Falconum Noruegorũ prudentia.*

Iudic.19

Cùm tot annis, quibus vixi,non ſtuduerim animæ ſalutem procurare; metuo,ne mihi idem accidat, quod Leuitæ illi olim accidit, qui cùm perſuaſu ſoceri circa veſperam domum concederet, nec eadem nocte eò pertingere poſſet,graue in via detrimẽtum paſſus eſt. Celeriter pœnitentiam agere me oportuiſſet, & nuſquã morari,ne cùm iter agere incepero, obſcura mortis nocte opprimar,& tatareã ſubire domum cogar,cœlo quo iter dirigendum eſt,excluſus.

Summo mane ſurgere debuiſſes anima, id eſt, iam inde à vitæ tuæ aurora,& tempeſtiuè iter tuum ingredi pœnitentiam agendo, peccataque deplorando ac virtutem amplecti, bonaque opera feciſſe; quamdiu tempus & ætas ſuppetebant, ad bonum feſtinare ſumma celeritate debuiſſes & debes etiãnum, quamdiu vitæ huius candela lucet, ſi modò, cùm noctis hora aduenerit, in domo velis tua requieſcere.

Quærite Dominũ dum inueniri poteſt, inuocate eum dum propè eſt,ait Propheta. Nihil horum ipſe feci; nam tot elapſi ſunt dies, iam inde à vitæ ortu in quibus facile inuenire Dominum poteram, nec vnquam illum quæſiui, & in ætate illa iuuenili, in qua illum vocare pote- *Iſai.55.*

Digitized by Google

poteram, & ipſe ad mihi reſpondendum paratus erat, ne ſemel quidem de illo cogitaui, atque ita omnes dies mei perierunt, & ſine fructu elapſi ſunt.

Multi damnati apud inferos qui fuêre bonæ intentionis.

Moueri ſaltem ad pœnitentiam celeriter agendam debuiſſem, quod ſcirem multos eſſe apud inferos damnatos & pœnis ſempiternis mancipatos, qui tamen in bona agendæ pœnitentiæ intentione mortui ſunt; numquam tamē illam agent, nec à pœnis quas patiuntur, ſeſe eripient. Dilatio illa, quam noſtra nobis auctoritate arrogamus, qua ſcilicet pœnitentiam & virtutis exercitia in vltimam ſenectutem differimus, ſuſpecta admodū & noxia eſt; & promiſſiones, quibus pœnitentiam aliquando nos facturos ſpondemus, fallaces ſunt & deceptoriæ.

Eccl. 29.

Scripſit Sapiens, multos inani promiſſo illectos & lactatos peſſum iuiſſe. Promiſſio ſanè quam ſibi peccator facit, quamque ipſe mihi feci, qua diu me victurum ſperaui, ſtolida eſt & temeraria; cùm de tempore, quod in ſolius Dei manu eſt, & cuius diſpoſitio ad illū ſolum ſpectat, diſponere quaſi de proprio auſus fuerim, ipſe quippe illud donat, diſtribuit, & ſingulis dimetitur.

Matt. 25.

Vbinam fuêre eheu! oculi, ratio, iudicium, & intellectus meus? Quamprimùm mihi & eodē agenda die pœnitentia erat, nec differenda, vt agam dum quidem cupiam, ſed non potero. Et forſitan tunc illum appellabo & inclamabo, quando non audiar: tunc fortè pulſabo, cùm nemo mihi aperiat. Perniicioſa igitur hæc dilatio eſt, & procraſtinatio noxia.

Quoniam fatuæ illæ virgines, de quibus Euangeli-

angelium, ſerò ad nuptias & poſtquam clauſa iam eſſet ianua, veniſſent, repulſam paſſæ ſunt, & in æternum diuinæ gloriæ fruitione priuatæ. Ecquæ mea fatuitas timere ſanè debebam, ne idem mihi aliquando contingeret, mihi inquam pœnitentiam differenti, & vitæ emendationem circa mortem aut ſenectam ſpondenti; verendum inquā eſt, ne repulſam patiar, ne non audiar, licet inclamē, & non admittar, etſi ianuam pulſem.

Mortis quotidie memoria habēda.

Sciebam Domine, eſſe mihi reddendam totius vitæ rationem, ſed neſciebam & nondum ſcio, qua hora venturus ſis; atque ideò omni vitæ tempore ſanctè viuere debebā, nec præſenti occaſione abuti, vitam mihi ſpondendo longiorem, & in futurum omnem vitæ emendationem coniiciendo.

Cum certò mihi conſtaret certius, vno è ſeptem hebdomadæ diebus mihi eſſe moriendum: &, ſi modò ſapuiſſem, in illorum ſingulis benè viuere, & manè viſa aurora cogitare debuiſſem, hunc mihi forſitan ſupremum illuxiſſe diem, & forte ad illius me finem non perventurum. *Luc.12.*

Diues ille, cuius meminit Euangeliſta, vitæ tempora diſtribuebat, & longam ſibi ſpondebat vitam, & ecce eodem momento vocem audit, dicentem, *Stulte, hac nocte repetent animam tuam à te, & hæc quæ paraſti cuius erunt?* Huius ego ſtultitiam multis partibus ſuperaui; nam conuerſionem meam de die in diem differens, neſtoreos mihi annos ſpoſpondi, ac vitam perpetuam, & cras forſitan me inuadet mors; quid autem de inanibus meis cōceptibus tunc erit? ad quid ſpectabunt vana illa promiſſa?

O pu-

Digitized by Google

O pudor, ô confuſio intolerabilis! pœnitentiam in vltimum vitæ articulum diſtuli, Deoque ætatis fæces dedicaui. Itaque ad iuſtam delictorum caſtigationem, verendum eſt, ne fæcem è calice iræ diuinæ, iuxta Pſalmographi vaticinium, bibere cogar, *fæx eius non eſt exinanita, bibent omnes peccatores terræ.*

Pſal. 14.

Eccl. 13.

Ait Salomon, *Victimam Deo dignam offer.* Salutare hoc viri ſapientis conſilium non ſum ſecutus, ſed contrarium penitùs egi; mundo quippe velut Domino, meliorem vitæ portionem, deteriorem autem Deo reſeruaui, victimas maieſtate illius indignas, quæque illum irritare potiùs potuiſſent, illi offerre ſatagens.

Mal. 1.

Maledictus doloſus, ait Malachias, *qui habet in grege ſuo maſculum; & votum faciens immolat debile Domino.* Hoc ſi verum eſt, vti reuera credere teneor, maledictus omnino ſum, & nimium ah! maledictus. Mundo enim optimam & præclariſſimam vitæ partem dedi, Deo verò debilem & imbecillam ſenectutem. cur hunc infelix errorem commiſi? cur pœnitentiam in vitæ finem diſtuli?

Peccator ſubmerſo ſimilis.

Si caſu neſcio quo in aquas caderes, & manum aliquis tibi, quo periculo eripereris, præberet, an non occaſionem arriperes, an potius in craſtinum vſque exſpectares? Cur igitur miſer, cùm in peccati ſtatu, & damnationis periculo verſareris, & iamiam ad inferos eſſes detrudendus, ad Deum auxilij gratia non confugiſti, Deum inquam, qui te vocabat, manum præbebat, vt ita mortis æternæ periculo eripereris? cur tam præclaras occaſiones neglexi? cur tantum temporis amiſiſti? cur pœnitentiam diſtuliſti?

Dixit

Dixit olim Sapiens, *Tempus plantandi, & tempus euellendi quod plantatum eſt*, & transferendi quod euulſum eſt. Stolidus ille eſt, qui tum demum arbores plantare, deque vno loco in alium tranſplantare, contendit, cùm emortuæ & aridæ ſunt. Vita hæc homini data eſt, vt in eâ ſe tranſplantet, à vitij ſolo ſcil. in territorium virtutis, nec ad hoc propria eſt ſenectus aut mors. Fatuus igitur fui & inſaniui, cum tempus ſenile reſpexi, & emendationem in ſenium & ætatem languidam diſtuli, quando ſcilicet omnia areſcent, cum in iuuenili potius ætate vita emendari debuiſſet. *Eccleſ. 3.*

Caro cùm verminat & putere incipit, ſaliri nequit; ſerò medicina quæritur & paratur, quando malum inualuit, & plaga facta eſt inſanabilis; ſerò præſidium & auxiliares copiæ ad vrbem obſeſſam deſtinantur, cùm iam hoſtis occupauit. Ita nec anima mea, ſalem pœnitentiæ applicare poteris in ætate decrepita, cùm fætebis & putiſces: ſero ad medicamenta & Sacramenta ſalutaria confugies, cùm vulnera tua, & peccata incurabilia facta fuerint: ſerò inquam, loco tuo opitulaberis & lachrymarum exercitium in auxilium mittes, cum dæmones & hoſtes eum inuaſerint. Maturius igitur ac citiùs prouidere ei debuiſſes. *Simile.*

Non colligunt, ait Seruator, *de ſpinis vuas, aut de tribulis ficus.* Ego tamen idipſum facere conatus ſum; volui enim de improba vita, mortem felicem colligere; poſt diſſolutiones inducere pœnitentiam, & iuuentuti perditæ ac decoctæ ſanctam ſenectutem inſerere. *Matth. 7.*

Iuniores elephanti facilè poplitem flectunt & tibiarum articulos incuruant, at vbi ſenio *Inueteratus pec*

cator veteri elephanto cōparatus. nio grauati ſunt, contractis iam neruis, & factis durioribus, non minus tibias flectere queunt, quam ſi marmoream pilam curuare contendas. Hoc ad mei confuſionem dictum eſto: nam difficulter admodum in ſenectute Deo me dare potero, & ſub pœnitentiæ iugo incuruari, cùm totam iam iuuentutem vanitatibus, & vniuerſos vitæ annos peccatis impenderim.

Ierem.13. Quemadmodum Aethiops nequit pellem ſuam, nec tigris mutare maculas, teſte propheta, ita nec tu tempore ſenectutis, iam inde à iuuentute peccatis aſſuetus; bonorum operum exercitio te applicare poteris. Cogitare oportuit, cùm in florida ætate vitijs indulgeres, peccata diuturna conſuetudine naturalia quodammodo fieri; & tunc nequaquam expelli aut ſuperari poſſe.

Matt.4. *Pœnitentiam agite, appropinquat enim regnum cælorum,* ait Chriſtus. Conſilium hoc ipſe neglexi, & præceptũ hoc tranſgreſſus ſum: ſed è contra in omni vixi libertate, de reformatione nequidquam ſollicitus, vitæ emendationis & pœnitentiæ oblitus; perinde ac ſi nullum ad gloriam cœleſtem ius habuiſſem. O ſortem deplorandam! occaſiones effluere paſſus ſum, in quibus me de ſalute certum reddere poteram; quæ mihi forſitan in poſterum non offerentur.

Leuit.25 Quicunque in veteri lege decocto patrimonio, hæreditatem aliquam vendidiſſet, infra annum eandem redimere illi fas erat, & perſoluto pretio, rurſus ſui iuris facere; ſi verò iam annus elapſus eſſet, nec alter redemiſſet, quieta illius poſſeſſione emptor fruebatur. Cũ hunc

hunc in morem miſer, toties peccando, mundo vel diabolo animam tuā antè vendideris, infra vitæ huius annum te pœnitentiam agere oportebat, & culpam lacrymis & ſuſpirijs eluere, vt ita contritione opulentam cælorum hæreditatem, quam tam miſerè ineptiis tuis & prodigè perdidiſti, recuperes. Si enim tempus hoc effluere patiaris, metuendum eſt, ne denuò emere non poſſis, & ita omnis ſpes tua concidat.

Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis, ait Apoſtolus, *nemini dantes vllam offenſionem, ſed in omnibus exhibeamus noſmetipſos ſicut Dei miniſtros, in multa patientia, in tribulationibus, in neceſſitatibus, in anguſtijs, plagis, &c.* Intellexit hic hauddubiè Apoſtolus tempus iuuenile, quod Deo acceptum eſt; & veri dies ſalutis ſunt, omnes vitæ huius dies: in quibus cùm me vt fidelem Dei miniſtrum exhibere debebam, in multa patientia, tribulatione, auſteritate, pœnitentia; nonniſi in vanitatibus, peccatis, & diſſolutionibus vixi, & omnes de vita meliore conceptus in ſenectutem decrepitam conieci. *2. Cor. 6.*

Cur ô cæce, nefarie, & miſer peccator differs vitijs emergere! cur primas vitæ directiones in vltimam vitæ horam reijcis? O ſtulte, interea dum vires tibi ſuppetunt, ad Dominum conuerti deberes, nam in diluuio aquarum multarum, cum nimirum varijs mortis turbinibus ac procellis agitaberis & concutieris, ad Deum tuum, teſte Dauide, difficulter admodùm approximabis, ſi interea dum vixiſti ab eo te ſequeſtraſti. Et forſitan, cum pœnitentiā agere volueris, non admittetur, & *Magna cæcitas eſt differre pœnitentiam.*

ſæpe, quæ circa vltimum vitæ tempus agitur, vana eſt & parum prodeſt.

2. Reg. 19. Dauid cùm ſuperato hoſte glorioſus & triumphans Ieroſolymam inueheretur, Semei qui olim in illum contumeliarum plauſtra exonerauerat, illi obuiam proceſſit veniam delictorum petiturus, obſecrans præteritorum vt obliuiſceretur; at quamuis tunc illi iniurias rex videretur condonaſſe, & omnium oblitus eſſe, poſtea tamen illum interfici iuſſit, eò quòd pœnitentia illa Semei voluntaria & ſpontanea non eſſet, ſed coacta. Idem omnino tibi infelix, circa mortis horam poterit contingere: neceſſitate enim ad pœnitentiam fugere coactus, Deoque tuo occurrens veniam & miſericordiã ob delicta & iniurias toto vitæ tempore in illum irrogatas poſtulaturus, forſitan ab illo, qui te hactenus tam benignè ſuſtinuit ad æterna tormenta mortemque ſempiternam condemnaberis.

Exod. 14. Aegyptiorũ rex Pharao, at peccator alioquin peruicaciſſimus, ſerò admodũ culpã agnouit, tùm demũ ſcilicet Deũ inuocauit cũ in medijs rubri maris fluctibus verſaretur, cumque aquis intumeſcentibus eò vnde venerat, redire contenderet, concluſus ab aquis miſer cum vniuerſis copijs ſubmerſus eſt. Triſte profectò calamitatis meæ futuræ præſagium: timere nempe debeo, ne, qui toto vitæ tempore Pharaone in Aegypto mundi huius vixi peruicacior, dũ venerit funeſta illa mortis hora, & rubris me iudicij aquis immerſũ videro, tunc demũ Deum agnoſcens, & retrò ad agendã pęnitentiã redire ſatagens, nimis ſero ſit, & furoris illius fluctibus obruar.

Serò nimis fatuæ *illæ* virgines adornarunt

Digitized by Google

lampades ſuas quibuſcum ad nuptias ingrederentur, atque ideo ad ſponſi conuiuium nõ ſunt admiſſæ, ſed clauſa illis eſt ianua: ſerius ſcil. eſt, ac ſtoliditatis quoddam indiciũ, in mortis hora ſalutis lampadem accendere, & tunc cõſcientiæ ſuæ conſulere, cùm tẽpus erit ad nuptias cæleſtes introeundi. Quam igitur metuendũ eſt, ne mihi tunc ianua occludatur, mihi inquã, qui ad illud vſque tempus omnes meas pœnitentias differo. Matt.15.

Confiteberis, ait Eccleſiaſticus in ſalutaribus ſuis conſilijs, *viuens*, *viuus & ſanus confiteberis & laudabis Deum & gloriaberis in miſerationibus illius*. Et meritò, quamdiu enim ſoſpites ſumus & vita ſana fruimur, Deo confeſſio & gloria danda eſt. Sed quæ mea dementia! cõtrarium penitus egi: quãdiu enim ſoſpes, incolumis, & vegetus fui, numquam Dei mei magnitudinẽ ac potentiã volui confiteri, imò nec honorẽ illi aut obſequiũ vllũ exhibere: ſed in mortis horam, & in ætatem morbidam emẽdationem & pœnitentiam reſeruaui.

Væ qui ſpernis, nonne & ipſe ſperneris? ait Iſaias. quã igitur infelix ipſe ſũ! credendũ quippe eſt, quòd quemadmodũ Deũ meũ ſpreui, dum vixi, ita me ille viciſſim ſpreturus & neglecturus ſit, in mortis articulo: cũque ab illo deſertus fuero forſitã ſine vlla illius memoria moriturus ſim, illius in mortis hora oblitus, cuius, dũ vita potitus ſum, nolui recordari. Iſai.33.

Huius occaſione ait Propheta, *Nõ eſt in morte qui memor ſit tui*. Eſt hoc vaticinium, quo ſimul ipſe calamitatis mihi inſtantis admoneor, me, qui ſemper pœnitentiam in horam illam extremã differo cũ iam vltima dies Pſal 6.

illuxerit forſitan miſericordiæ Dei obliturum, cuius maieſtatem ita irritaui, ac patientia abuſus ſum.

Iſai. 36.

Ait in cantico Ezechias rex, *Viuens viuens ipſe confitebitur tibi.* quaſi diceret: Is ſolùm qui in viuis eſt, tui recordabitur Domine, non verò qui in extremo vitæ ſpiritu verſatur. Et verè profectò dixit: è cuius verbis intelligere poteram, me, quoniam Dei mei oblitus eram, eumque neglexeram in iuuentute, in mortis hora difficulter admodùm illius recordaturum, cùm tamen in illam omnem ſpem meam differam.

Confeſſio delictorum in mortis hora noxia eſt.

Latrones & prædones non prius delicta fatentur, quàm vbi in eculeo ſunt, & ad ſupplicia rapiuntur, quæ tamen confeſſio illis non prodeſt, ſed mortem & condemnationem adfert; inque patibulum agit. Ita fortaſſe mecum agetur, cùm enim Dei mei gloriam atque honorem deprędatus ſim, totq; maleficia toto vitæ tempore admiſerim, nullamque vnquã delictorum confeſſionẽ inſtituerim, forſitan, cum in mortis articulo, tormentis extremis preſſus, eadem confiteri voluero, inanis ac inutilis erit confeſſio, ſed econtrà damnationem mihi & mortem æternam cauſabitur.

Semper in Deum ſperet peccator.

Quid igitur clementiſſime ac benigniſſime Deus iam acturus ſum? quid conſilij capturus? quò me vertam? Ipſa ſiquidem peccatorum copia, ſcelerum enormitas, ac ſola negligentiarum memoria ſufficiunt, ad me in deſperationis abyſſum præcipitandum, & omnem mihi ſpem veniæ aut remiſſionis obtinendæ auferendam. At in his periculis conſtitutum, fauoris tui ſidus, & naturalis tua clementia, in pedes

des me erigit,& eamdem mihi veniam ſpōdet, quam olim Latroni & Mariæ Magdalenæ demonſtraſti.

Peccator non poſſet expiare delicta ſine Dei miſericordia.

Scio certiſſimè, Domine, ac probè teneo, quòd quamuis tot effunderem lacrymas, totq; ederem ſuſpiria, quot in oceano aquarum ſunt guttæ, quotque per totum annum venti flant, nunquam tamē, negligentias meas & vitæ prę teritæ delicta dignè deplorare poſſem. Quin & miſericòrdiarum tuarum magnitudini innixus credo, me à te admittendum, vt tandem pœnitentiam agam: & quantum ad negligentias & delicta hactenus commiſſa, reliquum ſpero, vitæ admittes, vt in illo veniam implorem & ſcelera lacrymis eluam.

Inſigne peccatoris propoſitum.

Hoc igitur Deus potentiſſime ac glorioſiſſime iam propono, volo inquam ac deſidero, reliquum vitæ meæ tempus ſine vlla emendationis procraſtinatione, ad vindictam de ſceleribus ſummendam & agendam pœnitentiam inſumere, & quod hactenus facere diſtuli, iam abundè præſtare, itaque tibi plenè ſatisfacere; oculi ſiquidem aſſiduè flebunt, cor nil præter ſuſpiria, os nonniſi ſingultus edet, & omnes vitæ dies in dolore, luctu & planctu tranſigam.

Digitized by Google

HERACLITI CHRISTIANI,

PARS SECVNDA.

IN QVA LACHRYMÆ PECCATORIS POENITENTIS exprimuntur.

CAPVT I.

DEPLORAT VOLVPTATVM ET GAVDIORVM MVNDI huius vanitatem.

Planctu terra meo reſonet, ſingultibus aër,
Condoleantq; mihi ſidera, terra, fretum.
Ergo vale luxus, valeas damnoſa voluptas,
Sint mihi deliciæ, plangere, flere, queri.

Ad ſolas lacrymas confugiat peccator.

IAm te infelix peccator, quo maior in orbe hactenus non vixit aut viuit, neceſſe eſt, coram omnibus confundi, iam tempus eſt, & profectò promereris, vt omnium hominum ſpectaculum fias, & ludibrium: quare age ad ſolas lacrymas velut auxiliatrices certiſſimas confugito & confuſione ac deſolatione plenus, abditum quoddam antrum ſubi, in quo continuo delicta eluas fletu.

Peccator ſe contriſtet & humiliet.

Tempus eheu eſt, vt ſolitudinem & deſerta ingreſſus, ſuperbiam meam exuam, cornua deiiciam, & in me ipſo dolorem concipiam triſtitiæ me iam dedam neceſſe eſt, vt fletu oculos repleam, & lachymis innatem. Iam eheu mortem non horreo; omnia mihi iam diſpli-

Digitized by Google

diſplicent, & in primis miſera mea vita & ſceleribus contaminata.

Non me videat ſol impoſterùm niſi lachrymantem, nullus me deinceps audiat niſi ſingultientem & gemiſcentem. Lachrymis ſtratum, linteamina, & culcitram meam quotidie iam rigabo; reliquum vitæ nonniſi in pœnitentia traducetur; & pœnitentia & vitæ auſteritas vnicæ deliciæ mihi ac voluptas futura. *Peccatoris deliciæ eſſe debent auſteritates.*

Auſimne tot admiſſis criminibus, riſui me dedere? deceretne poſt vitam tam nequiter tranſactam lætitiæ indulgere ac deliciis? nequaquam; ſed deiicere oculos, & horrore totus coram Deo meo quem ad iracundiã prouocaui contremiſcere volo. Aequanimiter omnes iniurias & aduerſitates velut iuſtam delictorum meorum caſtigationem ac ſupplicium ſuſcipiam.

Par eſt, vt perpetua in anxietate viuam, afflictionibus variis premar, nulla quiete mens perfruatur, ſed continuis conſcientiæ ſtimulis pungatur: lacrymæ quoque manantes, quæ lumen oculorum meorum præ aſſiduitate exſtinxêre, iuſti furoris Diuini ardorem ac flammam exſtinguant, Deumque mihi propitium reddant. *Non decet peccatorem riſus.*

Nullum deinceps ſanum in corpore membrum ſentire volo; at potius, vt criminum meorum vindicta ad imas vſque oſſium medullas pertingat; nulla in me ſit pars impoſterũ, quæ non mea mihi peccata exprobret, ac pœnam ſuſtineat: languere præ dolore volupe erit; oculi impoſterùm ad nihil conducant, niſi vt miſeriam meam contemplentur. Anima verò ſuam vt calamitatem ſentiat & agnoſcat. *Lacrymæ peccatoris furoris diuini ignem exſtinguũt.*

Neque enim decet nefarium, cœlo terræque exoſum, qualis ipſe ſum, ridere, ineptire, deliciari & gaudio indulgere.

Tob. 5. *Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris ſedeo?* aiebat ſenior Tobias cum Angelo loquens. Potiori ipſe iure hæcce repetere verba poſſum, qui in denſis & opacis mundi huius tenebris victito. Ecquod in illo gaudium ſperem? ecquod ſolatium prætendam? ecquas delicias pollicear? Ipſæ mihi lacrymæ ac ſuſpiria mortem potiùs accelerent ac vitæ filum abſcindant.

Simile. Puer qui in tetro natus eſt carcere aut in ſpelunca aliqua obſcuriori, ludere idcircò & deliciari non omittit, eo quòd nunquam ſolem viderit, quidque lumen ſit ignoret. Huic ego verè ſimilis ſum: conceptus quippe & educatus in caliginoſis peccati carceribus, in ijſdem agere mihi videtur voluptas: at cùm ſortem iam meam & ſtultitiam agnoſcere incipio, mihi ipſe penitus diſpliceo, & nonniſi in planctu, ac ſuſpirijs iam viuere eſt animus.

Pſal. 10. Num 11. Filij Iſraël in Aegyptiaca captiuitate nati & educati, non aſpirarunt, vt teſtatur Pſalmographus, ad terram deſiderabilem, neu de libertate magnoperè ſolliciti fuerunt; adeò vt & ſæpius in Aegyptum redire, & ſeruitutem denuò ſeruire voluerit. At nunquam mea ſtoliditas tanta erit, neu tanta mea cæcitas: quamuis enim in peccati ſeruitute educatus ſim, & ſæpè libertatis meæ ius repudiarim, de beatitudine mea ne hilum ſollicitus, non tamen perpetuum eſſe mancipium volo, & communi hominum tyranno ſine vlla libertatis ſpe famulari ne at Deo meo ſupplicare, è captiuitate vt me educat, & in priſtinam me liber-

Digitized by Google

libertatem reſtituat. Hoc nempe ab illo quàm enixiſſime contendere geſtio obteſtans & lacrymans.

Verus pœnitens delicias fugiat.

Cum igitur Deus, ille miſericordiæ Pater oculos mihi dederit, vt periculum in quo verſor,& ſtatum in quem mea me ſcelera coëgerunt intuear,nullum impoſterum in obſcuro vitæ huius carcere gaudium conſectari geſtio.

Apage voluptas, procul hinc diſcedant deliciæ atque omne mundi ſolatium. Veſtras mihi Eremicolæ, qui in deſerto procul ab hominum conſortio ſequeſtrati viuitis,lacrymas reſignate,& triſtia exercitia veſtra in me tranſfundite.

Simile.

Non habet viator, qui de itinere quod ingreſſus eſt,non eſt certus, lætandi occaſionem; neſcit enim num deuius eat nec ne. Ita quoque ſtolidus eſſem profectò ac demens, ſi in peregrinationis huius itinere gaudia deliciaſque captarem, vtpotè qui neſciam an à ſalutis tramite deflectam, nec ne, & num trames quem ingreſſus ſum,ad æterna gaudia, num verò ad tormenta me ſit deducturus.

Mundi gaudia non ſunt durabilia.

Stolidum eſt profectò mundi gaudia ſectari,& in hoc inferiori mundo ſolidam quamdam voluptatem ſibi fingere:ſtolidum eſt deliciarum roſas è vitæ huius ſpinis colligere velle,& ab hac lætitiam ſperare,quaſi in æternum ſit permanſura.Ideo numquam hîc ridebo, & quamdiu hic agam,perpetuo in luctu, planctu & triſtitia vitam traducam.

Mundi gaudium deſinit mox vbi incipit.

Mera vanitas & ſtultitia eſt, illo mentem gaudio ſatiare velle,quod priuſquam cœperit, euaneſcit,& quod prius exſtinctum, quàm ortum. Ideo lacrymis innatare volo,& pœni-

tentiæ oceano animam immergere, nec in vanis mundi gaudiis ſpem ponere in poſterùm.

Gaudebat & plaudebat purpuratus Aman, quòd Regi Aſſuero præ cæteris gratus & familiaris eſſet, quodque ſolus à Regina ad conuiuium vocatus eſſet: ſedere eodem ipſo die, quo ita ſe efferebat, & à Rege hiſce honoribus affectus erat, à regia menſa abreptus fuit, in crucem quamprimùm agendus. Quo exemplo edoceor, non eſſe in mundi proſperitatibus vſque adeò confidendum; ſed conſiderandum potiùs, quo gaudiorum ac voluptatum illius malacia maior, eò tempeſtates & procellas eſſe magis formidandas. Quapropter mare hoc anceps & procelloſum amplius iam nauigare nolo, ſed in portum certum me recipere, portum inquam pænitentiæ, luctus ac lacrymarum. *Eſth.* 7.

Holofernes princeps exercitus Regis Aſſyriorum vino obrutus,& epulis exquiſitis refartus lætus & gaudens cubitum conceſſit;& ecce eadem ipſa nocte manu muliebri iugulatus, inglorius occubuit, & animam vnà cum vita amiſit. Hoc ſapere exemplo decreui, nec fallacibus mundi deliciis nimiùm confidere, ipſæ quippe nihil ſunt aliud, quàm perfidiæ & traditiones, quæque nos exoſculantes, fallunt, & mox vt natæ ſunt, moriuntnr, nec permanere queunt aut diù durare. *Iudith.* 13.

Lætus & iucundus in Siceleg erat Dauid rex, ſpolia & manubias inter duces ob rem benè geſtam diuidens;ſed vbi inopinatus de morte Saulis & amiciſsimi Ionathæ, deque totius exercitus internecione allatus nuncius, omnis mox lætitiæ iubilus in triſtes planctus & næni- *2.Reg.* 1.

as eſt

as eſt conuerſus. Hic ego & ſimul omnes edocemur, nihil in mundi huius gaudiis certi haberi poſſe, eaque inſtar arenæ, inſtar maris, ac denique venti inſtar quàm celerrimè commutari. Quapropter nunquam in illis confidã, & gaudium meum, imò omnem vitæ meæ lætitiam ſemper in luctum conuertam.

Prima, quam emiſi iamiam natus, vox, ait Sapiens, ploratus fuit, nec aliud habuit rex vllus in orbe natiuitatis initium, cui ingreſſui ſimilis prorſus futurus eſt, exitus & mors. Cùm igitur plorans natus ſim, & plorans moriturus; quî fieri poteſt, vt vitam in riſu traducam? ſtultorum eſt ridere, ſapientis verò gemiſcere ac plorare. Quamdiú igitur viuam, amaro me fletu conficiam. *Sap. 5.*

Dimitte me, ait Iob, *vt plangam paululùm dolorem meum*, & lachrymis me meis exſatiẽ. Non petebat vitam ſibi dari Iob, vt riſui, iocis ac deliciis indulgeret, ſed vt lachrymis ſe exſaturaret, ſeſeque dolendo affligeret: Idipſum & ego præſtare ſatago, & ſanctiſſimũ illum virum imitando, lachrymis paſci, volo inquam, dies & annos, quos adhuc habiturus ſum, ita traducere, vt aërem repleam gemitibus, anima præ dolore emoriatur, & oculi præ lachrymarum abundantia exſtinguantur. *Iob. 10.*

Væ vobis qui ridetis, dicit in Euangelio Dominus, *quia plorabitis.* Hoc ne mihi vnquam accidat, faxit Deus; numquam ideò ampliùs in hac vita ridere aut recreationes vllas conſectari volo, ne forte in altera plorare cogar. Hæc ſiquidem vita luctibus deſeruit, altera gaudio: & qui modò rident & gaudia conſectantur, in periculo verſantur, ne cum dæmonibus *Luc. 6.*

nibus tandem aliquãdo plorent & ingemiſcãt.

Pſal.41. Dauid rex tam rigidus in auſteritatibus ſuis erat, vt lacrymis ſe velut pane, & ſuſpirijs velut edulijs quotidianis paſci diceret. Hunc ego pœnitentem imitari deſidero, firmiterque propono, non alium in poſterum panem comedere, quàm hunc doloris, gemituum ac ſuſpiriorum.

Pſal.136. Filij Iſraël in terram alienam abducti, cum hinc exilij calamitates, illinc patriæ delicias ac ſolatia animo voluerent, ſuper flumina Babylonis amariſſimè lacrymabantur. Idẽ penitus mihi accidit: cũ enim hinc vitę huius exilij ærumnas ac miſerias, illinc verò æternas delicias ac cæli, qui animæ locus naturalis eſt, gaudia contemplor, ac tum dolores quibus premor & quos flagitia mea cauſantur, intermiſceo, gemere me ac flere ſuper verticoſos miſeri huius mundi torrentes neceſſe eſt.

Beati qui lugent, dixit olim Seruator; felices inquam ſunt, quorum oculi in lacrymarum fontes commutati ſunt. Huius vt beatitudinis particeps fiam, in lacrymas totus reſolui cupio, cupio inquam caput in oceanum, & oculos in flumina conuerti.

Anima ſine lacrymis ſimilis terræ aridæ. Nequit fertile eſſe ſolum, quod pluuia non irrigatur; quamdiu verò aridum ac durum eſt, nil niſi ſpinas & vrticas profert, ac viperas gignit. Ita quoque animæ, quæ dulci lacrymarum pluuia non irrigantur, nonniſi vanitates & immunditias producunt, ſed lacrymis & fletu irrigatæ, meritis abundant. Toties igitur, tamque frequenter meam irrigari cupio, vt, quæ nonniſi ſpinas & lolium germinare ſolebat, lætas omnigenarum virtutum ac meritorum propagines proferat.

Scri-

Digitized by Google

Scriptum eſt in Geneſi, *Omnis caro corruperat viam ſuam:* quã corruptionem vt Deus tolleret & expiaret, vniuerſale diluuium terræ ſuperficiei induxit, quod eamdem emundauit: De diluuio quodam lachrymarum hic tecum ago anima mea: & ſanè ſi ſanctæ illæ aquæ cor tuum irrigarent, & genas madefacerent, omnis in te caro, omniſque ſenſualis concupiſcentia emoreretur, atque ita penitus ab omni macula expurgata, mundareris. O beatum diluuium, quod corpora mortificat, mundi vanitates extinguit, appetitus eneruat, atque animas ſuper niuem dealbat! Gen. 6.

Antequam comedam ſuſpiro, teſtatur de ſe Iob. Eia agè anima Iobum imitare, à ſuſpirijs incipe & in lachrymas deſine. Priuſquam edas aut bibas nō prodeant pectore ſuſpiria, ſingultu tuum diffringe pectus, & vitæ præteritę delicta ac ſcelera inceſſanter deplora. Sint iam dolores tibi deliciæ, anguſtiæ voluptates, ac gemitus ſuauiſſimum pabulum ac nutrimentum. Iob. 3.

De mundanis in Iob ſcriptum legimus, *Ducunt in bonis dies ſuos, tenent tympanum & citharam, & gaudēt ad ſonitū organi, & in puncto ad inferna deſcendunt.* Hos æmulari nolo: at aliud longè vitæ genus ſeligere, voluptates ſcilicet, tripudia, & muſicam proculcando, lamentis, doloribus, & planctibus me dedere, vt contrariū iter ingreſſus & ab inferis cymbam deflectens, portum tandem cæleſtem ſubire, & cæleſtem illam æternamque regionem ingredi merear. Iob. 21.

Patriarcha Abraham epuloni apud inferos ſepulto dicebat: *Recordare, fili, quia recepiſti bona in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala; nunc autem* Luc 16.

tem

tem hic conſolatur, tu verò cruciaris. T[illegible] de reuerà exemplum, quo tamen edoceor, [illegible] hoc in mundo gaudere voluero, verendum mihi eſſe ne in altero crucier & caſtiger: contrà verò ſi hic luxero & ingemuero certiſſimâ affulgere ſpẽ inter choros Angelicos tandẽ aliquando iubilandi. Valete igitur deliciæ, valete voluptates ac gaudia, neque enim in poſterum quidquam me delectabit, quàm ſuſpiria & fletus.

Eccleſ. 7. *Melius* eſt, ſcribit Eccleſiaſtes, *ire ad domum luctus, quam ad Domum conuiuij.* & verè profectò ſcripſit, imo verè rem ita ſe habere comperio, mecumq́; ſtatuo viſitare ſæpiùs loca dolorem & afflictionem ſpirantia, quàm ſuperba Magnatum palatia, riſu diffluentia, & cachinnis crepantia. In illis namque diſcrimina in quibus viuo, ac quæ me circumſtant mala ediſcam, in his verò eadem agnoſcere non potero.

Iob. 1: Epulabantur feſtinè filij Iob, & riſui indulgebant, cùm domus de repentè corruit, atque triſti omnes ruinâ, nihil minùs cogitantes, inuoluit. Hoc diſcam exemplo gaudia & voluptates cùm tam noxia ſint, contemnere, & lachrymis ac pœnitentiæ indulgere. Gaudijs valedicam, fletumque & lamenta toto vitæ tempore conſectabor.

Prou. 14. Scripſit in Prouerbijs Salomon, *Riſus dolore miſcebitur, & extrema gaudij, luctus occupat.* Veriſſimum hoc eſt, & res ipſa docet: ſi enim manè riſeris, veſperi fletus & lamenta ingruẽt. ſemper in hiſce mira dominatur viciſſitudo: nihil hic fixũ ac permanẽs, omnia inconſtantiæ ac mutabilitati ſubiecta ſunt: quapropter relictis

gau-

gaudijs, triſtitiam ſectabor, & vanitatem repudians, doloris partibus adhærebo.

Tempore Noachi epulabantur homines, comedebant, potabant luxuiique indulgebant & carni, ſed diluuij furor, qui illos de repentè inuaſit, mox huic gaudio finem impoſuit. O fallax gaudium, quot tu animas perdidiſti? quot mundani miſelli te conſectantes & delicijs inhiantes vehementibus diuini furoris vndis ac diluuio miſerè obruti periêre? numquam igitur tibi fidam, ſemper mihi ſuſpectum eris, me potiùs lamentis & planctui dedam. *Gen. 7.*

Ingrati Hebræi vitulo aureo erecto in ſolitudine tripudiabant læti & hilares, &, ecce ſubitò ira Dei cecidit ſuper eos, & eâdem ipsâ die viginti tria hominum millia gladio vindice exterminati ſunt. Rideat igitur, tripudiat, delicias conſectetur, quicumque voluerit, diuinam hauddubiè iram prouocat, idololatriam exercet; equidem in deſerto hoc nonniſi plorabo, pectus feriam, & humilitate gratiam mihi diuinam promereri, eiuſque iuſtitiam & vindictam impedire conabor. *Exod. 23.*

Amnon Dauidis filius, laſciuus ille & inceſtuoſus Amnon, voluptatibus inhiabat, ridebat & deliciabatur, ſed haud ità multo pòſt in menſa, in qua lautiùs biberat, & genio indulſerat, miſerè obtruncatus eſt. Ah quàm inſanit qui hiſce gaudijs fidit; quàm infelix qui horum proditionem non cauet; quam miſer qui non cane peiùs & angue eadem deteſtatur! Equidem ex tota mente illa repudio & abhorreo, & immortale illis & implacabile bellũ indico. *2. Reg. 13.*

O gau

Si animal rationis expers gemit, quantò magis, me gemere neceſſe, qui in hac vita à leone rugiente, qui exitium meum quærit, me preſſum & cinctum, à tot periculis circumuallatum, tot laqueos ad me illaqueandum paratos, intueor.

Profanus Eſau à venatione reuerſus, & lachrymari incipiens, patris ſui cor emolliuit, inflexitque vt petitis annueret. ſpero etiam me à vitiorum venatione defatigatum, ſi lachrymari cœpero & delicta fletu eluere, Deum meum patrem emolliturum, inducturumque vt miſericordiam mihi & veniam, quam ſuppliciter peto, concedat. *Gen. 27.*

Propheta Samuel deplorauit amarè perditionem animæ Saulis: Dauid quoque filium Abſalonem quem ſciebat in peccato occiſum. Ipſe etiam Redemptor Chriſtus, cùm oculos in ciuitatem Ieroſolymitanam conijceret, eiuſque cladem præſagiret, amarè fleuit. Si igitur Sancti illi, imò & Dei Filius aliena peccata ſic deplorarunt; quantò maiori iure propria me deplorare par eſt, eorumque veniam à Deo meo poſtulare? *1. Reg. 15.* *2. Reg. 18.* *Luc. 19.*

Axa filia Caleb Hebræorum ductoris, ſuſpirans petebat à patre terram irriguam, nam aridam dederat & arentem. Hoc tibi allegoricè adaptes anima mea, ſuſpira inquam, & ſanctam à Patre tuo cæleſti multis crebriſque gemitibus & lamentis compunctionem & donum lacrymarum poſtula. *Ioſue. 15.*

De Anima ſancta in canticis ſcriptum eſt, *Quæ eſt iſta quæ aſcendit de deſerto, ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris & vniuerſi pulueris pigmentarij.* Hoc tibi dictum crede *Cant. 3.*

Digitized by Google

Anima mea, ac tibi perſuade, fumum lacrymas, quas in vitæ huius deſerto effundis, de quo modò ad cęlum aſcendis, per compunctionem quamdam & affectum rerum diuinarum elicere. Plora igitur, deplora, & numquam lacrymarum tuarum habenas contrahe.

Gen. 7. Tumentes diluuij vndæ Noei arcam in ſublime ſuſtulerunt, & ſupra ſumma montium cacumina. Ita volo, vt lacrymæ quæ oculis meis deſtillabũt, ad rerum ſublimium contemplationem me ſuſtollant, vtque earum acredine peccata mea ſuffocentur & quemadmodum Aegyptij, ſub rubri maris vndis, ſubmergantur. (Exod. 14.)

Ezech. 18. *In quacumque die ingemuerit peccator*, ait apud Ezechielem Dominus, *omnium iniquitatum eius non recordabor amplius.* Ita igitur Domine Ieſu iam plorabo, totque lacrymas effundam, mei vt miſerturus ſis, delicta remiſſurus, omniumque commiſſorum memoriam penitùs abiecturus.

4. Reg. 5. Naaman Syrus cùm in Iordane ſeſe lauiſſet, corporis ſanitatem conſecutus eſt, & à lepra penitus purgatus. Ita quoque mihi perſuadeo, lacrymarum flumine ablutum perfectam animæ ſanitatem me conſecuturum, & à vitiorum lepra emundandum.

Hæc ſcilicet ſpes mea, hocce meum propoſitum, mei igitur miſerere, lacrymas meas intuêre, quarum tantam oculis copiam effundam oceanum ex ijs vt conflem, qui omnia delicta mea obruat. Sole per diem ſplendente, & lunâ per noctem ſemper in lachrymis ero. Suſpiria mihi erunt, riſus; dolor, muſica; lamenta, deliciæ; & auſteritas, vita.

CAP.

CAPVT II.

OB PROPRIAM SVSPIRAT MISERIAM.

Etſi nox terris inducat opaca tenebras;
Atque aurora diem lucida mane vehat;
Semper me flentem lamentantemque videbunt,
Quando ſubit miſeræ ſortis imago meæ.

REGIVS Propheta iniquitates ſuas deplorans, ac vindictam de illis expoſcens dicebat, *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non cuſtodierunt legem tuam.* Id ipſum hodie dicere cupio cùm meas miſerias intueor, peccataq; mea exterminare deſiderans coram Deo proteſtari, nullam me oculis quietem indultu-rum, nec vmquam fore, vt lachrymæ exareſcãt, ſed perpetuum earum riuum fore, eo quòd Dominum offendi; & maleficijs meis illius maieſtatem irritaui. *Pſal. 118.*

Cùm ignis domum aliquam occupauit, periculumque eſt, ne ad vicinos ſerpat incendium, præſentius nullum remedium eſt, quam aquam effundere, quæ ignem exſtinguat. Ita quoniam animam furioſo paſſionum incendio correptam, & vitiorum igne æſtuantẽ contemplor, nullum melius aut aptius ad illum ardorem ſopiendum, remedium innenio, quam ad ſalutares lachrymarum aquas, recurrere vt his affuſis, cócupiſcentiarum fomes & appetituum titio quamprimùm exſtinguatur. **Simile.**

Elias Propheta, ſolitudinis ille incola aquâ ſacrificium ſuum aſperſit, quam affuſionem Deus ratam habuit. O quam egregium ſacrificium eſt peccatoris pœnitentia! huic ſimile Deo offerre decreui, atque hoc circumſecus limpida lacrymarum mearum aqua aſpergere, quod ſpero benignis ac propitijs illum oculis intuiturum, ac miſericordiam, meas contemplando miſerias, mecum exerciturum.

Pſal. 73. Veram pœnitentis perſonam gerens Propheta Regius, Deo dicebat olim, *Contribulaſti capita draconum in aquis, tu confregiſti capita draconis, tu dirupiſti fontes & torrentes.* Dracones ſunt peccata, aquæ verò in quibus merguntur, ipſæ ſunt lacrymæ. Tot igitur lacrymas effundam, & fluuios ita intumeſcere faciam, vt omnes illos dracones & vitiorũ crocodilos tandem ſim obruturus & exſtincturus.

Heu quantum ex nunc anguſtiæ interiùs perſentio! cor mihi iam dolore diſrumpitur, non ſufficiunt ventum pulmones, niſi ventum paſſionum mearum, qui eoſdem animans, animam mihi aufert ac vitam. Raucedine iam penitus vox corrupta eſt, & omnis faciei color euanuit; adeò vt nonniſi triſtis mortis ſim imago. Meiipſius, fateor, mali auctor ſum ac meæ mihi manus mortem & ęrumnas fabricatæ ſunt.

Peccator ſui ipſius mali auctor.

Tuam in me iracundiam, Deus bone prouocaui, miſericordiam tuã, bonitatemq; nefaria peruicacia mea violenter coegi, tela furoris in me eiaculari, coegi inquam te virgam in manus arripere, tuam vt me iuſtitiam edoceres, ſimulque oſtenderes, peccata quæ admiſi calamitatum in quibus modò verſor, quęque ceruices meas confregêre, cauſam eſſe. Ita

Miſericordiam Dei cogit.

Digitized by Google

Ita eheu! calamitates meæ excreuêre, & intumuêre, nulla mihi vt conſolatio, niſi in planctu & lacrymis ſuperſit. Audite igitur populi, & aurem adhibete querelis ac lamentis meis nationes remotæ, meamque miſeriam & ærumnam reſpicite.

Non debet eſſe dolor ſimilis dolori pœnitentis.

Videte vicini, ſi eſt aut fuit vmquam dolor ſicut dolor meus. Intima dolorum meorum ſcrutamini penetralia. Videte numquid ſimile ſol vnquã aſpexerit. et ſi manus ad ſuccurrendum extendere nolitis, oculos ſaltem commiſerationis ad me conuertite, meiq; miſelli miſeremini: Et, niſi marmorei eſtis aut adamentini, mea vobis mala lachrymas excutiant.

Nullus hodiè, fateor, me viuit calamitoſior, adeò vt & ſaxa ſenſus expertia, malis meis ad plorãdum flectere poſſim. à capite me ad imos vſque talos dolor inuaſit, nullaque in corpore pars eſt, quæ doloris expers ſit, meamque ruinam non perſentiat.

Infelix peccatoris conditio.

O noua rerum nouitas! ô durum & grauem ictum! Quò me cumque vertero, noua doloris facies ſeſe offert, & nouum calamitatis genus. Hem me infelicem. Video ſiquidem miſeram animam meam doloribus circumuallatam miſerè pereuntem & elanguentem. Video corpus hoc, eius inquam compar, miſerè affectum & euanidum, oculi ſiquidem hiant, os deductum eſt, & extremum ſpiritum ſingulis videtur momentis velle emittere, & rectâ ad mortem properat.

Tarditatem ſupplicij Deus grauitate compenſat.

Quam fatale & horribile ſpectaculum hoc eſt Deus bone! Ecce quomodo me caſtigâris, ecce quomodo ſuperbiã meam domueris, oſtendiſti Domine iuſtè me puniendo, æquum te eſſe,

nullumque excipere, quem non aliquando caſtiges & quo diutiùs peccatorum vindictam differs, eò horribilius & grauius ſupplicium infligere, dilationem ac patientiam tuam ſuppliciorum grauitate compenſando. Ipſum iam reuera experior, & damno meo nimiū ſentio.

Par igitur eſt me dolore confectum in terra proſterni, humeriſque demiſſis meā deplorare miſeriam; par eſt inquam, cinere caput conſpergere, & quàm enixiſſimè petere, vt miſerum hocce corpus in cinerē quamprimùm reſoluatur, ſacco me cōueſtiā neceſſe eſt, vt ſola pedū vmbra, & ſepulchri mei locus appareat..

Et ſanè cum calamitates meas intueor, & ſortem meam contemplor, lacrymis innatem & præ lachrymarum copia oculos amittam neceſſe eſt, cor etiam palpitet, non ſecùs ac ſi mihi exta euellerentur; dolore emoriar & luctu, oculos deijciam, caput dimittam, & amariſſimo genas fletu humectem.

Agite igitur, oculi, in torrentes conuertamini, noctu diuque lamentemini, nullam quietem ſuſpirijs anima concede; ipſi pro te loquantur ſingultus ac gemitus, ac tuas ſuſtolle palpebras, & in cælum eleua, certò confidens inde tibi auxilium venturum. Reſpondeant igitur lamenta miſerijs.

Ad ſolas lacrymas confugere peccator debet.

Aliò etiam confugere non poſſem, niſi ad oculos meos, in ſolis lacrymis ſpes & ſolamen conſiſtit, quas magna cum copia effundam, atque vitæ meæ miſeriam amarè deflebo & tuam imprimis, ô anima mea.

Non debent deeſſe pecca-

Atque eheu! vt malorum finem non facio, ita nec oculi lachrymarum. Cùm afflictio cor meum

meum premat & opprimat, lachrymas inde profectò velut è ſpongia exprimere debeo: atque huiuſmodi tamdiu vitam ducam, donec mei Deus commiſeratione tactus, in gratiam me admittat, & flammantem illius furoris æſtum lachrymis exſtinxero. *tori lacrymæ.*

Quid enim quæſo facerem aliud, vt qui tot coram oculis admiſſa videam crimina, tantam annorum ſeriem malè collocatam, tot ſcandala data proximo, tot virtutes neglectas? ferreus eſſem & æneus profectò, ſi lachrymas inhiberem, & quamuis alioquin ferreus eſſem; dolor profectò meus ipsũ liquefacere poſſet, & in lacrymas reſoluere; & ſi fortè lacrymarum vnda non ſufficeret, ipſum ſanguinem eliceret. *Cur peccator flere debeat.*

Sunt eheu! calamitates meæ infinitæ, & miſeriæ meæ ſine numero; quæ vltra verticem meum excreſcunt, & à quibus propemodùm ſuffocor, adeò vt aliud facere nequeam, quàm alta voce inclamare, & tremebunda ac ſuſpirabunda voce, quæ & rupes emouere queat, dicere, miſerere, oppitulare, ſuccurre Domine, emorior, niſi opem & auxiliũ præſtes, emorior.

Video me iam velut in abyſſi cuiuſdam fundo, & carceris profundo conſtitutum, itaque caligine excæcatus ſum, vt neſciam lumen, an & ſol in mundo aliquis ſuperſit, atque vbique in tenebris mihi & obſcura caligine verſari videor. Ipſæ iniquitates ſunt, quæ mihi diem ac lucem eripuerunt, atque rebus omnibus colorem ademerunt: peccata inquam ſunt, quæ in has me miſerias cõpulerunt, & deſertũ quoddã in anima effecerunt, virtutes in ſolitudinem, & bona opera in veterem maceriã commutarunt, *Mala quæ peccatum animæ adfert.*

runt & nonniſi dolorem amaritudinemque mihi reliquerunt, tam triſti oculos ſpectaculo afficentes, & tam funeſtis animum cogitationibus opprimentes.

Natura plurimas nobis miſerias adfert.

Quod verò imprimis me afficit ac dolorem adauget, eſt, quòd videam, præter extremam, quam peccatum in animam inuexit, calamitatem, ipſam hominis naturam nouam etiam, quantum in ſe eſt, procudere, & iam inde ab incunabulis variis nos miſerijs inuoluere: videtur quippe homo iam inde coactus, ſucceſſionem hæreditatemque admittere malorum: quæ vt euitem, mortem oppetere malim, adeoque vt miſerrimum omnium hodie viuentium me dicere meritò queam.

Iob.13.

Dixit olim Iob, *Homo natus de muliere, breui viuens tempore repletur multis miſerijs.* Quam meritò hiſce verbis Iob vſus eſt. Sciebat nimirum, quod & ipſe nunc ſcio, naturam quæ erga nos vt nouercam ſe geſſit, cùm fragilitatem nobis in matrem, & breuitatem in vitam dediſſet, miſerijs nos varijs obruiſſe, quæ continua ad nos ſucceſſione deuoluuntur; quibus nemo eximi poteſt, niſi ſimul & vita excidat. Quod profectò miſerum eſt & æternis dignum lacrymis, ac perpetuo vt in luctu verſemur.

Cur vita hominis breuis.

Et ſane vita hæc noſtra ſcatet malis, hominiſque conditio adeò miſera, vt mors optanda, non reijcienda, ac loco remedij non verò ſupplicij tenenda ſit. Ideo nempe Deus breuem hominis vitam fecit, vt calamitates & mala, quibus obnoxia eſt, morte finirentur, & per annorum breuitatem terminarentur.

An non miſerum profecto eſt naſci, viuere & mori vt mancipium: an non conditio fragilis

gilis, dies vitæ à fletu inchoare, eoſdem deinde in laboribus agere, & cum dolore & anguſtia finire? annon flebilis ſors eſt, vitæ vt participes reddimur, infinitarum ſimul ærumnarum participes reddi? ingemiſco & præ dolore emorior dum vel ſemel id animo voluo. *Naſcitur homo mancipium & ita moritur.*

In *iniquitatibus conceptus ſum & in peccatis concepit me mater mea*, ait calamitatem ſuam deplorans Pſalmiſta. O conditionem miſeram, miſerum eſſe & miſerijs inuolutum iam inde à conceptus puncto in miſeriam ingredi, dum vitam ingredimur; peccatis ſubijci, cùm mundi ſubiecti & vaſalli ſimus. Ecquis Deus bone, hiſce auditis malis non ingemiſceret? Equidem ita eadem apprehendo, vt quamuis oculi lapidei forent, in lacrymas penitus reſoluerentur; & cor quantumuis ferreum eſſet, hic emoliretur, & nonniſi lamentis indulgeret. *Pſal. 50.*

Annon vita hæc, anima mea quam viuis, tribulationibus circumdata eſt, aduerſitatibus referta, laboribus & moleſtijs plena? an non certiſſimum eſt, pro vnica voluptate, qua fruitur, mille ei moleſtias & anguſtias compenſando refundi? Adeo vt non vita, ſed mors potiùs debeat apppellari. quis igitur non fleat, quis non plangat & lamentetur? *Vita hæc labore plena.*

Ecquæ miſeriarum abyſſus eſt, quàm miſera ſors, videre hominem adeò inopem & mendicum, vt veſtimenta & induuias à beſtiarum mutuetur exuuijs, victum & cibum ab auibus emendicet, & in ſudore vultus veſcatur pane ſuo? Quæ tamen brutis & animalibus vltrò ſuppetunt, quæ hæc aliunde mutuando non emendicant. Quod dùm cogito & animo voluo, elangueo & vitam perdo. *Quidquid habet homo vt mutuum habet.*

Digitized by Google

Sunt auibus alæ ad volandum, animalibus vngues & dentes, quibus ſe tueantur; alia celeritate & pernicitate pollent, vt pericula imminentia effugiant. Solus homo his omnibus deſtitutus eſt, nihil enim habet, quod ſibi proprium ſit, & quidquid habet, aliunde mutuatus eſt: adeò vt lachrymis hoc vnum dignum ſit, aut nihil eſt omninò in mundo, quod fletu ſit dignum.

Animalia ſingula quid habẽt vt ſe defendant.

Vlteriuſne hominis miſeriam deſcribam? Cum optima valetudine fruitur, tunc maximis ſubiacet infirmitatibus. Hinc illum premit fames, illinc ſitis: hinc frigus bellum mouet, hinc calor; moleſtiæ illum deuexant, aër fulmina in caput illius eiaculatur, mare tempeſtates ciet, terra peſtem & contagionẽ procreat. Numquam denique quiete gaudet, numquam ſecurus, omnia illi cõtraria ſunt, an non igitur vita illius verè miſera & ærumnoſa? eſt profectò, aut nihil in mundo miſerum reperitur.

Omnia homini contraria.

O funeſtos vitæ dies! ô lugubre mundi habitaculum! ô infelicem hominis ſortem! vt quem iam inde ab incunabilis calamitates premunt, milleque moleſtiæ exagitant; quas dum mente agito, confundor & palpito, & cor meum præ metu & horrore cõcutitur, & languet.

Iam inde à natiuitate homo calamitatibus obnoxius.

Quis enim mihi ſit animus, quæ gaudendi occaſio, vbi me anguſtiis intueor circumcinctum; cumque nullum in natura mea locum videam, qui ab infortunio immunis ſit: & quod præter calamitatem meam, infinitis adhæc angar doloribus, & lubricarum voluptatum memoria vitia mea continuò exprobrem: cumque vitam tot voluptatum melle condierim, iam triſti & amaro anguſtiarum felle eamdem

dem perfuſam & potatam ſentiam.

Sed quid, ô Deus meus! an non mei miſereberis, an non miſelli te tangat commiſeratio? ſempernè rigidè mecum ages? numquam miſericordiarum tuarum compos ero? Eaſdem promereri deſidero, earumque me compotē reddere; quod vt fiat per terram membra traham, cinere caput meum conſpergam, pectus diſrūpam clamoribus, oculos in lacrymis eliquabo, & toto vitæ tempore pœnitentiam agam.

Indignationum igitur tuarum Domine, æſtum exſtingue, miſeriam meam intuere, lachrymas reſpice, tu qui vnico oculorum nutu cœlum terramque perſpicis; cuiuſque acies cordis noſtri penetralia intuetur; gemituum meorum amaritudinem benignus attende, Deus bone, qui bonitatis, omnis & clementiæ fons es; aures clamoribus meis accōmoda, qui cuncta audis & percipis. Tu es ad quem confugio, tu es ad quem planctus & lamenta dirigo. tu es cuius expoſtulo gratiam, coram te publicam pœnitentiam agere propono, quorum omnium ampliſſimum lachrymis meis, teſtimonium do, & toto vitæ tempore etiam dabo.

CAPVT

CAPVT III.

MVNDI FALLACIAM ET FRAVDEM DEPLORAT.

Rupis inacceſſæ latebras atque antra ſubibo,
Vt paſcar gemitu, & fletibus ora rigem.
Perfidus eſt mundus, fallax, contagio, peſtis,
Cui ſeruire nefas credere ſtultitia eſt.

AH quam fellaces, incertæ & dubiæ ſunt hominum vires! quam inanis ſpes eſt, quæ in mundo ſtabilitur! nihil ita perfidum, ita nihil fallax, nihil quod maiores inſidias ac proditionem continet, reperire eſt. Mundus nempè Iudas eſt, iniquus, ingratus, qui poſtquam plurima à ſuis recepit obſequia, eos fallit, prodit, decipit, mille laqueos parat, & mercedis loco infinitas ærumnas reddit. Eheu, cùm nequitiam eius perpendo, triſtes oculis erumpunt lachrymæ, & labia amariſſimè ingemiſcunt.

Ier. 19 *Seruietis Dijs alienis, qui non dabunt vobis requiem die nec nocte*, dixit olim per Prophetam Deus. Quibus in verbis ad viuum mundicolarum ſors diſcribitur; mundo enim ſeruire, Deo alieno & idolo ſeruire eſt, è cuius obſequio aliud ſperandum non eſt, quàm crudelitas, proditio, & tormenta intolerabilia.

Iud. 16 Fallacia Dalilæ illicia ac lenocinia generoſum Sampſonem ad mortem pertraxêre, eiuſque excidij ac ruinæ fuêre cauſa, hinc factum eſt, vt captus fuerit à Philiſthæis, oculis orbatus, & piſtrinum iumenti inſtar agitare coactus.

Idem

Digitized by Google

Idem omnino mundus cum ſuis miniſtris agit, illius lenocinia, amores, voluptates ac deliciæ, mortem ſæpe nobis ac damnationem ſempiternam adferunt; ſemel nempè vanitatum ſuarum rotæ nos alligatos, inſtar iumentorum in gyrum agit.

Iacob Patriarcha diligenter, & gnauiter, & seriò idque decennio Labano idololatræ ſeruiuit multas eius nomine præferens moleſtias & ærumnas, qui decies illum, mercedem promiſſam commutando, decepit. *Gen. 31.*

Eheu! ego & alij plurimi mecum, mundo non minus gnauiter ac ſeriò, quàm Iacob Labano, ſeruiuimus, magna diligentia eius honores & potentiam augere ſatagentes, at ſæpiùs nobis mercedem mutauit, & quod promiſit, dum nos in ſeruos adſciſceret, denegauit. Quā igitur perfidus eſt, quàm ingratus, quàm in promiſſis fallax! & ſanè, quot de eius ingratitudine verba profero, tot etiam lacrymas effundo. *Mundus Labano ſimilis.*

Videte ne quis vos decipiat per inanem fallaciam, ait Apoſtolus. Ego miſer tamen deceptus ſum; & in mundo adeò fallaci agens tantum abfuit mihi vt cauerem, vt in omnibus rebus falſus fuerim: vbique me ille decepit, & per exteriora me deducens, ita excæcauit, vt eorum interiora videre nequierim. Adeò nefarius & vafer fuit, vt delicijs & voluptatibus oblatis, earum horrorem, fœditatem, & turpitudinem abſconderit. *Coloſſ. 2.*

Auferri pellem animali immolando iuſſit Deus. Contrarium penitus mecum egit mundus; voluit enim ſibi obſequium meum afferri voluptatis, honoris, & commodorum particu- *Leuit. 1.*

larium

larium pelle coopertum, ne eius viſcera, interioremque malitiam ac vitiorum ſordes perſpicerem, atq; hocce modo ſæpius me fefellit.

Tob. 6.

Dixit Angelus Tobiæ, *Exentera hunc piſcem, & cor eius, & fel, & iecur repone tibi. Sunt enim hæc neceſſaria ad medicamenta vtiliter.* Idem ego cum mundo agere debuiſſem; exenterandus inquam, ille mihi erat, eius viſcera interioraque examinanda, fel & amarities, quæ ſub peccatis illius inuoluta ſunt, perſpicienda; erant enim hæc ſalutaria & vtilia, vt nimirum oculos meos adaperiens, mundi malitiam abominationemque cognoſcerem, atque illius fraudes & verſutias præcauerem.

Mundus nos omnes fallit.

Verè me, fateor, fefellit, eius enim impoſturis auſcultans, & perfido fidem adhibens, res inanes & contemni dignas plurimi feci, maiores verò minimi. Praui mei affectus, cùm varios mundani amoris colores in ſe recepiſſent, talem opinionem conceperunt, quales erant paſſiones amoris quo mundum proſequebar; adeò vt quod multum erat ac magnum, exiguum mihi ac paruum viſum ſit, quodque reuera nihil erat, exaltauerim & demiratus ſim, varias in animo meo imagines ineptiasque effingens.

Exod. 16.

Meritò in ſacris litteris Hebræi illi reprehenduntur, quòd cum manna cæleſti, quod quotidie Deus depluebat; abundarent, cibos tamen communes, allia & cepas Aegypti & ollas carnium deſiderarent. Maiori ipſi profectò reprehenſione dignus ſum, & velut alienigena, quamuis me Chriſtianum dicam, habendus, quòd, cùm me Deus cibo cæleſti ac ſpirituali, paſcere ac reficere ſatagat, tanta mea

dementia

Digitized by Google

dementia nequitiaque fuerit, vt cibos vliores & immunda cepe & allia, mundi inquam malitiam, nefariè ac perditè dilexerim. Fefellit me igitur, quare non niſi triſtis mihi supereſt pęnitentia; pœnitet me igitur, quòd fraudibus ęius & verſutiis nimis acquieuerim, atque ideo dementiam meam perpetuis lachrymis deplorabo.

Eſt qui nequiter ſe humiliat, & interiora eius plena ſunt dolo, ait Eccleſiaſticus: de mundo hauddubiè locutus eſt; hic enim perfidus proditor eſt, qui amicitiam ſimulat, & interea cor eius & viſcera crudelitatem & malitiam ſpirant? Heu! quoties ille me fefellit, quoties me confudit? iam tandem technas illius & fraudem agnoſco, & diei maledico, in qua vnquam mangoni huic credidi, atque idcircò toto vitæ tempore lachrymabor. Eccl. 19.

Ioab Dauidicarum copiarum præfectus, fratrem Amaſam amplexus & beneuolentiæ ſigna oſtendendo exoſculatus, ficam lateri illius ingeſſit, vitaque ſpoliauit. Hunc imitatur & mundus, qui ſecundus quidam Ioab eſt; nemo ſibi hunc amicum eſſe perſuadeat; nam beneuolè ad nos accedens, & amicitiæ indicia pręferens, pacemque ore promittens, quamprimùm prodit, & nefariè nos vt Amaſas, incautos ac nihil minus cogitantes inuadit & obtruncat, anima ſimul & vita ſpolians, quidquid enim loquitur, & conſulit, erroneum eſt, falſum & mendacium. 2. Reg. 20.

Quadringenti Prophetæ mendaces Achab regē, bellū vt ſuſciperet exſtimulabāt, certiſſimāq; victoriā pollicebantur, qui tamen illum deceperunt, nam in bello victus occubuit. 4. Reg. 2.

Mundus

Mundus etiam pſeudo-Propheta eſt ; nam quidquid conſulit, quidquid appetitus deprauatus ſuggerit , merum mendacium eſt & erroneum. Perſuadere nempe conatur, nos ſi viuere vt cæpimus pergamus, mortem euitare, animæque ſalutem procurare poſſe. At certo certiùs eſt, inſtar Achab, nos, ſi mendaci huic eiuſque verſutijs fidem adhibeamus, tandem aliquando emorituros.

Iud. 4. Siſara præfectus militiæ Regis Iabin quòd Ioheli credidiſſet, & lac quòd illa parauerat, ebibiſſet miſerè occubuit, ac vitam ſimul & gloriam antè partam, amiſit. Hac mecum ratione egiſti, perfide munde; nam dulci me deliciarum tuarum lacte potum, & amicitiæ tuæ nimiùm confiſum & indormiſcentem nequiter perdidiſti, honoreque me & virtute ſpolians, ſpem mihi propemodùm ſaluandæ animæ ſuccidiſti.

Iſaia. 3. *Popule meus, qui te beatum dicunt ipſi te decipiunt, & viam greſſuum tuorum diſſipant*, ait apud Iſaiam Dominus. Verum hoc eſſe, in mundo reipſa comperi: mango enim ille dum mihi perſuadere conatur, beatum me eſſe dum delicijs indulgeo & voluptates illius conſectatus fuero, re tandem comperi, verum illum impoſtorem eſſe, qui me in promiſſis ſuis fallebat.

3. Reg. 13. Legimus in libris Regum virum quemdam pium, quòd pſeudoprophetæ credidiſſet, à leone in itinere dilaniatum. Mundus pſeudo-Propheta quidam eſt & impoſtor, & quotquot verbis eius crediderint, in periculo verſantur ne tandem aliquando à rugiente illo leone infernali, in vitæ huius itinere deuorentur.

Hoc

oc ſcio & reipſa me in hoc diſcrimine conſtitutum vidi, dum mendaci huic nimium facilè credidi, niſi bonus ille Deus aliter res diſpoſuiſſet.

Meretrix illa Apocalypſeos venenum in vaſe aureo propinabat, mortemque in auro aſſeruabat. Mundus item meretrix eſt, ac rex fornicationum & inceſtuum, quique peccati veneno, quod in patera honorum, vanitatum diuitiarumque propinat innumeros inficit. Ah quoties hoc me pacto fefellit! quoties rutilans hoc aurum & ſpecies illa exterior me decepit, dum venenum quod mendaciorum fraudumque ſinu fouebat, non aduerti? *Apoc. 17.*

Conſtat, mundum deceptorem eſſe, omniaque illius dona & munuſcula fraudem ac verſutias ſubolere. Excæcat enim & fallit exteriori ſua pulchritudine, vt Iudith Manaſſis vidua venuſtate ſua Holophernem illaqueauit, vtq; Ioſue incolas ciuitatis Hay prædam & manubias illis oſtentans. Ita profectò fateor, ſe res habet, ſexcenties & millies externa me pulchritudine ac ſpecie ineſcatum fefellit. quod ah iam nimis ah deploro, atque oculos propemodum lachrymando, amitto. *Iudit. 13.*

Nequiorne mundo haberi impoſtor poteſt? nonniſi bonum ſpondet, & nonniſi malum retribuit. Requiem pollicetur, & ſexcentas reddit anguſtias & labores; promittit lætitiam, & moleſtiam, ac dolorem adfert; voluptates iactat, & triſtitiam donat; honores præfert, & contumeliam refundit. Denique diuturnā vitā ſpondet deliciiſq; ac bonis affluentē, perbreuē tamen & vix ad momentū permanentē & miſerijs refertā, largitur. O proditio, ô perfidia & impoſtura! *Mundus impoſtor.*

Mat. 4. Cum Satanas Dei filium tentaret, è mō vertice omnem mundi gloriam & regna vniuerſi orbis illi monſtrauit dicens, *Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens adoraueris me.* mentitur, & promittit quod efficere & dare non poteſt: Idem facit & mundus ac varia pollicetur, modò adoretur & colatur; ſed quid? impoſtor eſt, promiſſa enim ſua implere nequit, ſeſeque magnum & potentem iactans, ac varia promittens fallit nos & decipit.

Matt. 9. Ait Dominus neminem de ſpinis vuas, aut ficus è tribulis colligere: hocce meo adaptans propoſito, dico neminem de mundo adeò fallaci & vafro præter mendacia & fraudes colligere poſſe. ſcio id nimium benè, & damno meo ſcio, atque ideò infinitè doleo, impoſtori me huic aliquod vmquam obſequium impendiſſe, quidquid enim dicere, facere, vel promittere norit, ſubdolum & nihil eſt.

Omnia dona mundi ſuſpecta. Cur non te citiùs infelix munde cognoui? cur me ita decipi paſſus ſum, an fraudes tuas & impoſturas tempeſtiuius nō intellexi? Metuere debui quiquid offerebas, & honores tuos & proſperitates ſubterfugere; quidquid enim offers, nōniſi fraus eſt & impoſtura, omnia dona tua ſuſpecta ſunt & fucum olent. Heu quomodo tuis verbis credidiſſe pœnitet, & tibi vllum vmquam obſequium impendiſſe.

Mundus proditio eſt. Nonniſi proditio es munde, laqueis plenus, vbique tendis inſidias, nulla apud te certitudo & ſecuritas, ipſi quin etiam Reges de te conqueruntur; *intenderunt mihi laqueum per viam quam ambulabam*, ait Pſalmographus. Id ego experientia noui, nam in vitæ huius itinere tu ô munde, tot mihi proditiones paraſti, tot laque-

laqueos tetendiſti, tot technas inſtruxiſti, vt ſola illorum memoria in lacrymas me reſoluat,& confuſione vultum repleat.

Ieroboami regis vxor Abdiam Prophetam decipere geſtiens,emẽtito habitu aſſumpto, illum allocuta eſt. Eadem verſutia vtitur etiam mundus, nam vt Sanctos decipiat & irretiat, ementito venit habitu, & ſchemate quodam incognito. Honore ſeſe operit, vt contumelia illos afficiat; virtutem præfert, vitia vt ingerat; voluptates offert, vt dein miſerijs inuoluat. Ah quoties me ſub aſcititio ſchemate deluſit! 3. Reg. 14.

Inpoſterum igitur amplius mundo ne fidas anima mea, qui nonniſi perfidus eſt mango; omnia illius verba falſa ſunt & mendacia, magnatibus immortalitatem ſpondet, & ecce vix dum morte eripiuntur, & ſimul omnis eorum memoria expirat. *peryt memoria illorum* (mundanorum) *cum ſonitu*, ait Pſaltes. Impoſtori igitur huic fidẽ ne adhibeas, nec in illo ſpem tuam colloca; amicorum ſiquidem ſuorum obliuiſcitur, & inimicorum ſuorum memoriam immortalitati conſecrat. Negligit ſuos cultores, hoſtes verò eximijs afficit laudibus. *Pſal. 9.*

Iezabel coſmophila fuit vt quæ maximè, ac vanitatum mundanarum primipilaris ac fulcrum, Euangeliſta tamen Mattheus memoriam illius eraſit ad quartam vſque generationem, quamuis tamen opportunè illius mentionem facere potuiſſet? iuſto id Dei iudicio factũ eſt, & iuxta mundi ipſius conſuetudinem, in quo qui illum maximoperè coluerũt, quamprimũ intermoriuntur & corpore & nomine; qui verò eumdẽ peſsũdederũt, immortales ſunt; & *Matth. 1.*

L 2 poſt

poſt buſta ſuperſtes fama eorũ & virtus manet.

Mach. 2. Cordatus ille Mathathias ait olim filijs ſuis, *Nunc ergo filij æmulatores eſtote legis, & date animas veſtras pro teſtamento patrum veſtrorum, & mementote operum patrum, quæ fecerunt in generationibus ſuis & accipietis gloriam magnam, & nomen æternum.* Ita quippe diuina prouidentia permittit, vt inimicorum mundi ſcilicet memoria perpetua ſit, & omnes illius amici obliuionis tumulo obruantur. An non igitur demens fui cum mundo ſeruiui, honorem vt acquirerem, cùm ipſe amicorum ſuorum obliuiſcatur, & memoriam illorum ſimul illos perdendo, & perdat & ſepeliat?

Mundus obliuiſcitur amicorum & inimicorum ſuorum memoriam celebrat.

Quin & deterius facit; neque enim ſatis ſibi eſſe putat ſuorum obliuiſci, niſi ſimul & eoſdem deſerat, & tandem etiam miſeros reddat.

Baruch. 3. Agnouit hoc Baruch Propheta cùm exclamans interroganſque ait, *vbi ſunt principes gentium & qui dominantur ſuper beſtias quæ ſunt ſuper terram? qui in auibus cæli ludunt, qui argentum theſaurizant & aurum in quo confidunt homines?* &c. *exterminati ſunt, & ad inferos deſcenderunt, & alij loco eorum ſurrexerunt.* Inſignis igitur impoſtor eſt mundus & ipſe mortalium ſtolidiſſimus, quia in illo confiſus ſum, cùm illius deliciæ & conſolationes in momento pertranſeant, & gloria illius quamprimùm exſtinguatur.

Pſal. 11. *Vidi impium* ait Pſalmiſta, *exaltatum ſuper cedros Libani, tranſiui, & ecce, non erat.* O perfidiam ſingularem! mundus eleuat & extollit ſuos, cùmque delitias illius quàm maximè ſentiunt ac percipiunt, tunc illorum obliuiſcitur

eoſque

eoſque deſerit; nefarius eſt, perfidus, & vbique mango.

Retribuebant mihi mala pro bonis, ſterilitatem animæ meæ, ait Pſaltes. De mundo haud dubiè locutus eſt: barbarus enim eſt & tyrannus, qui ſemper mala pro bonis reddit, ac miſerum eſt & triſte impoſtori huic ingrato obſequi, qui ſuos ſemper deſerit, & omnia peruertit & deſtruit. Eheu ob exiguum aliquod bonum & honores vanos, quo cultores illum ſui proſequuntur, miſeriam deinde paupertatem & infamiam ſempiternam illis rependit. *Pſal.* 34.

Nullus vnquam iam à quinq; annorum millibus mundo obſecutus eſt, quin illius ingratitudinem ſenſerit ac deplorarit. Seruiuit Iacob Labano viginti annorum ſpatio, gnauiter admodum ac ſtrenuè, & poſteà expoſtulans, quòd male illi ſeruitium compenſaſſet, ait: Nudum me & inopem ecce domo tuâ eijcis & omnium rerum indignum. Ita quoque mundani dicere mundo poſſunt, eiuſque feritatem ingratitudinemque audacter obijcere; magna enim cum infamia & inopia illos, in mortis ſcilicet articulo, vnico inuolucro, poſtquam dudùm illi ſeruierunt, domo ſuâ eliminat. *Gen.* 3.

Exodi. 1.
Filij Iſrael ſeruitutem duriſſimam in Aegypto ſeruiebant & tamen aliam pro opere diurno mercedem non recipiebant quàm virgindemiam & duriſſima flagella. Eadem etiam coſmophilorũ ſors eſt, qui cum iam inde à natiuitate grauiſſimam ſeruitutem ſeruiant, mille tamen tormenta & ſexcenta mercedis & obſequij tam diuturni loco, flagella accipiunt.

Digitized by Google

Nunquam ſuos Deus decipit.

Non igitur ampliùs impoſtori huic fidem, numquam ampliùs meum illi obſequium offeram, numquam amplius illum in herum admittam, ſoli Deo autem impoſterùm ſeruiam, totoque vitæ tempore colam, hunc ſolum vt Dominum agnoſcam, cùm ipſe ſuos numquam fallat, quique in promiſſis ſuis ita verax eſt, vt mercedes illius & præmia ſint infallibilia, & pro exiguo, quo clientes ſuos affligit tempore, infinita illis in compenſationem gaudia & theſauros immutabiles concedat.

Melius eſt Deo quam mundo ſeruire.

An non ſatiùs eſt, Anima mea, Deo tuo ſeruire, vt deinde bonis illius æternis fruaris, quã fallaci mundo obſequium impendere, & deinde perpetuis pœnis addici? An non inquam ſatiùs in hac vita, fugacibus mundi deliciis priuari, quàm eiſdem abundare, ac ſempiternis incendiis poſteà mancipari? Ita profectò malim Deo obſequendo, eiuſque præcepta obſeruando, ſanctam vitam inſtituere, quàm mundum colendo, nefariam ac ſceleſtam vitam ducere. Hic nonniſi mango eſt, ille verò fidiſſimus; ille ſuis ſemper dignam mercedem refert, eorumque laborem agnoſcit; hic autem ingratus eſt & malitia turget. Tu ſolus igitur es Domine, ad quem inpoſterùm mea vota dirigam, cui mea obſequia impendam; te ſolum inuocabo, te inquam ſolum toto vitæ tempore vt Dominum, agnoſcam.

Vota igitur mea admitte, clamoribus meis aurem accommoda, lacrymas meas benignus reſpice, benigniſſime animæ meæ redemptor. Mundum fateor, colui & longo tempore colui, ſed illius cultus me pœnitet: me ille decepit, quod plurimùm doleo. Sed faxo, nullam vt inpo-

poſterum ampliùs in me poteſtatem ſit habiturus, numquam me ampliùs promiſsis ſuis dementaturus. Quàm igitur pœnitet vnquam me illi crediſſe; quàm doleo non citius illius me impoſturas agnouiſſe. mihi igitur ſuſpiria ſuffice anima mea, lachrymarum copiam congerite oculi, vt reliquo vitæ tempore cæcitatem, dementiamque, quòd toties me à mundo paſſus ſum decipi, deplorem.

CAPVT IV.

DEPLORAT OB AMISSIONEM BONORVM COEleſtium.

Tot licet effundam lacrymas, quot in æquore fluctus,
Quot cælum ſtellas, gramina campus habet;
Nil tamen hi facient ad tanta incommoda luctus,
Iacturæ pretium nec dolor vllus erit.

CVm iam omnes lachrymas effuderim, nullæque amplius ſuperſint, ſanguis per oculos effluat neceſſe eſt, ne mihi fletus deſit, vt lugubrem meam ſortem deplorem. Cupio igitur diem deſerere ac lumen, & obſcuram quandam caliginem bubonis inſtar, cōſectari, qui non prius antro nidoque egreditur, quàm tetra nox caligine terram conueſtierit.

Pereat iam virtus mea, coloris mei venuſtas euaneſcat, pallor & triſtitia faciem meam obſcurent, panem quippe meum cinere commaculabo, & lacrymis potum temperabo, mille iam effundam ſuſpiria, ſingultus multiplicabo, imo eductos pectore, & doloribus cor variis exagitabo.

Digitized by Google

Cùm autem calamitas mea deploranda ſit, & perditio lachrymis eluenda, vocem habere inpoſterum nolo, niſi vt clamores intendam, oculos, frontem ac vultum, niſi vt lachrymarum riuos effundam; animam, aut cor, quàm vt ſtultitiam deplorem, ac ſortem meam defleam.

Magna peccatoris cæcitas, quòd cœlum ob terram relinquat.

Quid egi: Deus bone? ecqua in cæcitate vixi? quo faſcino, aut carmine anima dementata eſt, dum cælum terræ habendæ ergô contempſit? dum cum caſa ſtraminea è luto & ſputo compacta, palatium cæleſte ac magnificum commutauit: dum veras delicias ac voluptates ob inanes ac fluxas deſeruit; ob terrea bona', diuitias alterius ſæculi finiri neſcias contempſit; denique cùm ob habitaculum miſerum, morti obnoxium ac calamitoſum, domicilium beatum, in quo nihil viuit quàm vita, nihil apparet quàm fælicitas, & in qua æterna nobis gloria reſeruata eſt, diſcrimini expoſuerit. O damnum irreparabile! ô iacturam inæſtimabilem! iacturam inquam quæ ſuſpiria duplicia, & generalem quendam ſingultuum & lachrymarum impetum poſtulat.

Demoſthenes cùm ad meretricem acceſſiſſet, & illa ob corporis proſtitutionem mille drachmas poſtulaſſet, pretio enormi voluptatem exſuperante ſubridens ait: Tanti pænitere non emam. Erubeſco dum Ethnici hoc exemplum audio; vbi enim mundi amoribus primùm captus ſum, enorme à me, antequam voluptatibus ſuis frui me paſſus eſt, pretium petiit, Dei ſcilicet contemptum, cæli amiſſionem, ſummi boni iacturam, & ſempiternam animæ damnationem; meum tunc erat

pretium

Digitized by Google

pretium illud eludere, eique valedicere, dicendo quamprimùm: Tanti pœnitere non emo, tanta mea non erit dementia.

Lyſimachus extrema ſiti preſſus in hoſtiũ ſe poteſtatem tradidit, ac regnum ſuum illis obtulit, dummodò vel parum aquæ ad ſitim reſtinguendam offerrent; ſed mox vt eamdem guſtauit, amentiam agnouit dicens: Quàm exiguo regnum & vitam pretio commutaui. At Regis huius amentiam mea longè ſuperauit; cùm enim res mundi huius auidè concupiſcerem, in inimicorum me manus tradidi eiſque regnum cæleſte ceſſi, modò cupiditati ſatisfacere liceret. Sed eheu! quamprimùm vt guſtaui, lachrymis obortis & ingemiſcens præ pœnitentia & dolore exclamare coactus ſum, Ah me infelicem, qui ob rem nullius momenti, ad vanitatem, & inanem voluptatem, infinitas perdidi & deſerui diuitias! *Plutarch. in opuſcul.*

Regius Vates mundanorum ſtultitiam cæcitatemque deſcribens ait: *Pro nihilo habuerunt terram deſiderabilem:* horum ego de numero exſtiti, nam mundi amore captus, terrã illam promiſſionis neglexi ac pro nihilo habui, quam tamen imprimis diligere, ac cæteris rebus præferre debui. *Pſal. 105.*

Ecquæ mea illa fuit dementia, ecquæ infelicitas, dum ob res nullius momenti infinita & incomparabilia bona perdidi. Quanta temeritas & fatuitas, in amaris & triſtibus mundi huius bonis, tam deprauato & inſipido guſtu voluptatem inueniſſe, & paradiſi gaudia diuitiaſque æternas abhorruiſſe.. fuitne quis vnquam me ſtultior, dementior & inanior? dicere Cæſar ſolebat, ſi violandum eſt ius, re- *Peccatoris dementia.*

 gnandi

Digitized by Google

gnandi id gratia violandum eſt. At ipſe voluptatibus meis dementatus ob rem fugacem vmbraque inaniorem Dei mei leges tranſgreſſus ſum, eius iuſtitiam violaui, & peccatis me immerſi.

Magna iactura eſt, ob res corruptibiles perdere æternas.

Quanta mea ſtultitia, tanta quoque fuit iactura, cùm rerum terrenarum & corruptibilium amor retinere & ineſcare me potuerit, & bonorum vitæ huius vmbra tantarum virium fuerit, vt æternorum, quæ tamen adeò dulcia ac iucunda, mihi ſaporem ſenſumque abſtulerit. Hanc igitur ſtultitiam deplorate oculi mei, tuque anima mea ad pœnitentiam agendam te præpara.

Vitrum & Cryſtallus admodum inter ſe affinia ſunt, hinc gemmarij & mangones alios parum huius rei gnaros decipiunt, vitrum Cryſtalli loco obtrudendo. Honores & voluptates mundi huius inſtar vitri fragiles ſunt, & delectationum cæleſtium nonniſi vmbra & imago.

Diabolus, caro, mundus fallaces mercatores ſunt.

Diabolus, mundus, caro tres mercatores ſunt fallaces & verſuti, quique me vt in eorum officinis terræ puluerem emerem libertatiſque meæ pretium offerrem, inuitarunt, vtq; ob rem friuolam & merum nihil fortunam meam periculo exponerem.

Transfigurat ſe ſatanas in Angelum lucis & mundus mimus eſt & hiſtrio, qui millies me deceperunt, atque à Deo ad ſuum obſequium pextrahere conati ſunt, ob breuem delectatiunculam, Creatore me meo, eiuſque gloria, Angelorum ac Sanctorum conſortio priuare contendentes, atque ita animam perderem, infernum lucrarer, ac mille ſubirem diſcrimina. Sed iam inpoſterum illos fugiam, eorumque man-

Digitized by Google

mangonicas merces ac noxias contemnam.

Quàm infelix fui, dum Deum meum pro mundo habendo amiſſi; & diuitias cæleſtes, pro terræ fæcibus comparandis! Magnus fuit error Eſau & iactura, cùm ob vile pulmentum primogenituræ iura vendidit. At maior hauddubiè fuit mea, qui ob voluptatem quamdam inanem, ob delicias fugaces, ob rem nullius momenti hœreditatem cæleſtẽ vendidi, omneque ius quod in regnum cælorum habebam, mihiq́ue acquiſitum erat, vltrò ceſſi. *Gen. 27.*

Magna fuit hauddubiè filij prodigi amiſſio ac iactura, quando relicta paterna domo delicijs & opibus redundante, in longinquam & ſterilem regionem conceſſit, vbi fame propemodùm emoriebatur, porcos licet paſceret. Mea verò illius longo interuallo ſuperauit, quando nimirum mundi amore captus, opulentam Patris cœleſtis domum deſerui, & è Dei filio, qualis reuerà eram, Satanæ me mancipium conſtitui. O ſortem deplorabilem! mille dignam lachrymis, lacrymis inquam, ſanguineis, & planctu ſempiterno.

Cur non cogitaui, quanta amiſerim & cur me perderem; ità profectò non cæcutijſſem, non ita præceps in carnis voluptates & lubricas delicias prolapſus eſſem, Dei mei me amicitia, & bonis quæ fideliter ſibi ſeruientibus promiſit, priuans. Vnica hæc cogitatio ſufficere poterat, ſi modò vti ſciuiſſem, ad mundi amorem euellendum, eius ineptijs valedicendum, & rerum cæleſtium nobis promiſſarum ſpem certiſſimam concipiendam. *Facile contemnit terrena, qui cæleſtia cogitat.*

Ideò ſcilicet aliquando Deus ſeruis ſuis theſauros in cælo repoſitos, ac delicias paradiſiacas *Exod, 33. 2. Cor. 10.*

Digitized by Google

diſiacas oſtendit, vt ita illos à peccato præſeruaret, ac mundi horrorem ingereret. Moyſi & Apoſtolo Paulo diuinam ſuam eſſentiam patefecit, vt ſcirent, quanto bono peccatores exciderent, qui ob vanitates mundi cæleſti ſeſe gloria ſpoliarent. Et ipſe, qui hęc omnia ſciebā, quaſi nullum ad illa ius haberem, beſtiæ inſtar vitam traduxi, nec vmquam bona hæc in mente habui, meras in hoc mundo vanitates conſectatus, atque in terrenis voluptatibus vltimum meum finem ac beatitudinem ſummam conſtitui.

Matt. 17. Duxit Chriſtus tres diſcipulos in montem Thabor & coram illis transfiguratus, gloriam quæ in cælis electis reſeruata eſt, oſtendit, vt ita terrenas voluptates ac gloriā mundanā negligerent. Quoties etiam ſummus ille Deus beatitudinem, quæ mihi in cælis reſeruara eſt, ac felicitatem meam ob oculos propoſuit, vt ita mihi mundus deſiperet: at ego cæcus & infelix nihili feci, inſigniaque illa documenta neglexi, & quidquid fides mihi ſuggerebat, & quidquid ſpes ſperandum ſuadebat, ſtultè & temerè fugacibus mundi delicijs poſtpoſui.

Cur eheu Domine bona vera neglexi, vt mēdacia & inania nanciſcerer? cur ita mihi inimicus exſtiti perfecta gaudia & conſolationes repudiando, quò inanem imaginariarum voluptatum vmbram acquirerem? Quàm ſapiens eheu! Domine fuiſſem, ſi, vt poteram, magna & immenſa paruis coëmiſſem, perpetua & ſempiterna fugacibus, & pretioſa corruptibilibus. Quam felix fuiſſem, ſi vti poteram, pulchra cum inhoneſtis, grata & amabilia cum amaris & miſeris commutaſſem; quodque amplius

Homo magna paruis emere poteſt.

plius

pliùs eſt , ſi nihilo omnia comparaſſem.

Nam profectò quidquid in mundi inferioris theſauro comparet, nihil omnino eſt, reſpectu illorum quæ in æternæ beatitudinis gazophylacio aſſeruantur. Verumtamen quotquot hocce nihil conſectabuntur, in æternum cruciabuntur; qui vero illud pro æternis contempſerint, æternâ, teſte Euangeliſta, beatitudine perfruentur, Stultus igitur fui hocce diſcrimen qui adiui, & ob nullius momenti rem, æternis me ſupplicijs exponere non dubitaui. *Matt.25.*

Quemadmodum magnus ille Deus, vti ſupremus iudex, æternis ſupplicijs illos afficiet, qui illius maieſtate neglecta, bona corruptibilia mundi huius, infinitis & æternis prætulerunt: ita quoque illi qui vanitates mundi neglexerit, illud Euangelij dicet, *Euge ſerue bone & fidelis, quia in pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam.* Protere igitur & calca anima mea quidquid in terra apparet, vt idem ille Deus tandem aliquando maioribus te amplioribuſque bonis frui concedat. *Matt.24.*

Profecto ita ſe habet, quicumque vanitates & ineptias ſæculi conſectatur, diuitias & delicias cœleſtes hauddubiè perdet; qui verò terrena oderit ac neglexerit, cœleſtia tandem nanciſcetur. Ita quippe hoc Abraham Patriarcha diuiti epuloni, ſtygijs ardoribus immerſo inſinuauit dicens, *Recordare fili quia recepiſti bona in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala: nunc autem hic conſolatur, tu verò cruciaris.* Quã funeſta Deus bone ſors! hunc igitur diuitem lurconem non imitabor, ne ijſdem etiam ſupplicijs inuoluar, ſed Lazari veſtigijs inſiſtendo, omnibus mundi delicijs nuntium remittam, & *Luc.16.*

caput

Digitized by Google

caput aduerſis omnibus obiiciam, triſtiaque cuncta ſubibo, quò æternas conſolationes acquiram.

Quàm doleo, quamque pœnitet ob res adeò exiguas tot tantorumque bonorum diſcrimen adiiſſe; quàm pudet oculos diuinæ eſſentiæ cõtemplationi, quam qui videt, videt omnia, occluſiſſe, vt mundi aſpectu fruerer! Diuinus tamen conſpectus adeò iucundus eſt, totque in ſe bona includit, vt dicere non dubitet Apoſtolus, nec oculos mortales eandem videre, nec aures hominum audire, nec cor complecti poſſe, Oportuitne igitur ob res adeò fallaces & inanes tot mirabilia contemnere?

1. Cor. 2.

Quàm vecors & ſtolidus fui, dum ob Babylonem mundi huius, cæleſtem Ieroſolymam neglexi, cuius fundamenta ſunt ſmaragdi, ſapphiri, hyacinthi, chalcedonij, aliæque gemmæ, cuius muri conſtructi Iaſpide, cuius plateæ auro conſtratæ, cuius ciues ſunt Sancti & beati omnes, cuius Principes Angeli, cuius denique Rex Deus eſt.

Apoc. 21.

Vecors inquam ac fatuus fui, dum pro loco miſeriarum, valle lachrymarum, calamitatum theatro, felix illud Beatorum ſpreui domicilium, in quo numquam nox futura, nec dies vlla ſucceſſiua, ſed dies vna, quæ, teſte Dauide, pluris æſtimanda eſt & melior futura, quàm mille annorum millia quæ viuent hîc peccatores. O iucundum & amœnum domicilium, in quo nemo vnquam in ſanctiſſimæ Trinitatis contemplatione defatigatur! O locum ſanctum & verè felicem, ab omni immunem tributo, aduerſis carentem, à lachrymis liberum, gemitus expertem, ſecurum nauigantium portũ, coronam

Pſalm. 8.

ronam & præmium fideliter certãtium, ſtre-nuorum ac generoſorum pugilum in hac vita luctantium brauium!

Si is qui theſaurum in agro reperit, omnia diuendit vt agrum illum compararet: cur non potiori iure ego, qui iam inde à Baptiſmo incomparabilem gloriæ cæleſtis theſaurum reperi, ad illum comparandum, omnia mea diuendam, relinquam & commutem? an non bonum hoc, rebus omnibus præferendum? an non hoc tota animi contentione ac deſiderio exoptandũ? Quàm igitur demens fui hocce bonum cùm reliqui, neglexi, peſſumdedi, ac vilipendi? *Matt.13.*

Hîc elangueas anima mea, ſuſpiria tua hic ingemina, hic cælum & terra ad plãctuum meorum ſonum roboate. Ne dormias amplius niſi ſuper duram, antrum quoddam obſcurum ad commorandum ſelige, ſolæ lacrymæ tibi ſint cibus & eſca: cor tuum afflictionibus, caput doloribus, pectus ſuſpiriis, os clamoribus, & totam vitæ ſeriem pœnitentiæ deſtina. Neque enim æquum eſt, vt poſt tot admiſſa delicta, poſt cælum terræ, creatorem creaturæ, delicias doloribus, requiem laboribus, gloriam denique cæleſtem pęnis infernalibus poſtpoſitam, aliam vitam ducas, quàm fletu, doloribus, contritione & pœnitentia plenam.

CAPVT

CAPVT V.

LACHRYMATVR DVM MORTEM COGITAT.

Dum mihi ſupremæ ſubeunt certamina mortis,
Atque animum pungit fletibus hora meum;
Omnia fatidico torpeſcunt membra pauore,
Per mea ſanguineus pectora ſudor abit.

NVNQVAMNE aër clamoribus meis replebitur? an non venti planctuum meorum ſonum ad extremos vſque terræ angulos deferent? an non omnes qui per orbē ſunt homines, lacrymas & ſuſpiria mea percipient? Vocem ita intendere; & tam ſonores edere lachrymas cupio, vt vterque polus, & ambo mundi cardines ſint demiraturi. Cum enim nonniſi mortis ſim præda, temporum ſpolium, vitę phantaſma, ſymbolum inconſtantię, naturæ abortiuum, qui poſſim aliam vitam ducere, quam lachrymis & luctu plenam?

Vita fumo ſimilis.

Eheu quid eſt obſecro vita mea? quotidie vmbræ inſtar præterit fumi in morem leuiter pereuntis euaneſcit; fumum enim, vbi vides igne prodire, eodem etiam momento vides perire ac diſſipari. Ita quoque agitur cum vita mea, exſpirat cum incipit, & ad primum ingreſſus paſſum, vt abeat & retrocedat mors imperat. Inuida illa Parca infelicitati illius inuidens ab ipſo natiuitatis exordio illam ad ſepulchrum properare cogit.

Vita hominum

Quicumque flores agri eodem flacceſcere

vidit

vidit die, quo nati ſunt, quid vita ſit, facilè videre potuit: nam eodem tempore quo illam æſtimare cœpi, paulatim eandem perdo; atque idem mihi tempus eandem aufert quod contulit. Quicumque vidit ramos arboris amputatos ſoli expoſitos virorem & vigorem perdere; idem iterum videre poteſt oſſa mea facta iam exſucca & emedullata, nihil præter cineres & ſepulcrum poſtulantia. Quicumque vidit fœnum reſectum in pratis flacceſcere & colorem amittere, idem in facie mea languida & pallida videre poterit, adeò vt mortem pallore ſuperare videatur: pulmones ventum non ſufficiunt; arteriæ pulſu carent; cor in medio ventris exſiccatur; ſanguis quoque in venis congelaſcit, os nonniſi lamentis ſeruit, vox quoque qua dolorem meum deplorare ſoleo, adeò vehemens eſt, vt meliores vitæ meæ dies ſecum trahat. Malorum autem meorum maximum ac primum eſt, quòd me viuentem mori videam, quòdque vita hæc adeò fugax ac momentanea ſit, vt vix eam poſſidere cœperim, quin ſtatim eamdem reddere & in depoſitoris manum reſignare neceſſe ſit. *ſimilis floribus.*

O vitam triduanam! vitam vmbra magis vmbraticam! vento celeriorem, fumo inconſtantiorem, at verè miſeram! vitam proditioni obnoxiam, vitam cui mors ſemper tendit inſidias, quæque numquam nouit quando finienda ſit, quæque vt plurimùm ſubitò aufertur. Illam igitur tanti quanti ſoleo, non faciam, cùm nonniſi flos ſit, qui quamprimum vt è radice exiit, emarceſcit; vanitates eius pedibus poteram, & ſolam mortem magni faciam; ſemper illam in mente habebo; ac finem *Vita noſtra vmbra vanior.*

meum vltimum ac ſepulchrum perpetuò ante oculos geram.

Eccleſ. 7. *Memorare nouiſſima tua*, & imprimis feralem mortis imaginē menti inſculpe, *& in æternum non peccabis*, ait Sapiens. Sapiens hoc Sapientis conſiliū ſequar, & cineres ſepulcrales, epulas quas vermibus inſtruam, oſſium putredinem, corporis deformitatem, & ſepulcri carcerem ſemper animo voluendo vitæ meæ amiſſionis numquam obliuiſcar: lugubres illas cogitationes menti inſculpam, cùm illæ me ad virtutē exſtimulare & à vitiis retrahere valeāt.

Mortis memoria omnia facit contemnere. Facilè contemnit omnia, ait magnus Hieronymus, qui mortem ſemper præ oculis habet, aſſiduoque cogitat ſe propediem vitâ & mundo exceſſurum. Hoc ita ſe habere certum eſt, eiuſque conſilium ſequar, mortem ſemper præ oculis habendo, vt ita omnia contemnere & aſpernari diſcam. Scio enim finis huius recordationem plurimùm conducere, vt vanitates ſeculi huius peccatores contemnere incipiant.

Geneſ. 3. Prima, quam Protoplaſti parauit Deus veſtem, è pellibus mortuorum animalium fuit concinnata: & non abs re huiuſmodi fuit materia ſelecta, vt peccator ille mortis ſententiam, quam peccando meruerat, menti aſſiduò inſculptam gereret. Cùm igitur eoſdem colores geſtem & eadem indutus ſim veſte, cur mortis non recordarer? quomodo finem, mortem, cineres, ac primam illam condemnationem, cuius executionem & pœnam euitare nequeo, obliuiſcerer?

Non amplius in deliciis igitur viuere cupio, nec voluptatibus indulgere, cùm videam hæc ab ijs abhorreri, qui ad mortem condemnati ſunt.

Digitized by Google

ſunt. Maleficus ad mortem condemnatus riſum negligit, delicias non curat, ſed triſtitia repletus ſuſpirat & ingemiſcit. Ego autem qui ab incunabulis morti adiudicatus ſum, & nonniſi horam moriendi expecto, ac diem quo ad ſupplicium rapiar, adeone vecors ero & temerarius, vt riſum captem, & delicias conſecter? nequaquam: ſed dolore me opprimam, fletu immergam, & reliquos vitæ dies in auſteritate ac pœnitentia traducam. Cumque mecum ſententiam mortis, ac velut Vrias condemnationis litteras in ſinu reconditas geſtem, ac citato greſſu ad ſepulcrum properem, hanc mortis vmbram, id eſt vitam quam duco, in continuis trahere ſuſpirijs cupio; nonniſi in lachrymis viuere eſt animus.

Homo ad mortem condemnatus nullam riſus habet cauſam.

2. Reg. 22.

Nunquam me ſol, noſtrum horizontem illuſtrans, numquam luna noctis præſes, videat lætantem, ſed ſemper oculis lachrymantem, ore ſuſpirantem, corde dolentem, & in anima pœnitentem.

Triſtis ſepulchri recordatio, & repræſentatio temporis, in quo corpus hoc miſerum à vermibus & ſerpentibus corroſum in terram conuertetur, ſingulare mihi inpoſterū remedium erit ad appetitus cohibendos, & vitiorum impetus coërcendos. Mors frigidam æſtuantibus meis deſiderijs iniiciet: ipſa velut gnomon & horologium erit, ſecundum quam omnes vitæ actiones diſponam, & ordinabo. Scio eius recordatione vno momento omnem in me erga res mundi huius amorem & affectum exſtinctum iri.

Mortis memoria remedium eſt ad frænandos appetitus ſenſuales.

Dan. 14.

Propheta Daniel fanum Beli cineribus conſpergens, idoli nequitiam & pſeudoſacrificu-

lorum impoſturam detexit. Ad eius ego imitationem memoriam meam mortis cineribus aſpergam, & ſcio, me ita hauddubiè crudelitatem & malitiam idoli, quod mundum appellamus, & voluptatũ deliciarũque, qui ſacrificuli & miniſtri illius ſunt facillimè detecturũ.

In mortis hora patebunt ad viuum omnia ſcelera.

Vtinam anima mea, vtinam huiuſmodi cogitationes numquam memoriâ meâ exciderent, quàm ſincerè, ſecurè & quietè viueres! quantum fellis, aceti, & amaritudinis in illis quæ te modò delectant, & in quibus tantum mellis latere credis, reperires? Quàm citò à miſera hac vita, quam modò tam perditè amas, ac velut idolum colis, diuerteres? In mortis ſcilicet hora, anima mea, cognoſces, quòd ſatius & multò expedientius fuiſſet Deo tuo ſeruiiſſe, quàm tempus pretioſum prodigendo, vanitatibus & nugis inanibus illud impendiſſe. Nulla lingua pœnam, laborem & diſcrimina, quæ in illo articulo occurrent dicere aut exprimere poterit.

Sed heu! mors ſemper venit improuisò inopinatoque, ſemper auerſos nos ferit, & tunc inuadere ſolet, cùm vel minùs de illa cogitamus. Decem illæ virgines, de quibus Euangelium, media nocte vocatæ fuêre, tempore inquam admodum importuno, quando nimirum homines profundiſſimo detinentur ſomno, & in lectulo nihil minùs cogitantes ſtertunt. Ne forte ita repentè ac ſubitò opprimar, vigilabo, nec proditrici huic nimium confidam, & ad ſingulos paſſus illam obſeruabo.

Matt. 25.

Luc. 17.

Tempore Noë diluuium, teſte Saluatore, venit, cùm homines de illo minus erant ſolliciti, & in ſumma vitæ licentia vitijs indulgerent, biben-

bibentes, comedentes, & ludentes. Mors vitæ noſtræ diluuium eſt, quæ tùm ſæpe ingruit & armis ſuis opprimit, cùm de illa non cogitamus, & diſſolutè viuimus, & delicijs penitùs ad verticem vſque immerſi ſumus. Ne hoc mecum pacto agas, quæſo Parca, ſed diem aſſigna certum, in quo me opprimere decreuiſti.

Ideò mors in ſacra ſcriptura furi cõparatur, qui noctu graſſari ſolet: numquam enim hic domum diripiet aut arcas effringet, patrefamilias vigilante & excubante, at cùm illum dormire nouit, ſecurum & de furibus minimè cogitantem. Mors etiam fur eſt & prædatrix, quæ nos omnibus denudat ac deſpoliat: at numquam nos aut vitam diripit, quamdiu excubamus & vigiles ſumus; ſed cùm indormiſcimus & ſopore vitiorum detenti ſtertimus, de nulla re penitus ſolliciti. Expergiſcere igitur anima mea, & ab illius tibi caue inſidijs.

Luc. 12
Mors furi ſimilis.

Cùm igitur neſciam, quo in loco me illa ſicaria, quæ vitæ expers iam pluſquàm quinque annorum millibus viuit, exſpectet & oppreſſura ſit, omni illam loco exſpectare cupio, & nullo non tempore eamdem metuere.

Scio equidem, iuuenibus mortem à tergo ſemper verſari, ſenioribus verò ante oculos eſſe. At quoniam quod nobis à tergo eſt, licet non videamus, maius ſæpe detrimentum adfert, quàm quod ante pedes noſtros verſatur, ideò quamuis iunior ſim, vegetus & validus, ſemper mortem ob oculos habere cupio, eminùs illam proſpicere, & ab illius mihi cauere laqueis ac verſutijs.

Iuuenes mortem retrorſum, ſenes antrorſum habent.

Nauta in puppi ſedens nauem dirigit.

Atque vt nauta qui oceanum nauigat, & inter medios fluctus ac turbines iactatur, in puppi quæ vltima nauis pars eſt, conſidet vt nauem dirigat ac gubernet; ita ipſe, qui à tanto iam tempore, in mundi huius Oceano fluctuo, mortem quæ vitæ noſtræ extremum punctum eſt, ſemper in mente habebo, atque ita, ſpero, dierum meorum cymba ad felicem portum dirigetur.

Mors vltimus vitæ portus.

Is qui in tetrum coniectus eſt carcerem, & ad libertatem adſpirat, ianuæ ſemper aſſidet exſpectans donec illa aperiatur. Ipſa quin etiam animalia incluſa vnguibus ianuam caueæ per quam egredi poſſent, ferire ſolent, & circa illã vlulare. Hoc mihi ipſi qui in mundi huius cauea detentus ſum adaptando, ad mortis portam, per quam exire & in libertatem aſſeri poſſum, & citiùs forſan quàm crediderim, per recordationem cinerum, commorari deſidero.

Gen. 46.

Iacob Patriarcha moriturus in lecto ſe compoſuit, & manibus pedibuſque iunctis, vitâ exceſſit. Ego priuſquam moriar, affectiones & deſideria operibus coniungere volo, & bonos conceptus meos ad executionem dum viuo producere; ita namque beata mihi mors fiet, nam vt benè beateque moriar, benè beateque vixerim oportet. Vt verò hac ratione vitam inſtituam, mors ſemper præ oculis habenda: nam perpetua illius memoria diuina quædã & ſublimis philoſophia eſt: nec vnquam illam patiar animo excidere; ſcio namque mortem, ſi ante præcepta & cogitata fuerit, victam eſſe, cùm venerit. Nec vlla habemus arma, quæ melius ac validiùs à valida hac nos ſicaria defendant, quàm

Mortis meditatio vera philoſophia.

Digitized by Google

quàm ſi illius homicidia cruentaſque expeditiones ſemper ante oculos habeamus. Et ſanè prudenter ille vitam inſtituit, qui Parcam hanc ſemper mente verſat.

Chriſtus coram Apoſtolis transfigurari cupiens, Moyſem, qui iam exſpirarat, in montem Thabor deduxit, & Apoſtolis eum ſuis videndum præbuit: quo myſterio docemur, temporalem gloriam mortis memoria ſemper aſpergi debere. Ille autem conſolatione, mortis tempore indignus eſt; qui mortem obliuiſcitur, & numquam illius, quamdiu vitæ deliciæ durant, recordatur. Paterfamilias ille Euangelicus ſeruos ſuos in exitus viarum miſit, vt ad nuptias paratas obuios quoſque intrare compelleret; quo facto docemur, debere nos, quãdiu in hoc mundo iter agimus, finem & exitum quæ mors eſt & omnium finium finis, & rerum cunctarum extremum conſiderare. O beata mors! quàm nobis tui memoria vtilis, hæc enim peccatorum fugam inducit, & peccatores ad pœnitentiam inuitat. *Matt. 17.* *Matt. 22.*

Niniuitæ quamprimùm vt mortis ſententiam à Iona prænuntiatam percepêre, voluptatibus omnibus valedixerunt, & pœnitentiam agere mox cœperunt. Horum exemplo omni vitæ hora cruentum mortis iudicium aduerſus me & omnes omnino mortales latum, & deinde in omnibus Adæ poſteris executioni mandatum, ſemper in mente habebo; vt iugis hæc recordatio morum in melius commutationem adferat & me vitijs valedicentem ad pœnitentiam penitus conuertat. *Ion. 3.*

Quando tentationes aduerſus animam violentiùs inſurgent, & inſolentius agent, hac me *Mortis memoria tentationes expugnat.*

recordatione communiam, & certus ſum hoc me pacto victoriam conſecuturum. Quando infauſti illi turbines cymbam meam inuadent, & tempeſtatem minabuntur, in mortis memoria ancoram figam, & hanc recordationem velut directorem & gubernatorem illi dabo. per hanc nempe fit, vt homo actiones ſuas moderetur, & ſuſpendat, in aduerſis animum non deſpondeat, in lætis non inſoleſcat.

Mors vltimum eſt domiciliũ.

Qui de loco in locum proficiſcuntur, diuerſorium ad quod ad verſperam diuertent, in animo gerunt: me quoque, qui à tanto iam tempore per mundi huius agros iter carpſi, ſemper mortem præ oculis habere par eſt, cùm ipſa finis ſit & vltimus vitæ meæ ſcopus, & vltimum ad quod diuerſurus ſum, diuerſorium.

Fixum igitur ſtat ac firmum; numquam mortem obliuiſcar, numquã me illa percellet, numquam illius me cædes & cruenta facinora perterrebunt; & ſi quem illa ſubitò hinc abripiat, numquam illam vt proditricem compellabo: nam noſtram ſe illa aduerſariam à longo iam tempore declarauit, & cùm videam illam haſtam adhuc quatere, & ſemper aliquem proſternere, euidens argumentum eſt, nondum pacem initam eſſe; & ſi quos fortè improuisò hinc auferat, non illi, ſed ipſis imputandum eſt, vtpote qui, non obſtantibus minis quas quotidie intentat, ſibi cauere noluit, illiuſque patientia abutuntur.

Mors ſemper armata.

Cùm autem quotidie illam & omni loco exſpectauero, ſcio me ab illa numquam ſubitò, & improuidè opprimendum. Scio illam ſemper in armis obambulare, & arcum ſemper tenſum geſtare noctu diuque obambulantem, fatuus

ille ergo eſt & ſtolidus qui illam non præcauet. Vti & qui illam timet ac formidat, cum laborum & aduerſitatum vitæ huius finis ſit, ac quietis & deliciarum alterius initium.

Non ſint mihi impoſterum oculi Domine, niſi vt mortem contempler; nō ſit memoria, niſi vt mortem mediter, non ſit mihi animus, niſi vt illam deſiderem. Ipſa ſit omnis mea philoſophia, omne mentis meæ obiectum, omnis animæ occupatio. Quàm illam colo, quàm illam ambio, cùm vitæ meæ ſit inſtrumentum, libertatis initium, compedum noſtrorum diſruptio, carceris relaxatio, captiuitatis ſolutio, tempeſtatis quies, atque omnium vitæ huius malorum finis generalis. *Mortis encomia.*

Supplico tibi igitur Deus bone corde & manibus in altum ſublatis, & genibus in terram proſtratis, tibi inquam, qui mortem morti intuliſti, eamdem tamen formidaſti, ſupplico inquam, vt, quando illa venerit, & in alterum me mundum ſiſtere voluerit, vires mihi tunc ſuggeras, fac obſecro, vt vitæ melioris ſpes huius mihi bellatricis metum, apprehenſionemque excutiat, & ab omni me anxietate immunem præſtet: fac vt anima mea illius arma & ſagittas diffringat ac rideat, vtque ex hoc corpore emigrans in ſublime habitaculum tendat, è quo mors exulat, & ibi dominatur immortalitas. *Mors cælo exacta.*

(?¿?)

CAPVT VI.

LACHRYMATVR DVM DIVINA PERPENDIT iudicia.

Nil niſi de triſti promam ſuſpiria corde,
Eque meis oculis lachryma ſola fluet,
Iudicia Omnipotentis dum horrida mente reuoluã,
Occurretq́ animo Iudicis ira minax.

O DIEM cruentum! diem verè formidabilem! diem funeſtum ac lugubrem! diem omnium dierum teterrimum, horrore & tenebris obſitum! Totus horreo dum cogito, cor deficit, ſenſus turbantur, vires labant, oculi euaneſcunt, atque anima iam ad extremum redacta in vltimis ſedet labris. Solum mihi ſupereſt pectus ad ſuſpirandum, os ad lamentandũ, oculi ad lachrymandum, & lugubris ac lurida quædam facies, quæ omnibus triſte afflictionum mearum ſpectaculum exhibeat.

Totus orbis concitabitur in die iudicij

Iam mihi eſt animus per terram ſerpere, cineribus caput conſpergere, duro premere mẽbra cilicio, in terga ſæuire virgis ac flagellis, pectus diffindere clamoribus, oculos lachrymando deſtruere, ac funus meum meditari, cùm mundi funera iam cogitanda ſint, cumq́ue ſuprema omnipotentis Dei iudicia, vniuerſales illos angores & poſtremas naturæ confuſiones in mente habere debeam.

Videre videor iam cælos patentes, ſeuerum prodeuntem Iudicẽ, Angelos longa ſerie procedentes; video ſolem obſcurari, lunam deliquium

quium pati,planetas loco moueri,&ſtellas cælo labi. Video totum vniuerſum turbatum, elementa diſſolui, & homines concitatos: nil iam video præter fulgura & tonitrua in aëre, quàm tempeſtates in mari, quàm concuſſiones in terra, & ſparſa per orbem terrarum cadauera. O diem miſeriæ & calamitatis! diem belli & terroris,in quo iam clangentes audire tubas, videre videor mortuos excitatos,diſſolutos dæmones,reos accuſatos, & omnes omnino mortales vnum in locum collectos. diem in quo video montes concuti, cardines orbis tremere, vrbes ad terram concidere, arces ruere, palatia euerti, diem in quo aues cantillare, animalia incedere, piſces natare, creaturæ exultare deſinent: diem in quo herbæ marceſcent, decor florum euaneſcent,ſiluæ ardebunt, beſtiæ vlulabunt, homines deſperabundi trement,ac commune per orbem apparebit excidium. *Dies iudicij dies belli.*

Quid cogitas Anima mea? hæc omnia ad peccatorum punitionem fient: hæc vniuerſi concuſſio, hæc cælorum confuſio,hæc elementorum perturbatio, hi aquarum turbines, hæc aëris tonitrua, hæ naturæ conuulſiones, hæc beſtiarum cædes, atq; hæc omnium rerum deſtructio, non erunt aliud quàm ſcelerum tuorum ſupplicium. Quamuis enim creaturæ illæ ſenſus expertes & rationis, nullum peccatum admiſerint, à creatoris tamen dextra caſtigabuntur, quòd tibi peccanti obſecutæ ſint & velificatæ. *Creatura punita ob hominis peccatum.*

Deus regi Amalec iratus, iuſtitiamque illum ſuam ſentire volens, Sauli præcepit,omnẽ illius ſubſtantiam euerteret, ne ipſis quidem anima- *1. Reg. 15.*

animalibus parceret, ſed illa etiam ferro animaduerteret. Ita quoque in æterno illo iudicij die, die illo terribili, idem Deus, iracundiam & furorem ſpirans & aduerſus peccatores & me præſertim grauiter commotus, & animaduertere cupiens, igni velut iuſtitiæ ſuæ executori, præcipiet, vt quidquid in mundo eſt deſtruat, & ipſos etiam lapides, in delictorum meorum horrorem deteſtationemque comburat.

Creatura punientur quòd peccatori obſecuta ſint.

Ita quoque in lucida illa cæli luminaria animaduertet, hęc quidem abſcondens, illa verò cælo cadere permittens, quòd noctu mihi obſecuta fuit lumen præbendo, quando huc & illuc ad malum patrandum curſitabam. Terram etiam caſtigabit & elementa, quòd me ſuſtinuerint peccantē. De animalibus vindictam ſumet, quòd in me non ſæuierint, dum illius præcepta conculcaui. Tantoperè enim magnus ille Deus peccatum deteſtatur, vt non modo peccatorem, ſed ipſas etiam creaturas, quæ vitæ illius adminiculantur, innocuas alioquin & ab omni ſcelere immunes ſit puniturus.

Exod. 22.

In veteri lege præcepit Deus vt quicunque cum beſtia rem haberet, vnà cum beſtia morti addiceretur, quo ſe tam horrendum facinus deteſtari teſtaretur: ita quoque in die illo ſupremo, quando de tota vitæ ſerie rationem reddere oportebit, iuxta peccatorum grauitatem enormitatemq; caſtigabor, & in peccati deteſtationem, omnes omnino creaturæ, quæ mihi peccanti aliqua ratione obſecutæ ſunt, eiſdem pœnis inuoluentur. An non igitur plorem? an non tremam, an non ad lugubre nuntium emoriar?

Quan-

Digitized by Google

Quando Holofernes princeps militiæ regis Aſſyriorum in terram Madian irrumpens, ad campos Damaſci deſcendit, meſſem exuſſit, arbores deſtruxit; magnus, teſte ſcriptura, metus ſuper omnes habitatores terræ irruit. Si belli furor & crudelitas vnius ducis, vno in regno ſolummodò exercita, omnes vicinos circumcircà perculit & terruit; quid non faciet in anima mea, rumor omnium rerum quæ in generali illo iudicio fient, quando nimirum bellum per omnes mundi angulos declarabitur, quando non iam dux aliquis, ſed omnipotens Deus morti omnia adiudicabit, montes ad radices vſque exuret, cælum terramque concutiet, & vtrumque cæli cardinem euellet; an non hæc ſufficiant, vt metu & formidine emoriar? *Iud. 1.*

Iſraelitæ videntes fulgura, audientes tonitrua & clangores tubarum, pauidi & conſternati dixêre: Moſi loquere tu nobis, non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur. Quid igitur ipſe miſer faciam, quando in terribili iudicij die, tot ſigna & portenta conſpiciam; tot in mari procellas, tot in aere agitationes, tot in terra ſtrages, tot per omnes montes fulgura & tonitrua? poterône eiuſdem Dei vocem, huiuſmodi iudicis furores ſuſtinere, & viuere? an non tremam coram illo, ante quem tremunt omnia? *Exod. 21.*

Scire aues Anima mea, quam terribilis & formidabilis dies illa futura ſit, in quo comparere debebis, conſideres oportet, ſolem ac lunam & ſtellas noua quadam ratione tunc concitanda, elementa confundenda, & virtutes cælorum, id eſt, Angelos commouendos, & admiraturos, vbi viderint portenta quæ numquam *Angeli in die iudicij conſternabuntur*

quam anteà viſa fuerint. Quid mihi tunc fiet, ſi columnæ cæli trement, quid facient tabulæ? ſi montes concutientur, quid facient glebæ? ſi Sampſones & Hercules palpitabunt, quid non facient Pygmei & Therſitę. Diutius hęc meditari nequeo, quin totus in lachrymas reſoluar.

Gen. 45. Si filij Iacob ſibi metuerint, cum Ioſephum totius Aegypti viceregem dicentem audiuere, *Ego ſum Ioſeph frater, quem vendidiſtis in Aegypto*; delicti in illum commiſſi & iniuriarum olim irrogatarum, memores quarum tamen pœnitentiā iam fecerant? Quid tu igitur infelix peccator facies, quando coram ſupremo ac terribili Domino, nō Aegypti modò ſed totius orbis Monarcha, peccatis grauatum comparere te oportebit? quid dices, quando improperabit tibi dicens, Ego ſum Deus tuus quem toties tamque nefariè in terra vendidiſti, irritaſti, conuitijs oneraſti? quis te tunc tremor inuadet? ecquæ tunc formido cor tuum concutiet.

Si formoſa Eſther conſternata fuit, vbi potentiam regis Aſſueri contemplata eſt, & Propheta Daniel viſo Angelo mortuus propemodum in terram cecidit; quomodo ego in terribili illo die percellar, quando Dei filium in nube lucida magna maieſtate & pompa venientē videbo, ad mea, & totius orbis delicta caſtiganda? quomodo me geram vbi coram iudice ſtetero, qui vt regum omnium Rex, & Dominus Angelorum venturus eſt?

Gen. 4. Adam iam admiſſo delicto ad Dei tribunal vocatus, vt criminis rationem redderet, ſe ſubduxit, & ſub arboribus confuſione plenus delituit, quamuis vnius tantum criminis reus.

Quo-

Quomodo igitur ego miſer corã eodẽ præſide comparere audebo, de ſceleribus meis, quæ tot tantaq; ſunt reſponſurus? quid tunc agã? neque enim tunc fugâ me ſubducere potero, nec ſub arbuſtis deliteſcere, quæ iam incendium depaſtum fuerit.

O iudex metuende! Quis tunc non metuet? quis non expalleſcet, quod pectus formidine non palpitabit, dum quæ in vniuerſi huius theatro tunc accident, viderit, viderit inquam irarum tuarum incendium, & horribile rerum omnium excidium! quis non percelletur vides tot vrbes, arces, quæ modò ſuperba mole cõſpicuæ, toto paſſim orbe celebrãtur, in terrã proſtratas, deiectas, & ſub ruderibus ſepultas.

Hæc erunt iræ tuæ argumenta, hæc indignationis indicia: nam vt infinita quadam potentia omnia in ſummâ perfectione condidiſti, ita quoque eâdem virtute in furore iuſtæ tuæ iracundiæ, eadem demolieris, & peccatum exagitando & authorem illius, & quidquid in mundo aliqua ratione peccato obſecutum eſt, exagitabis. *Dei furor in die iudicij.*

Tu ipſe Domine omnipotens ac iuſte, hominem, & me inter illos condidiſti, & imaginem tuam mihi imprimens, ſuper omnes me creaturas extuliſti, dignum qui aliquando inter Angelos tuos regnem, reddidiſti. At in die illo ſupremo, die inquam qui diebus omnibus finem imponet, me forſitan è cælo in terram deturbabis, quòd tuam amicitiã neglexerim, tuaque longanimitate abuſus ſim, meque examinans dijudicabis, & ſecundum mala mea & delictorum demerita damnabis.

Cõditionis magnitudo, originis dignitas, naturæ

rumpet qui paulatim ſerpens longiùs & totum orbem percurrens, minima etiam quæque deuorabit,& integras etiam prouincias abſumet.Ignis inquam iniquitatum vindex,diuinorum iudiciorum executor,cui nullus vnquam par exſtitit aut aliquando erit. *cij comburet omnia.*

Tunc hiſce meis oculis iudicis arcum in me vibratum contemplabor, & brachia illius in caput meum extenſa: tunc ſuperbia mea & iactantia humiliabitur,idque magna mea confuſione,tūc deliciæ ac voluptates in luctum & gemitum ac perpetuam pœnitentiam conuertentur:illius ſiquidem ira adeò vehemens erit, ac furor adeo exęſtuans,vt omnes ab honorum & dignitatum faſtigio, ad profundam paupertatis & miſeriarum abyſſum ſit deiecturus.

An non mirum erit, tantam iudicis huius iracundiam futuram, vt ſua etiam altaria & ſanctiſſima templa tunc repudiaturus ſit, & flammis abſumpturus, peccatoribus occluſurus & beſtijs feris reſeraturus,quas in loco ſancto, vbi diuina & tremenda nomini illius celebrari ſacrificia,& hymni gloriæ illius iucundiſſimè concini ſolebant, vlulare & terribili boatu vociferari permittet. Res profecto quæ ad deſperationem propemodum cogat,ac mille lachrymis digna eſt.

Omnia denique peſſum ibunt,nec manebit in vniuerſo mundo lapis ſuper lapidem. Quatuor mundi cardines quodammodo plorabunt, atque vniuerſa terræ ſuperficies triſtitiam induet & triſtem quamdam & lugubrem ſolitudinem præferet. Natura terribiliter concutietur,omnes illius leges violabuntur, omnis illius ſuppellex diripietur,omnis ordo turbabitur & confundetur.

Digitized by Google

Vide vbinam tunc futurus ſis miſer peccator, vt qui ſimul & ignominiam & damnum patieris. Nam in valle illa Ioſaphat, omnes qui te videbunt, plaudent manibus, te exſibilabũt, & ſublato capite dicent, ecce miſerũ illum, qui Deo ſuo ſeruire noluit, qui tot crimina commiſit, & aduerſus creatorem inſurgens, à creaturarum partibus ſemper ſtetit; puniri igitur meretur, damnationem promeritus eſt.

Vide igitur anima mea, quid tibi ad finem Deus reſeruet; illius minas vanas & futiles eſſe iam credis, at tunc videbis an mendax ſit, & an exequi norit quæ promiſit. Iam tibi prædicit, quòd niſi legi illius obedias, penitùs te diſperdet, at tunc videbis, num verax ſit, & an tunc in gratiam admiſſurus. Sed non credo; ſine vlla te gratia diſperdet, inimicorum te cõſtituet ludibrium, atque plenam illis in te poteſtatem concedet.

O verba horribilia, his auditis contremiſco, & anima repletur doloribus, treſtes hi nuntij ante tempus me cogunt veteraſcere, pellis præ triſtitia rugas contraxit, atque oſſa velut contracta & diſtorta extremum mihi dolorem incutiunt, ſolum fel mihi eſca eſt, ſolæ lachrymæ potus; & tormenta exercitium; ſanguis intra venas mihi congelaſcit, & ſtant præ horrore comæ, cùm rationem cogito quæ mihi tunc reddenda erit.

Pſal. 142. *Ne intres in iudicium cum ſeruo tuo Domine*, aiebat Pſalmiſta. Erat Rex hic vnus de fidelibus Domini ſeruis, rationem tamen geſtorum coram Domino reddere metuebat, erga quem tam

tam fidelis & ſincerus exſtiterat. An non magis metuere me par eſt, coram hoc iudice rationem reddere, me inquam, qui ſemper Dominum meum irritaui & offendi. Si fideles Dei ſerui hanc reddere rationem tantoperè ſubterfugiunt, cur non metuat is qui mundo hactenus ſeruiuit?

Apoſtolorum princeps de hoc die agens tam periculoſum illum eſſe cenſuit, vt tunc iuſtum vix ſaluandum credat, & ſanctiſſimos quoſq; ſibi formidaturos, nec ſecuros fore. Quid igitur de me fiet Domine? ſi Sancti non ſint ſecuri, quid facient peccatores? quid ipſe peccator flagitijs coopertus agam? quod mihi promittere bonum, aut quæ non potius damna metuere? 1. Pet. 1.

In S. Lucæ Euangelio ſcriptum eſt, dæmones metuentes diem iudicij, energumenorum corporibus exiſſe, nomen Christi apertè confitentes. Cur non igitur peccator, qualis ipſe ſū, terribilē hunc diē metuat? an non metuet quod verè metuēdum eſt, quod & ipſis damnatis & dœmonibus formidinem horroremq; incutit? Luc. 13.

Pauor tenuit me & tremor, aiebat Iob, cū futuram iram Iudicis v[illegible]uo, & ſcrutinium hoc ſtrictum mihi propono. Si ſanctitate conſpicui, qualis erat Iob, rationem hanc & examen in die iudicij peragendum formidant, quid non ego miſer faciam, qui tot criminum reus ſum? an non totus contremiſcere & lachrymarum vim effundere debeo, cùm furorem iudicis huius & rigidum examen animo voluo?

Tunc, infidum, ſceleſtum, & abominabile cor, omnia ſecreta cordium manifeſtabuntur, omnes nefarij cōceptus patebūt, atque occultæ cogitationes in apertum prodibunt, vt cuncta

iuſtitiæ rigore caſtigentur. Nihil negare poteris, peccata enim te confundent, omnes creaturæ accuſabunt, quin & propria te damnabit conſcientia. Quodque longè acerbiſſimum, is ipſe qui actionem tibi intentabit, iudex erit & teſtis, & qui te accuſabit, morti etiam ac pœnis æternis adiudicabit.

In die iudicij prouocari vlterius non poterit.

In illa hora omnia peccata in bilance ponentur, nec tempus erit prouocandi vlteriùs; omnes tunc Sancti ſurdi & inexorabiles erunt: ſuperiùs videbo iudicem iratum, inferiùs tartarum patentem, à dextris peccata accuſantia, à ſiniſtris diabolos adſtantes, intus mordebit conſcientia, foris ignis æſtuans omnia per orbem deuorabit & in cineres conuertet.

Tunc omnis perierit ſpes.

In hac extremitate quid agam? quid coram Iudice reſpondebo? nam poſtquam ianuas mihi ac feneſtras mundi occluſerit, aures quoque ſuas mihi occludet, dum illum inuocauero: adeò vt tam anima quàm corpus futurum ſit captiuum. Tunc ſtupebit illa quando omnem ſpem ſuam penitus reciſam viderit; ſtupebit inquam ac mirabitur, cùm ſe, quæ ad Deum confugere ſolebat, tam ſubitò omni deſtitutam præſidio ac ſolatio videbit.

Non magis ſtuperet, qui in vrſum famelicum in medio deſerti incideret, nec qui leoni rugienti in vaſto Erimanthi nemore prædam quæritanti occurreret, quàm ego tunc præcellar & ſtupebo. Ibi ſiquidem me penitus deſtitutum cernam, ac quo me vertam ignarum: vehemens namque ſupremi iudicis ira iter circumquaque intercludet, leone deſæuiet truculentiùs, vrſo minitabitur ſæuiùs: & quomodo illi reſiſtam? quid igitur reſtabit aliud quàm deſperare? cùm

ſcilicet

ſcilicet Deus me deſeret, & in me omnem iram euibrabit.

Nequaquam Domine, eatenus venire nolo, atque vt hanc cladem auertam, cor & manus iam ad te ſuſtollo & genu flexo coram facie tua ſupplex prouoluor, delicta confitens, tuamque miſericordiam implorans. Nam tandem benignitatem & clementiam in te reperiet peccator modò exſpectare longanimiter norit.

Quapropter ſumme Iudex, incipere iam volo confiteri delicta mea, & in tempore peccata annuntiare, atque ad miſericordiam tuam intereà dum tempus eſt, confugere eſt animus: incipiam iam flagella in manus ſumere, de offenſa vindictam in tergum exercere coram te lachrymabundus, pœnitens ac ſuſpirans comparere, neùe expectare, donec vltima hora venerit, ne tunc confuſione replear, & coram omnibus ignominiam patiar.

Vt verò in die illa tremenda comparere coram te poſſim, (non quidem ſine metu, hoc enim fieri nequit: at ſaltem ſine diſcrimine,) omnia delicta Domine iam pedibus tuis ſuppone, omnia terræ centro immerge, ne quis eadem videat, omnem iniquitatem in perpetuum à me reſcinde; ab hoc momento ab illa recedo, illam repudio, & irreconciliabile ab eadem diuortium facio.

Quamobrem Domine miſerere mei, iram tuam ſiſte, nec vindictæ brachia in me exere, quæ me velut torrentes rapidi ad mortis & æternæ damnationis præcipitia deuoluerent: quæ me ignis inſtar depaſcerent, ac reliquum corporis mei in cineres & fauillas redigerent. Quid? velleſne me Domine in furore tuo corri-

 pere,

Digitized by Google

père, & iuſtam iram tuam, quam peccata promeruêre, in me exerere?

Si iuxta iniquitates meas mecum agere velles, peccataque rigidè examinares, & rationem exactam exigeres, nec ipſe, nec quiſquam mortalium, iudicij tui rigorem ſuſtinere queat?

Pſal. 129. Quis enim vitæ dies eſt, quo non ſæculum quoddam tormentorum promeritus ſim? quæ vitæ hora, quæ non ſuppliciorum æternitatem mereatur? omnes inferni cruciatus exhaurires, nec minima tamen delictorum pars expiata eſſet.

Pſal. 6. Quis oculus intrepidè & irretortè poſſet, vnicum faciei tuæ iratæ conſpectum ſuſtinere, quando peccatores reſpiciendo, quorum caput ac primus ego ſum, eorum cordis profunda penetrabis, & impurarum illorum conſcientiarum conceptus deteges? Abominabilia ſcilicet eorum delicta in caput ſuum iuſtam iracundiam attrahens, atque ira tua paulatim & ſenſim inflammata, vno eos impetu in terribile tormentorum & miſeriarum barathrum deuoluet.

Quare Domine, priuſquam furor tuus in me inſurgat, & iudiciorum fulgura in me euibrentur, tuque iuſta indignatione armatus me perdere ac deſtruere incipias, clamoribus meis aurem accommoda, ſupplicis ſuſpiria, quæ cor metu pauidum effundit, benignus admitte, & ſingultientem anhelantemque vocem, quæ ad te tendit, miſericordiamque ſupplex poſtulat, recipe placatus ac propitius.

Tibi igitur in genua pronolutus ſupplico, & manus ac brachia ad te ſupplex tendo; atque animam velut ſuo peccatorum pondere oppreſſam

preſſam ita pænitet te offendiſſe, itaque iuſtitiam tuam perhorreſcit, vt omnem in corpus hoc pietatem exuerit, flagellis in ipſum ſæuiat ipſumque ſupplex coram te cogat contremiſcere, & omne auſteritatum genus, quas dignè delictis promeruit, pati, velitque vt coram omnibus cinere & ſacco deforme appareat, & publicè delicta confiteatur.

Reſpice igitur Domine lachrymas meas, exaudi gemitus ac ſuſpiria: te, fateor, offendi; mille delicta admiſi, liberè profiteor; ſed eadem etiam pœnitentiâ eluere paro; exſpectare nolo, donec tu in me aduertas, & eadem ſcrutari incipias. Quotidie faciem meam, dum peccatorum meorum ſubibit memoria, lachrymis lauare, & lectulum velut aromate, aqua ex oculis emanante, perfundam, vt quod reſtat vitæ, in auſteritate, ac pœnitentia traducatur.

APPROBATIO.

NOs infraſcripti SS. Th. Doctores, in Vniuerſitate Pariſienſi notum facimus, vidiſſe & legiſſe librum, cui titulus HERACLITVS CHRISTIANVS, *Authore* M. Petro Beſſeo, *&c. In quo nihil inuenimus Catholicæ Apoſt. Rom. Fidei contrarium, ſed inſignes & doctos conceptus, ad ædificationem & conſolationem fidelium. Datum Pariſiis* 30. *Iulij* 1611.

F. Dauid.

Manier.

HERACLITVM CHRISTIANVM è Gallico idiomate in latinum feliciter transfuſum dignum iudico, qui typis deſcriptus in publicum exeat. Die 18. Martij. 1614.

HENR. FRANCKEN *Sierſtorpſſius SS. Theol. D. Gymn. Laurent. Reg. librorum Cenſor.*

FIIVE

Digitized by Google

R. SALV... ZA
REST...
... Val S...
Tel. ...223

t.69

Digitized by Google